

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
Grafik Tasarım Anabilim Dalı

**2000-2019 YILLARI ARASINDA DÜZENLENEN
ULUSLARARASI İSTANBUL CAZ FESTİVALİ
AFİŞLERİNİN
GRAFİK TASARIM İLKELERİ BAKIMINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Alev TAŞ

175110150

Danışman: **Prof. Selahattin GANİZ**

İSTANBUL 2020

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Grafik Tasarım Anabilim Dalı

**2000-2019 YILLARI ARASINDA DÜZENLENEN
ULUSLARARASI İSTANBUL CAZ FESTİVALİ
AFİŞLERİNİN
GRAFİK TASARIM İLKELERİ BAKIMINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Alev TAŞ

175110150

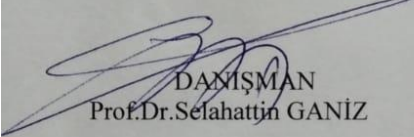
İSTANBUL 2020

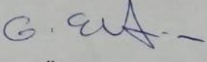
T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

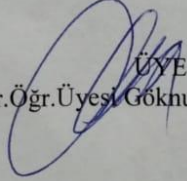
24/01/2020

Enstitümüz **Grafik Tasarım** yüksek lisans programı öğrencilerinden **175110150** numaralı **Alev TAŞ** "İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**2000-2019 YILLARI ARASINDA DÜZENLENEN ULUSLARARASI İSTANBUL CAZ FESTİVALİ AFİSLERİNİN GRAFİK TASARIM İLKELERİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 16/01/2020 tarih ve 2020/01 sayılı toplantısında seçilen ve Sefaköy Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin 39. maddesi gereğince (40) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~oybirliği~~ ile **Kabul/Red veya Düzeltme** kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 3 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Prof. Dr. Selahattin GANİZ

ÜYE
Prof. Dr. Güler ERTAN

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Göknur SÖZÜNERİ

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “2000-2019 Yılları Arasında Düzenlenen Uluslararası İstanbul Caz Festivali Afişlerinin Grafik Tasarım İlkeleri Bakımından Değerlendirmesi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

..... / /

Alev TAŞ

ONAY

Tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece İstanbul Arel yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumunyıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

..... / /

Alev TAŞ

ÖZET

Alev TAŞ

Yükseklisans Tezi, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Selahattin GANİZ

Ocak - 2020 - 169 sayfa

2000-2019 YILLARI ARASINDA DÜZENLENEN ULUSLARARASI İSTANBUL CAZ FESTİVALİ AFİŞLERİNİN GRAFİK TASARIM İLKELERİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Grafik tasarım elamanlarından olan afiş tasarımı, bir düşüncüyü, bir ürünü, hizmeti hedef kitleye aktarılmasını sağlamak, insanları ürüne, hizmete ya da fikre yönlendirmeye çalışmada etkili role sahip bir tasarım ürünüdür. Afiş tasarımlarında, zihinde oluşan düşünceleri toparlayıp görsel oluşturmada etkisini göstermektedir. Bu tasarımlar günümüzde günden güne etkili olduğunu söylenebilmektedir.

Bu çalışmada afiş tasarımlarının, grafik tasarım öğeleri içerisinde kullanıldığı birçok farklı anlatım biçimini örnekleriyle incelenmektedir. Araştırmada, literatür taraması yapılarak, farklı anlatım biçimleri ve bulguları destekleyici nitelikte konuyla ilişkin görsel örnekler değerlendirilmiş, konu İKSV Caz Afişleri ile birlikte çeşitli kaynaklar üzerinden derlenerek daha geniş bir biçimde ele alınmaya çalışılmıştır.

Afiş tasarımlarının günden güne çeşitli dallarda kullanılarak artışı, afiş tasarımını anlamayı ve kavramayı gerektirmiştir. Afiş tasarımının geldiği noktada kazandığı önem ve değer ile hayatımızda birçok role sahip olduğunu söylenebilmektedir. Günümüzde dijital tasarım ve reklam anlayışının hızla yaygınlaşmasına rağmen halen güncel değerini korumaktadır.

İlk olarak afiş tasarımı konusu araştırılmıştır. Bunun sonucunda afişlerin sanatsal kaygıların en yoğun olduğu grafik ürünler olarak belirlendiğini gözlemlenmiştir. Afişleri incelerken yapılan afişle ilgili birçok soruya cevap bulmak gerekmektedir. Afişte ne anlatılıyor? Afişin amacı nedir? Afişte mesaj

kimleri etkiliyor? Afişin hedef kitlesi kimdir? Afişin konusuyla ilgili daha önce tasarlanan afişler var mıdır? Daha da çoğaltabileceğimiz bu soruları toparlayarak, caz afiş tasarımının “tipografi açısından, temel tasarım ilkelerine uygunluk açısından, tasarımının kompozisyon içeriği açısından ve hedef kitle açısından” çözümlenmesi bir tablo oluşturularak analiz ve değerlendirme yapılmış ve sorulara cevap bulunmaya çalışılmaktadır.

“2000-2019 Yılları Arasında Düzenlenen Uluslararası İstanbul Caz Festivali Afişlerinin Grafik Tasarım İlkeleri Bakımından Değerlendirilmesi” başlıklı bu tezin birinci bölümde, afişin tanımlaması yapıp, genel özelliklerine yer verip, Türkiye’de ve dünyada afişin gelişimi ve afiş çeşitleri anlatılmış ve afiş tasarımının çeşitliliğini ortaya çıkartmaya çalışılmıştır. İkinci bölümünde ise, uygulama konusu olarak seçilen “Caz ve İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSİV)” tarihçesinden bahsedilmiştir. Üçüncü bölümünde, “2000 – 2019 yılları arasında düzenlenen Uluslararası İstanbul Caz Festivali afişlerinin “grafik tasarım ilkeleri bakımından değerlendirmesi” başlığıyla tablo oluşturularak afiş örneklerine yer verilerek analizleri bu çalışmada incelenmiştir. Dördüncü ve son bölümünde ise “Sonuç” verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Grafik Tasarım, Afiş Tasarımı

SUMMARY

Alev TAŞ

Master Thesis, Department of Social Sciences

Advisor: Prof. Dr. Selahattin GANIZ

January- 2020- 166 pages

ASSESSMENT OF INTERNATIONAL ISTANBUL JAZZ FESTIVAL POSTERS ORGANIZED BETWEEN 2000-2009 IN TERMS OF GRAPHIC DESIGN PRINCIPLES

Poster design, which is one of the graphic design elements, is an effective design product in directing people to the product, service or idea by ensuring that an idea, product or service is transferred to the target audience. Poster designs provide a suitable environment for visualizing the thoughts constructed in the mind. These designs seem to be more effective nowadays.

In this study, many different expression styles are examined with the use of power designs in graphic design elements. In the study, literature review was conducted and visual examples related to different narrative forms and findings were evaluated. The issue has been compiled from various sources together with IKSJ Jazz Posters and evaluated from a wider perspective.

The increasing use of poster designs in various branches has required understanding poster design more comprehensively. It can be said that poster design has many roles in our lives with the importance and value it has gained. Today, although digital design and advertising is rapidly becoming widespread, posters still maintain their current value.

Firstly, the subject of poster design was investigated. As a result, it was observed that posters were identified as graphic products with the highest artistic concerns. While examining the posters, it is necessary to find answers to many questions about the posters. What does the poster say? What is the purpose of the poster? Who affects the message on the poster? Who is the target audience

of the poster? Are there any posters designed on the same topic related to the poster? With the aim of answering these questions, in order to analyze jazz poster design “in terms of typography, compliance with basic design principles, composition content and in target audience”, analysis and evaluation are made by creating a table.

In the first part of this thesis entitled with “Assessment of International İstanbul Jazz Festival Posters Organized Between 2000-2009 in Terms of Graphic Design Principles”, the definition of posters, general characteristics, the development of varieties of posters in the world and Turkey has been described and the diversity of poster design has been discussed. In the second part, the history of “Jazz and İstanbul Foundation for Culture and Arts (IKSV)” has been mentioned. In the third part, the posters of the International İstanbul Jazz Festival organized between 2000 and 2019 were evaluated in terms of graphic design principles along with poster samples analyzed. In the fourth and final section, “Conclusion” is given.

Key Words: graphic design, poster design

İÇİNDEKİLER

SUMMARY	viii
RESİMLER LİSTESİ	xii
TABLolar LİSTESİ.....	1
GİRİŞ	6
1. GRAFİK TASARIM	6
1.1. Türk Grafik Tasarımı.....	6
1.1.2. Grafik Tasarımın Tarihsel Gelişimi.....	6
1.3. Grafik Tasarım	8
1.3.1. Grafik Tasarımda Temel Tasarım İlke ve Elemanları.....	9
1.3.1.1. Çizgi.....	10
1.3.1.2. Ton.....	12
1.3.1.3. Renk	13
1.3.1.4. Doku	18
1.3.1.5. Biçim	19
1.3.1.6. Ölçü	19
1.3.1.7. Yön	19
1.4. Afişin Tanımı.....	19
1.4.1. Tarihsel Gelişim Olarak Afiş.....	20
1.4.2. Afiş Sanatının Dünyada Tarihsel Gelişimi	20
1.4.3. Türkiye’de Afiş Sanatının Tarihsel Gelişimi.....	31
1.5. Afişin Çeşitleri.....	37
1.5.1. Kültürel Afişler	37
1.5.2. Sosyal Afişler	38
1.5.3. Reklam Afişleri	40
1.6. Afiş Tasarımında Dikkat Edilmesi Gereken Öğeler.....	42
1.6.1. Denge.....	42
1.6.2. Oran – Ölçü	43
1.6.3. Bütünlük	43

1.6.4. Hiyerarşi	44
1.6.5. Vurgu	44
1.6.6. Ritim.....	45
1.7. Afişin Değerlendirme Kriterleri	45
1.8. Afiş Tasarımında Uygulanan Teknikler	48
1.8.1. İllüstrasyon Tekniği ile Tasarım	48
1.8.2. Fotoğraf Tekniği ile Tasarım	49
1.8.3. Karışık Teknik ile Tasarım	49
1.8.4. Bilgisayar Destekli Tasarım	49
1.8.5. Tipografik Tasarım.....	50
2. CAZ VE İSTANBUL KÜLTÜR SANAT VAKVI.....	50
2.1. Türkiye’de Caz.....	50
2.2. İstanbul Kültür Sanat Vakfı Tarihçe.....	51
3. 2000-2019 YILLARI ARASINDA DÜZENLENEN ULUSLARARASI İSTANBUL CAZ FESTİVALİ AFİŞLERİNİN GRAFİK TASARIM İLKELERİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	54
3.1. Çözümleme Yöntemi.....	54
3.2. Çözümleme ve Değerlendirme	55
4. BÖLÜM	152
SONUÇ	152
Kaynakça	154

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Johannes Gutenberg Ve Matbaa Makinesi	7
Resim 2: Renk Çemberi	13
Resim 3: Roma Dönemi Örneği.....	21
Resim 4: Jules Cheret'nin Palais De Glace Afişi.....	22
Resim 5: Henri De Toulouse-Lautrec'in Divan Japonais Afişi	23
Resim 6: Frederick Walker'in "Beyazlı Kadın" Afişi.	24
Resim 7: Manet'nin "Les Chats" Adlı Afişi.	25
Resim 8: Henri De Toulouse Lautrec'in Ambassadeur Afişi	26
Resim 9: Jules Cheret "Belle Epoque Vintage" Tarzı Poster.	27
Resim 10: Mucha'nın Tiyatro, Oyun, Eğlence Gibi Alanlarda Eserler Verdiğini Görülür.	27
Resim 11: Grasset'in Kitap Tasarımları Ve İllüstrasyonları.....	28
Resim 12: Lizzitsky Afiş Örneği.	28
Resim 13: Fransız Ressam Forain Afiş Örneği.....	29
Resim 14: Fransız Ressam Cassandre Afiş Örneği.....	30
Resim 15: Paul Colin'in Portre Afiş Örneği.	30
Resim 16: İhap Hulisi. (1953). "Yeni Yıl" Afişi Tasarımı.	32
Resim 17: İhap Hulisi "Bayer" Reklam Afişi Tasarımı.....	32
Resim 18: Mesut Manioğlu, "Veremle Savaş" Konulu Afiş Tasarımı.	34
Resim 19: Mengü Ertel. "Jan Dark'ın Çilesi" Oyunu Afiş Tasarımı.	35
Resim 20: Mengü Ertel "Keşanlı Ali Destanı" Oyunu Afişi Tasarımı	35
Resim 21: Mengü Ertel, Moskova Olimpiyatları Afiş Yarışması, Üçüncülük Ödülü.	36
Resim 22: İstanbul Film Festivali'nin Afişi.	38
Resim 23: Aile, Çalışma Ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı.	39
Resim 24: Reklam Afiş Çalışması.	41
Resim 25: Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali Afiş Örnekleri.	52
Resim 26: 7. İksv (2000) Caz Afiş Tasarımı.	55
Resim 27: 8. Uluslararası İstanbul Caz Festivali" Afişi, 2001	60
Resim 28: 9. Uluslararası İstanbul Caz Festivali" Afişi, 2002	65
Resim 29: 10. Uluslararası İstanbul Caz Festivali" Afişi, 2003	70
Resim 30: 11. Uluslararası İstanbul Caz Festivali" Afişi, 2004	75

Resim 31: 12. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2005	80
Resim 32: 13. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2006	85
Resim 33: 14. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2007	90
Resim 34: 15. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2008	95
Resim 35: 16. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2009	100
Resim 36: 17. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2010	105
Resim 37: 18. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2011	111
Resim 38: 19. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2012	116
Resim 39: 20. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2013	122
Resim 40: 21. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2014	127
Resim 41: 22. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2015	132
Resim 42: 23. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2016	137
Resim 43: 24. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2017	142
Resim 44: 25. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2018	147

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: 7. İksv (2000) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.	56
Tablo 2: 7. İksv (2000) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.	57
Tablo 3: 7. İksv (2000) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon İçerik Açısından Çözümlemesi.	58
Tablo 4: 7. İksv (2000) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.	59
Tablo 5: 8. İksv (2001) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.	61
Tablo 6: 8. İksv (2001) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.	62
Tablo 7: 8. İksv (2001) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon / İçerik Açısından Çözümlemesi.	63
Tablo 8: 8. İksv (2001) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.	64
Tablo 9: 9. İksv (2002) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.	66
Tablo 10: 9. İksv (2002) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.	67
Tablo 11: 9. İksv (2002) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon / İçerik Açısından Çözümlemesi.	68
Tablo 12: 9. İksv (2002) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.	69
Tablo 13: 10. İksv (2003) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.	71
Tablo 14: 10. İksv (2003) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.	72
Tablo 15: 10. İksv (2003) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon / İçerik Açısından Çözümlemesi.	73

Tablo 16: 10. İksv (2003) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.	74
Tablo 17: 11. İksv (2004) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.	76
Tablo 18: 11. İksv (2004) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.	77
Tablo 19: 11. İksv (2004) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon / İçerik Açısından Çözümlemesi.	78
Tablo 20: 11. İksv (2004) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.	79
Tablo 21: 12. İksv (2005) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.	81
Tablo 22: 12. İksv (2005) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.	82
Tablo 23: 12. İksv (2005) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon / İçerik Açısından Çözümlemesi.	83
Tablo 24: 12. İksv (2005) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.	84
Tablo 25: 13. İksv (2006) Caz Afiş Tipografi Açısından Çözümlemesi.	86
Tablo 26: 13. İksv (2006) Caz Afiş Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.	87
Tablo 27: 13. İksv (2006) Caz Afiş Kompozisyon / İçerik Açısından Çözümlemesi.	88
Tablo 28: 13. İksv (2006) Caz Afiş Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.	89
Tablo 29: 14. İksv (2007) Caz Afiş Tipografi Açısından Çözümlemesi.	91
Tablo 30: 14. İksv (2007) Caz Afiş Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.	92
Tablo 31: 14. İksv (2007) Caz Afiş Kompozisyon Açısından Çözümlemesi..	94
Tablo 32: 14. İksv (2007) Caz Afiş Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.	94
Tablo 33: 15. İksv (2008) Caz Afiş Tipografi Açısından Çözümlemesi.	96
Tablo 34: 15. İksv (2008) Caz Afiş Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.	97

Tablo 35: 15. İksv (2008) Caz Afiş Kompozisyon İçerik Açısından Çözümlemesi.	98
Tablo 36: 15. İksv (2008) Caz Afiş Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.	99
Tablo 37: 16. İksv (2009) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.	101
Tablo 38: 16. İksv (2009) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.	102
Tablo 39: 16. İksv (2009) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon / İçerik Açısından Çözümlemesi.	103
Tablo 40: 16. İksv (2009) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.	104
Tablo 41: 17. İksv (2010) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.	106
Tablo 42: 17. İksv (2010) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.	107
Tablo 43: 17. İksv (2010) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon / İçerik Açısından Çözümlemesi.	109
Tablo 44: 17. İksv (2010) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.	110
Tablo 45: 18. İksv (2011) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.	112
Tablo 46: 18. İksv (2011) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.	113
Tablo 47: 18. İksv (2011) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon / İçerik Açısından Çözümlemesi.	114
Tablo 48: 18. İksv (2011) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.	115
Tablo 49: 19. İksv (2012) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.	118
Tablo 50: 19. İksv (2012) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.	119
Tablo 51: 19. İksv (2012) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon / İçerik Açısından Çözümlemesi.	120

Tablo 52: 19. İksv (2012) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.	121
Tablo 53: 20. İksv (2013) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.	123
Tablo 54: 20. İksv (2013) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.	124
Tablo 55: 20. İksv (2013) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon / İçerik Açısından Çözümlemesi.	125
Tablo 56: 20. İksv (2013) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.	126
Tablo 57: 20. İksv (2013) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.	128
Tablo 58: 20. İksv (2013) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.	129
Tablo 59: 20. İksv (2013) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon / İçerik Açısından Çözümlemesi.	130
Tablo 60: 20. İksv (2013) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.	131
Tablo 61: 22. İksv (2015) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.	133
Tablo 62: 22. İksv (2015) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.	134
Tablo 63: 22. İksv (2015) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon / İçerik Açısından Çözümlemesi.	135
Tablo 64: 22. İksv (2015) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.	136
Tablo 65: 23. İksv (2016) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.	138
Tablo 66: 23. İksv (2016) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.	139
Tablo 67: 23. İksv (2016) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon / İçerik Açısından Çözümlemesi.	140
Tablo 68: 23. İksv (2016) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.	141

Tablo 69: 24. İksv (2017) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.	143
Tablo 70: 24. İksv (2017) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.	144
Tablo 71: 24. İksv (2017) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon İçerik Açısından Çözümlemesi.	145
Tablo 72: 24. İksv (2017) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.	146
Tablo 73: 25. İksv (2018) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.	148
Tablo 74: 25. İksv (2018) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.	149
Tablo 75: 25. İksv (2018) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon / İçerik Açısından Çözümlemesi.	150
Tablo 76: 25. İksv (2018) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.	151

GİRİŞ

1. GRAFİK TASARIM

1.1. Türk Grafik Tasarımı

Grafik tasarım, görsel bir iletişim sanatıdır. Birinci işlevi de bir mesaj iletmek ya da bir ürün ya da hizmeti tanıtmaktır. Grafik tasarım terimi ilk kez 20. Yüzyılın ilk yarısında metal kalıplara oyularak yazılan ve çizilen ve daha sonra da çoğaltılmak üzere basılan görsel malzemeler için kullanılmıştır. Teknoloji geliştikçe, sadece basılı malzemeler değil; film aracılığıyla perdeye yansıtılan, video ile ekrana gönderilen ve bilgisayarlar yardımıyla üretilen görsel malzemeler de grafik tasarım kapsamı içine girmiş ve bu terimin anlamı oldukça genişlemiş olarak tarif edilmiştir (Becer, Grafik, 2006).

Diğer bir deyişle iyi bir tasarım, yoğun olarak düşüncelerin ve duyguların yaşandığı şerik bir emek sonucunda ortaya çıkar. Tasarım istediği kadar çekici olsun, aktarılmak istenen mesaj içermiyorsa hiçbir şekilde değer taşımaz (Odabaşı, tasarım nedir, 2002).

1.1.2. Grafik Tasarımın Tarihsel Gelişimi

Tasarım tarihine ilişkin bilgiler, mağaranın figürleri ve yazının başlamasına denli dayandığı söylenmektedir. Yazının buluşundan sonra el yazması kitaplar ilk yayınlar olacaktır. Johannes Gutenberg ve matbaa makinesi (Resim 1), Matbanın icadından sonra kitap yaygınlaşmaya başladığı ve basılı yayınların gittikçe artmaya başlayıp kullanılan harf ve metin dizimleri tasarımın da ilk örneklerini oluşturduğu bilinmektedir.

Resim 1: Johannes Gutenberg ve Matbaa Makinesi

<https://www.wikitarih.com/johannes-gutenberg-ve-matbaanin-gelisimi/>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 14:50

Kaynaklarda yer alan bilgilere göre: Rönesans döneminin Avrupa'nın tarihsel yaşantısına kattığı kıymetler, 18. yüzyıldan itibaren Osmanlı topluluğunu da etkilemeye başladığına ulaşılmaktadır. Bu değişen ortam içerisinde ilk Türk basımevi İbrahim Müteferrika tarafından 1727 yılında Sait Çelebi yardımıyla kurulmuştur. Grafik sanatlarda, tasarım konseptini, teknolojiyi ve baskı sanat dalını ayırmak mümkün gözükmemektedir. Türkiye'de ilk kurulan basımevinin zamanlamasıyla Türk grafik tasarımının ortaya çıkması paraleldir. Tasarımda ilerlemiş sanatçılar o yıllarda ortaya çıkmadığından, hattat, kaligrafi ya da ressamlar tarafından yapılmaktaydı.

Cumhuriyetin ilanından sonra Türkiye'de tasarım dalında uzmanlaşma başlamış ve 1993 senesinde Güzel Sanatlar Akademisi'nde afiş atölyesinde Mithat Özer öncülüğünde devam etmiştir. 1919 senesinde Almanya'da kurulan Bauhaus eğitim alanlarında uygulanan sanat ve endüstri içerisinde iş birliğini destekleyen eğitim anlayışı olabildiğince başarılar kazanmış, kurulmakta olan tasarım okullarına örnek olduğu görülmektedir. (Kasay, 2006).

1.3. Grafik Tasarım

Grafik kelimesi latince kökenlidir ve “graph” yani “yazı” anlamına gelmektedir. Tümceler, sözcüklerin, harflerin, fotoğrafların, biçimleriyle, renkler ile kağıt üstüne orjinal oranla yerleştirme ve bu yerleştirme çekicilik ve yenilik oluşturma sanatına grafik denilmektedir.

Emre Becer tasarım hakkındaki düşüncelerini şu şekilde belirtmiştir: “Tasarım, bir ürünün kullanılma amacına uygun biçimde zihinde şekillendirilmesi ve ardından projelendirilerek bir modelinin hazırlanmasıdır. Her tasarım bir gereksinim sonucu ortaya çıkar. Grafik tasarımını resim yapmaktan farklı kılan da budur. Resim, aktarmak istenilen yüzey ile sanatçı arasındaki iletişimi ortaya çıkar. Ressamın düşüncesini tuval üzerine aktarması söz konusudur. Grafik tasarım ise belirli bir talebin oluşması ile ortaya çıkar. Elde edilen ürün ise bir talebin karşılanması için kullanılır“ (Becer, Tasarım, 2000).

Fotoğraf yazı, desen ve şekillerin estetik bir şekilde düzenleyen grafik tasarım uygulamalarını bu işin eğitimini almış grafik tasarımcılar yaparlar. Herhangi bir ürünün etiketinden, şekline, gazetelerin düzenlemelerinden ilanına, ilaç kutusuna, afişlere, broşürlere, kitap içindeki dizgiden kapağına kadar pek çok grafik ürününün şekillenmesinde grafik tasarımcıları katkısı büyüktür. Grafik ürünlerindeki anlatım gücü söz dayalı olan anlatımı aşmış durumdadır. Türkiye iletişim aracı olarak grafik tasarımın önemini kavramıştır. Aynı dilde yazamayan, okuyamayan hatta okuması yazması olmayan insanlar, grafik simgeleriyle aynı şeyi anlamaktadır. İşte bu durum grafik tasarımın türlü uzmanlık dallarını içeren meslek durumuna geldiğini gözler önüne sermektedir. Güzel sanatların en mühim bölümlerindedir. Öteki sanat dalları estetiği ön planda tutmasına karşın grafik tasarımda mekanik ve estetik iç içedir. Çünkü grafik tasarımda yapılacak her iş, güncel-çağdaş baskı yöntemleri kullanılarak çoğaltılmaktadır. Baskı yöntemleri teknik gerektirmektedir ve tekniğin bilinmesi şarttır. Fakat fotoğrafı resmi karikatür ve yazı sanatlarından yararlanmakta olan grafik tasarım diğer sanatlardan farklı bir durumdadır. İnsanların görüp etkisinde kaldığı bir sanat dalıdır (Anonim, 2010).

1.3.1. Grafik Tasarımda Temel Tasarım İlke ve Elemanları

Sanat eğitimi genel olarak incelenirken, yaşanan topraklardan bağımsız olarak düşünülemez. Çeşitli çağ ve dönemlerde sanata farklı ifadeler ve gösterişler eklense de toplumların uygarlık tarihinin sanat tarihiyle koşut ilerlediği söylenebilir. Değişen uygarlıklara koşut olarak eğitimde sanatın üstlendiği görevlerin başında gelmektedir. Türkiye’deki sanat eğitiminin tarihsel sürecine ilişkin belirlemelere bakıldığında, Türklerin Orta Asya’da tanındıkları andan Cumhuriyet dönemine kadar olan sürelerde güzel sanatlara ve eğitim kısmına önem vermektedirler. ((t.y.), 2009). Güney Sibirya’da taraflarında ve Altay dağları eteklerindeki Pazırık’ta Rus arkeoloğu Rudenko tarafından açılan MÖ. IV. ve III. yüzyıldan kalma kalıntılarda Hunlar’dan birçok eşya bulunduğu ve bozulmayan hayvan ve insan ölümlerine ulaşılmaktadır. O dönemde kalınan halı desenlerinde bulunan hayvan ve insan figürleri ile dekoratif şekiller, sanatçıların güzel sanatlara yönelik yeteneklere sahip oldukları görülmektedir. Karahanlılar döneminden başlayıp İslamiyet sonrası Türk kültür ve sanatında, yeni dinin etkisiyle sanatsal alanın ilgi odağında başkalaşımalar görülmektedir. Medrese, cami, saray, kervansaray ve köprü gibi mimari yapılar, heykel yerine nebati öğeler yoğun olarak üç boyutlu taş örücülüğü tarzında mimari süslemeler, resimden daha çok minyatür grafiksel tasarım alanında tezhip ve hat sanatı, figüratif çalışmalı cam, çini, seramik ve maden işlerine çok fazla önem görülen sanatsal etkinlikler uygulanmıştır. Günümüzde kütüphane ve müzelerde şahane minyatürlerle resmedilip astronomi, tıp ve tabii sosyal bilimler için illüstrasyon kalitesinde el yazmaları vardır. Selçuklu hükümdar günümüz atölyeleri yönünde “Nigarhane” ve resim enstitü anlamında “Nakkaşhane”ler açmışlardır (Alakuş, 1997).

Kurumlarda usta-çırak ilişkisini benimseyen bir eğitim anlayışı hakim olmuş, sistematik bir eğitimden uzak durulduğu önemi vurgulanmıştır.

Sibirya’da Altay dağlarının yamaçlarında Rus arkeoloğun Rudenko tarafından Pazırık’ta açılan MÖ. IV. ile III. yüzyıldan bulunan kazılarda

Hunlar'a ait fazlaca buzlar içerisinde eşyalara ve yıllarca bozulmayan hayvan ve insan ölümlerine rastlanmıştır.

O dönemde kalan halı yüzeylerinde görülen hayvan ve insan desenleri ile beraber dekoratif motifler, dekoratif resimlerin ilişkilerine bakıldığında güzel sanatlara yönelik yeteneklere sahip oldukları görülmektedir.

Türkler, dönemin başlarından İslamiyet öncesine kadar olan dönemde ve geçen yüzyıllarda duvar resimleri, heykel, seramik, minyatür, mimari ve resim gibi dallarda sanatsal, estetik bir duyarlılıkla göstermişlerdir.

Çoğu zaman sanat ürünlerini devlet adamının ya da dini yönlendirmelerin içerisinde uygulanmış olmasıyla bir kaygı güdülmüş olduğu bilinmektedir. Bir grafik tasarım ürününün ham maddeleri bulunmaktadır ki bunlar: renk, çizgi, mesaj, kompozisyon, biçim, ton, fark edilirlilik, denge, ölçü, yön ilkelerden oluşmaktadır. Grafikte Temel Tasarım İlkeleri Bir grafik tasarım ürününün hammaddeleri bunlar olduğu bilinmektedir (Emre, 1999).

1.3.1.1. Çizgi

Kompozisyonda birlik ve dengenin temel unsuru çizgidir. Eseri düzenlemeye, ya da var olan dengeyi bozmaya yarayabilir. Doğada bulunan her varlık sanatsal açıdan bir çizgi olarak ele alınır, nesnelere ayıklama, sadeleştirme stilizasyon gibi tasarım elemanlarını üstlenmek, çizginin görevleri arasındadır. Sanatçılar tasarımcılar çizginin bu görevi üzerinde çok dururlar. Çünkü insan olarak sahip olunan tüm duygular, (neşe, hüzn, canlılık, güzellik, kırgınlık, kararsızlık vb.), çizgiyle anlatılabilir. Dolayısıyla tasarımda temel eleman çizgidir (Turani, 1992).

Grafik tasarımın ön sıralarında yer alan çizgi, en mühim elemanıdır. Çizgilerin notlaların birleşmesiyle oluştuğuna ulaşılmaktadır. Sanat ve bilim açısından farklı şekillerde yorumlanmıştır. Çizgilerin birbirleriyle ilişkileri, bağlantıları çoğalan farklı noktalarının kesişmesinden çizginin doğması şeklinde yorumlanmıştır. (Gill,1984: 10)

Başka bir deyişle çizgi, kâğıt üzerinde iki boyutlu, soyut bir anlatım ifade etse de insan psikolojisi üzerinde nesnelere çağrışımını da yapan bir etkisi

bulunmaktadır. Çizgi resim çalışmalarının iskeletidir. Çünkü çizginin kendi içinde kalın, önce, uzun, kısa, kırık, düz vb. gibi biçimleri ve gözde bıraktığı etki kullanılarak tasarım temelden etkilenir. Özellikle teknik resim çalışmalarında çizgi çok önemli bir yer tuttuğu açıklanmıştır.

Biçimlerine göre çizgilerin üç grupta incelendiği görülmektedir.

- Dik ve yatay çizgiler olarak: Genelde sakin, durağan ve hareketsiz etki uyandıran çizgilerdir.
- Kırık çizgiler olarak: Hareketli ve güçlü etki uyandıran çizgilerdir.
- Eğik çizgiler olarak: Yoğunluğuyla paralel olup hareketi artıran ve zenginleştiren çizgilerdir (Burulgan, 2001).

Çizgiler şekilleriyle insanlarda çeşitli duygular uyandırır ve anlamlar ifade eder. Doğru çizgiler: Durgunluğu, sağlamlığı ve devamlılığı anlatır. Düz çizgilere bakan göz, hiçbir kırılmaya, iniş çıkışa, dalgalanmaya, takılmadan, bir durgunluk, durulma, yerleşme etkisi altında kalır.

Çizgiler kendi konumları içinde beşe ayrılırlar:

Yatay doğru: Yerleşme, hareketsizlik duygusunu verirler. Deniz, merdiven basamakları gibi.

Dikey doğru: Göz seviyesinin üstüne çıkıp, yükseldikçe hayali canlılık, varlık duygusunu uyandırır. Toprakta yükselen bitki gibi.

Düşey doğru: Göz seviyesinden aşağı doğru sarkan doğru çizgiler. Bitkinlik, cansızlık, korku, düşüş duyguları uyandırır. Yüksek bir yerden aşağı bakma gibi.

Eğik ve doğru: Sağlamlık duygusuyla birlikte ritim sağlar. Gözden uzaklaşan tren raylarına, yol kenarında uzayıp giden telefon telleri gibi.

Eğri ve doğru: Kaynaşma, kıpırdama hareketlenme duygusu uyandırır. Rüzgar, fırtına, ağaç dallarının boşlukta sallanması gibi etkisi görülmektedir. Eseri düzenlemeye, ya da var olan dengeyi bozmaya yarayan çizgi, tasarımda birlik ve dengenin temel unsurudur. Nesnenin ayıklama, sadeleştirme ve sitilizasyon gibi tasarım elemanlarını üstlenmek çizginin görevleri arasındadır (Tepecik, 2002).

Sanatçılar ve tasarımcılar çizginin görevi üzerinde çok durmuşlardır. Çünkü; insan olarak sahip olunan tüm duygular, çizgiyle anlatılmaktadır. Tasarımın temel elemanlarından olan çizgi, sanatçının, çizgiye hakim olması ve

onunla iletişim kurabilmesi için çizginin dilinden anlaması gerekmektedir. Çizgiyi tanımlayan ünlü sanatçı Paul Klee, çizgiyi yaşayan bir kişilik olarak tanımlamaktadır (Turani A. , 1992).

Çizginin belirli fonksiyonları maddeler halinde bir araya getirilmiştir:

- Belirli alanın etrafını çizer ve o alanı netleştirir.
- Biçimi oluşturan çizgidir. Çizgi, biçimi soylu ve özlü gösterme sanatıdır.
- Dikkatin bir noktada birleştirir.
- Yüze içerisinde bir tonun önemi kazandırır.
- Kompozisyonu ya da motifi oluştururlar.
- Çizgi bir akım, anlatım belli eder. Çizgi bir hareketi ve dinamizmi vermesi hareketten doğduğunu gösterir.
- Farklı çizgi gurupları, modelden etki sağlayabilmek için yatık, dik, diyagonal eksellere paralel açılarda bulunup şekiller yapılabilir. Farklı malzeme ve aletlerle alanlarda dokular yaratılabilmektedir.
- Renk aktarabilmede çizgi, düşüncenin sunduğu yaygın imkanlarla çok renkli bir görünüm sağlanabilmektedir. İnce, dar, geniş, kalın, uzun, kısa, seyrek, sık, tarafsız ve vugulu çizgilerle.
- Verilen veya seçilen bir kısımda, mesaje uzunluğunda alanı parçalayabilmektedir. Ama kendi içerisinde ekralar oluşturur.
- Yüze kapatacı olarak.
- Gölgeyi ve aydınlığı dışa vurmaya sağlar. Seyreklik ve sıklık durumlarına göre. Oluşan çizgi gurupları karışık, serbest ve düzenli olabilmektedir. (Bigalı, 1984: 185)

1.3.1.2. Ton

Bir yüzey üzerinde ya da tasarımda en fazla izlenen tonlar; grinin çeşitlemeleri ve siyahtır. Gri tonlar genellikle görsel imgenin yarım ton röprodüksiyon tekniğiyle tamamlanması yöntemiyle elde edilmektedir. Ton ve çizgi; tasarımda kontrast oluşturan elemanlardır (Becer, 2009).

1.3.1.3. Renk

Renk tanımına şöyle yer verilmiştir: ışığın cisimlere çarpmanın ardından bize yansıtılarak görme duygumuzda meydana getirdiği etkidir (Kılıçkan, 2002). Renk, ışığın olmadığı yerde renk güneşin olmadığı yerde ışık etkisinden bahsedilemez. Klasik anlamda renk, eşyaların muayyen renkleri olan, resmin temel elemanlarından biri biliniyordu” (Çağlarca, 1993). Ancak renk konusunun fizik ve kimya bilimi tarafından ele alınıp incelenmesi ile böyle olmadığı görülmüştür. Ortaya çıkan bilimsel veri için ışığın eşyalar üzerine düşmesiyle birlikte eşyanın molekül yapısı hangi renk tonunu daha fazla içeriyorsa, o renkleri yansıtıyor, ışığın içerisinde bulunan diğer renkleri de yutuyor olarak tarif edilmiştir.

“Fizik bakımından renk, ışık demeti içinde enerjinin spektral dağılımı yani çeşitli dalgaların frekansları ve şiddetleriyle belirlidir“(Yaman, 2003).

Başka bir deyişle renklerin, ışıkla birlikte var olup izleyen üzerinde birçok değişik duygular uyandırdığını bunların bir bölümü kişisel, bir bölümü ise genellenebilir duygular şeklinde ifade edildiğini sıcak renklerin uyarıcı, soğuk renklerin ise gevşetici ve dinlendirici olması, genellenebilen duygulara iyi bir örnek olarak verildiği söylenmektedir.

Resim 2: Alev Taş'ın guaj boya tekniğiyle renk çemberi

Becer rengin üç boyutu bulunduğunu söylemektedir.

“Birincisi uzunluk (rengin türü)

İkincisi genişlik (rengin tonu)

Üçüncüsü derinlik (Rengin yoğunluğu)” (Becer, 2009: 58).

“Tasarımda rengin kullanım amaçları; renkli alana bir özellik kazandırmak, düşüncelerini renkle simgeleştirmek, tasarımlarda verilmek istenen imaja yoğunluk kazandırmak için, nesnelere karakterize etmek içindir” (Sloane, 1980).

Renk, bir tasarımı meydana getiren yapıtaşlarından biridir. Bu nedenle bir tasarımcının insanların renk tercihlerini göz önüne alması gerekir. Yeşil ve mavi renkler soğuk, kırmızı ve sarılar ise sıcak renkler olarak bilinirler. Soğuk bir renk olan maviyi, sıcak bir renk olan kırmızı ile karıştırdığımızda mora yaklaşan bir mavi elde ederiz. Bu renk maviye oranla biraz daha sıcaktır. Nötr renkler olarak adlandırdığımız griler ise, pigmentlerindeki karışıma bağlı olarak sıcak ya da soğuk olabilirler şeklinde ifade edilmiştir.

Renk çemberinin oluşması güneş ışığındaki renk gruplarının uçlarının bir araya geldiğinde oluşmaktadır.

“Ana renklerin kendi aralarında ikişer ikişer aynı ölçüde karışmasından ara renkleri elde edilmektedir. Ara renkleri ise mor (kırmızı + mavi), yeşil (mavi + sarı) ve turuncu (kırmızı + sarı) karışımından oluşmaktadır. Ana ve ara renkleri bir arada standart renk dizilerini meydana getirirler. Ayrıca renkleri, şiddetlerine ve insanlar üzerindeki ruhsal etkisine göre soğuk ve sıcak renkleri olarak ikiye ayırırlar. Sıcak renkleri; kırmızı, sarı, turuncudur. Soğuk renkleri ise mavi, yeşil, mordur. Kırmızı renkte ateşin sıcaklığını, turuncuda güneş ışığının etkisini, sarıda da ışık ve aydınlığı hissederiz. Soğuk renklerin titreşimi sıcak renklere göre daha az olduğundan, gözü ikinci derecede etkiler. Ruhsal etkisi hüzün, rahatlık ve durgunluk olan bu renkleri, daha çok gölgeli kısımlarda kullanılırlar” (Kılıçkan, Kılıçkan, 132, 2002).

“Sıcak renkleri mekan içindeki yerleşmelerine göre öne çıkma hissini verirlerken, soğuk renkleri de geri çekilir, daha gerideymiş gibi algılanırlar” (Gürer, 1990).

Renği oluşturan iki önemli unsur olduğu vurgulanmaktadır:

1) **Işık**

2) **Pigment**

“1667 yılında Sir Isaac Newton ışık ışınlarını bir prizmadan geçirerek, rengin ışığın bünyesi içinde yer aldığını kanıtlamıştır. Ama bir rengi somut olarak gösterebilmek için pigmentlere gereksinim vardır. Bütün boya ve mürekkepler; bitkilerden, hayvanlardan ve madenlerden elde edilen yoğunlaştırılmış pigmentlerden elde edilirler “(Becer,58, 2009).

Rengin üç boyutu bulunmaktadır:

1-Uzunluk (Rengin türü), 2- Genişlik (Rengin Tonu), 3- Derinlik (Rengin Yoğunluğu) (kroma değeri).

Rengin türü, renkleri betimlemede kullandığımız terimlerdir: Kırmızı, mavi vb. Renk tonu, bir rengin açıklık ya da koyuluğudur. Bir renk tonunun açıklık ve koyuluk derecesine ton değeri, valör denir. Bir renge beyaz boya kattıkça tonu açılır, siyah ekledikçe koyulaşır (Becer, 2009).

“Valör, seçilen bir rengin, siyah, beyaz gibi nötr renkler ve diğer birçok renkle karışımı ile ortaya çıkan ve çok değişik renk değerlerinden oluşan bir renk yelpazesidir” (Buyurgan, 2001: 65). Renk yoğunluğu (kroma değeri) ise rengin parlaklığı ile ilgilidir. Yoğunluğu fazla olan renkler, parlak renklerdir. Eşit boylardaki iki nesneden birini parlak bir renkle, diğerini ise koyu bir renkle boyadığımızda; parlak renkle boyanmış olanı diğerinden daha büyükmüş gibi algılanır (Becer, 2009: 58). “Kroma değeri, bir rengin matlık, parlaklık şiddetini (gücünü) belirler” ((Burulgan, 2001).

Grafik tasarımcının uyguladığı her çalışmanın çoğaltma tekniğinden geçmesi gerekmektedir. Eğer gerekli renk kromasına sahip boyalar çalışmada kullanılamazsa baskıdan iyi sonuç almak mümkün olmaz. Bununla beraber basım tekniklerinde üç ana renk, yapılan tasarımdaki bütün renkleri meydana getirmek için kullanılır. Bu renkler, magenta kırmızısı Cyan mavisi ve limon sarısıdır.

Ayrıca yapılan çalışmaya sadık olabilmesi açısından siyah boya derinlikleri vermek amacıyla bu üç renkle birlikte kullanılır” (Tepecik, 2002). “Rengi oluşturan bu üç boyut içinde en önemlisi, rengin ton değeridir. Bir görsel imgeyi en iyi tanımlayan unsur, içerdiği tonlardır şeklinde açıklanmıştır.

Renk türü ya da yoğunluğu, bu anlamda daha küçük rollere sahiptir” ((Becer,58, 2009).

Bütünleyici renkler, aynı zamanda birbirine zıt (kontrast) olan renklerdir. Kırmızının zıt rengi, yeşil. Mavinin zıt rengi, turuncu. Sarının zıt rengi, Mor'dur. Bu renkler birbirinin kontrastı olduklarından, yan yana geldiklerinde birbirlerinin değerlerini artırır. Bir rengin bir yüzeydeki etkisinin daha belirgin olması için, o rengin yanına, zıt (kontrast) renk konması gerekmektedir. Birbirini tamamlayan renklere biri, diğerine çok az karıştırılınca o renk parlaklığını kaybeder. Birbirini tamamlayan iki renk, eşit ölçülerde karıştırılınca, her ikisi de kendi özelliğini kaybeder ve gri bir renk ortaya çıkar ve buna resim dilinde akromatizm denir (Kılıçkan, 132, 2002).

“Renklerin karışımı, birbirlerini tamamlamaları, saydam ve donuk renkler, yüzey ile çevresi arasındaki ilişkiler gibi olaylar fizik bakımından bir özellik göstermezler ama psikolojik yönlerden belirli temelleri vardır” (Odabaşı, tasarım nedir, 2002).

İnsanlar üzerinde renklerin etkileri araştırılıp şu şekilde ifade edilebilir:

Sarı: Neşe oluşturur ve parlak renktir. Parlak sarı ışık dolaşımında iyi bir etki bırakır. Zekayı ve fikri açar. Griyle karışması haliyle etkisi ortadan kalkar ve zayıflar. Öteki renkler ile karışımı, renklerin parlaklık derecesini artırır (Odabaşı, tasarım nedir, 2002).

Bilhassa Van Gogh'un resimlerinde kullandığı sarı rengin delilik ve çılgınlıkla bağdaştırıldığına ait bilgilere ulaşılmıştır. En aydınlık ve parlak renk sarıdır (Becer,58, 2009). Derinlik etkisinin vermenin olanaksız olduğu sarı, mavi ile soğuklaştığında hasat tonuna döner. Sarı rengin ruhsal durum için etkisi düşünüldüğü zaman deliliğin renkli görünüşünü verir ve amacı olmayan bir şekilde güçlerini, her şeyiyle bitene kadar tükenen delilik izlenimini verir (Keskinok,1968: 97).

Turuncu: Canlılığı ve hareketi artıran turuncu yaşama sevincini artırır. Kahverengine yaklaşıncaya dinginlik verir. Bu renk aktif bir etkiye sahiptir. Uygarlığı ve bilimi simgeleyen turuncu, enerjinin, sıcaklığını neşenin ve gücün rengidir (Becer, 2009).

Kırmızı: Canlılık ve mücadelenin timsali olan kırmızı, hoşlanma ve samimiyet hissi ortaya çıkarır. Heyecan vererek idari kontrolü ve nefse

hakimiyeti kaybettirir. Gayretin, tutkunun, mutluluğun ve inancın simgesidir. Bazı kişilere göre nabız atışı hızlanmakta, kan basıncı ise artmaktadır. Amerikan Otomobil Kuruluşu'na göre rengi kırmızı olan araba kullanan kişiler daha çok kaza yapmaktadır. Ayrıca şiddeti, cinselliği ve saldırganlığı çağrıştırmaktadır (Becer, 2009).

Yeşil: Verimlilik, tazelik ve kıskançlığın rengi olan yeşil doğayı ve çevreyi simgelemektedir. Dinlendiren ve rahatlatan özelliklerinin yanında töresi, hastalığı ve suç duygusunu çağrıştırmaktadır (Becer, 2009).

Mavi: Dinlendirici ve edilgen olan mavi renk buzu, suyu ve gökyüzünü hatırlatır. Hem samimiyeti ve uzaklığı hem de sadakat ve doğruluğu, bunlarla birlikte ağırbaşlılığı ve korkuyu simgelemektedir. “ (Becer, 2009).

Mor: Düşündürücü, hüznü, pişmalık hissettiren, gerçekleşmesi güç düşünceleri doğuran renk olan mavi korkuya neden olabilir. Saltanatın rendi olduğu gibi yalnızlık da çağrıştırmaktadır (Odabaşı & Mine , 2005).

Beyaz: Ferahlık verdiği gibi, saflık ve temizlik aşılarda (Odabaşı & Mine , 2005).

Siyah: Kasveti, ölümü kederi, sıkıntıyı ve karanlığı simgelediği gibi zarafeti ve şehveti çağrıştırmaktadır. (Becer, 2009).

Gri: Rahat, olgun ve temkinli anlamını taşımaktadır. Yanındaki renklerin iyi belirlenmesini sağlamaktadır (Odabaşı & Mine , 2005).

Kahverengi: Sıkıcılık ve tekdüzeliği çağrıştırmaktadır (Becer, 2009).

Pembe: Dişilik, sevgi ve aşkı çağrıştırmaktadır. (Buyurgan, 2001: 64).

“Renk unsuru taslaktan başlayarak tasarım sürecinin içindedir. Bazen renk, yaratıcı düşüncenin temelini oluşturabilir ve bütün tasarım renk üzerine kurulabilir. Renk, bir tasarımda etkileyciliği ve vurgulamayı arttırır” (Becer, 2009).

Uygulanan rengin tasarımda bir kişilik oluşturduğuna ulaşılabilir. “Ambalaj tasarımında renk, çekiciliğin yanında ürünü tanımlayıcı bir işlev de üstlenir. Çoğu zaman renk, biçimlerden daha önce algılanabilmektedir” (Gürer, 1990). Renk derecelenmesi de derinlik algısı veren özelliklerden biri olarak görülmektedir.

“Renkten çok biçime dayalı bir tasarım anlayışı, izleyicisinden daha fazla katılım bekler. Renk ise izleyiciyi daha edilgen bir konuma sokar. Ama sonuç

olarak renk, bir tasarımda mesajın daha etkili bir yoldan verilmesini sağladığını savunmaktadır” (Becer, 2009).

Renklerin bireyler tarafından algılanmasına çeşitli kişisel faktörler de rol oynamaktadır. Bu tür kişisel faktörler arasında bireyin cinsiyeti, yaşı, ait olduğu toplumsal çevre, kişisel karakter özellikleri sayılabilir (Teker, 2002: 80). “Renk, nesnenin anlam ve amacına ilişkin bilgilerin ve çağrışımların taşıyıcısı olabilir. Ayrıca renk işlevsel bir bilginin de taşıyıcısı olmalıdır” (Erhan, 1978: 128).

1.3.1.4. Doku

Daha önce görsel sanat elemanlarımız olan çizgi, şekil, renk ve biçimleri görmüştük. Şimdi de yüzeyleri oluşturan yapılar, dokular üzerinde duralım. “Dokular yüzeyleri oluştururlar ki biz bu yüzeyleri hem görebilir hem de onlara dokunabiliriz” (Odabaşı, 2002).

“Bir yüzey üzerinde tekrarlara dayalı biçimsel bir düzen bulunuyorsa, orada bir dokunun varlığından söz edilebilir. Grafik tasarımcının vazgeçilmez malzemesi olan kağıtlar da farklı dokularda üretilirler: sert ve düz, sert ve grenli, yumuşak ve düz, yumuşak ve grenli vb. Dokularda üretilen birçok kağıt türü bulunmaktadır” (Becer,58, 2009, s. 61)

“Sanatsal alanlarda kullanılan dokuların doğal yapıları ve dış yüzeylerinin etkilerinin dikkat çektiği vurgulanmaktadır.

Kaynaklarda yer alan bilgilere göre dokuları doğal ve yapay dokular olmak üzere ikiye ayırmaktadır.

“Doğal Dokular: Bir nesnenin, üzerine dokunarak hissettiğimiz ya da gözümüzle algıladığımız yapısıdır” (Buyurgan & Buyurgan, 2001) . Çevremize baktığımızda, doğanın bu konuda ne kadar cömert olduğunu rahatça görebiliriz. Ağaç gövdeleri, taşlar, yapraklar, otlar ve bunlara benzer binlerce nesne üzerindeki doğal dokuyu görmemiz ve algılamamız mümkündür şeklinde ifade edilmiştir.

“Yapay Dokular: İnsanlar tarafından yapılmış olan cam, metal, halı, perde, plastik eşya ve bunlara benzer pek çok nesnenin yüzeylerinde görülen ya

da algılanan yapıdır” (Buyurgan & Buyurgan, 2001). “Doğal ve yapay dokuların dışında bir deyüzeyinde oluşturduğu dairesel dalgalanma, kar yağışındaki taneciklerin görüntüsü ve buna benzer durumlarda ortaya çıkabilen görüntüler de dokusal unsur olarak kabul edilmektedir” (Buyurgan & Buyurgan, 2001).

1.3.1.5. Biçim

“Birçok çizginin bir arada bulunuşu, tek bir çizgi içindeki dönüş ve kıvrımlar ile değişik tonların oluşturduğu yüzeyler; bir tasarımda biçimi oluşturan unsurlardır” (Becer,58, 2009).

1.3.1.6. Ölçü

“Bir grafik tasarım ürünü, daima değişik ve belirli ölçülere sahip görsel unsurların bir araya gelmesiyle oluşur. Ölçüler büyüdükçe, etkileyicilik ve algılanırlık da artar” (Becer, 2009, s. 70).

1.3.1.7. Yön

“Tasarımın üstünde yer alan tüm öğelerin sahip olduğu belli doğrultuları vardır. Alan içerisine yer alan bu öğeler soldan sağa, yukarıdan aşağıya, diagonal ve daha birçok biçimde hareket etmektedirler ya da konumlandırılışlarına göre hareketsiz de kalabilmektedirler. Bu çizgiler ve noktalar değişik noktalara yönelerek bir hareket oluştururlar. Tasarımcı, vereceği mesaj doğrultusunda bu hareketi yönlendirmekle yükümlüdür“ (Becer, 2009, s. 62).

1.4. Afişin Tanımı

Afiş, Türk Dil Kurumu sözlüğünde “bir şeyi duyurmak veya tanıtmak için hazırlanan, kalabalığın görebileceği yere asılmış, genellikle resimli duvar ilanı, ası” şeklinde tanımlanmıştır. “Afiş, toplumun yaşadığı, toplandığı

caddede, meydan ve sokaklarda duvar ya da ilan panolarına yapıştırılan ve dolayısıyla buradan geçen insanlar tarafından görülen ve değişik boyutlarda olan tanıtım medyasıdır. Dilimize Fransızca (affiche) sözcüğünün türetilerek girmiş olan afiş sözcüğünün İngilizce karşılığı ise İngilizce karşılığı (poster) Almanca karşılığı ise (plâket) tır” (Sözer ve Tanyeli, 1986: 13).

“Afişler, tasarım ve sanat kaygısının ağırlıkta olduğu grafik ürünlerdir. Dışavurumculuk, Art Nouveau, Art Deco, Bauhaus, Uluslararası Tipografik Stil gibi modern sanat ve tasarım akımlarının çağdaş afiş dilinin gelişmesinde büyük etkisi olmuştur” (Becer, 2011: 201). Afiş tasarımının grafik tasarım elemanları yoluyla mesajı hedef kitleye en hızlı ve etkileyici şekilde ilettiği reklam türleri içerisinde yer almakta olduğuna ulaşmaktayız.

“Afişler, tasarım ve sanat kaygısının eşit ağırlıkta olduğu grafik ürünlerdir” (Becer,1997:201).

Yapılan tanımlardan sonra afiş ile ilgili şu çıkarımlara ulaşılanılmaktadır:

- 1- Afişin bir kitle iletişim aracı olduğuna
- 2- Afişin bir mesaj içerebildiğine
- 3- Afişin bir hedef kitleye yönelik hazırlandığına.

1.4.1. Tarihsel Gelişim Olarak Afiş

1.4.2. Afiş Sanatının Dünyada Tarihsel Gelişimi

“Günümüzde en yaygın anlamıyla afiş sanatı, eski çağ’ da ortaya çıkmıştır. Afiş tasarımının, çok yeni ve yoğun olarak kullanıldığı bilinmekle birlikte çok eski bir sanat olduğu bilinmektedir.

Gökтуğ Beşer kendi web sitesinde afişin tarihi ile ilgili şu bilgileri vermektedir: “Afiş ilk çağ toplumlarında görülen bir sanattır, M.Ö.4000 yıllarında Asur ticaret kolonilerinin Anadolu’daki alışverişlerinde mallarını daha iyi tanıtmak ve satmak 15 amacıyla, kil tabletler üzerine çivi yazıları yazar ve halka duyururlardı. Bu çalışmalar afiş’in ilk örnekler” (Gökтуğ Beşer, 2019).

Resim 3: Roma Dönemi Örneği.

<https://goktugbeser.com/afisin-tarihcesi/>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 15:00

“Roma İmparatorluğunda gladyatörlerin savaşları ve sirk oyunları gibi gösterilir. Tahtadan yapılmış levhalara yazılır ve Roma sokaklarına duvarlara asılarak halka duyuru yapılırdı. Bunlarda afişin Roma dönemi örnekleri.” (Göktuğ Beşer, 2019)

“1881 yılında Fransa’da çıkan basın özgürlüğü ile ilgili yasanın, afişlerle ilgili kararında, resmi ilanlar için ayrılan alanlar ve kilise dışında her yere asılabileceğine izin vermesidir. Fransa’da kültürel hareketlerle gelişme gösteren afiş sanatı, sanayi devrimi ile birlikte yeni bir anlayış kazanmış, çok sayıda üretilen mal ve hizmetlerin tüketicilere sunulmasında etkili bir tanıtım aracı” (Göktuğ Beşer, 2019). Olduğu ifade edilmektedir.

İlk çağdaş temsilci olarak bilinen Fransız sanatçı, [Jules Cheret](#) (1836-1933) olarak çeşitli kaynaklarda yer almaktadır.

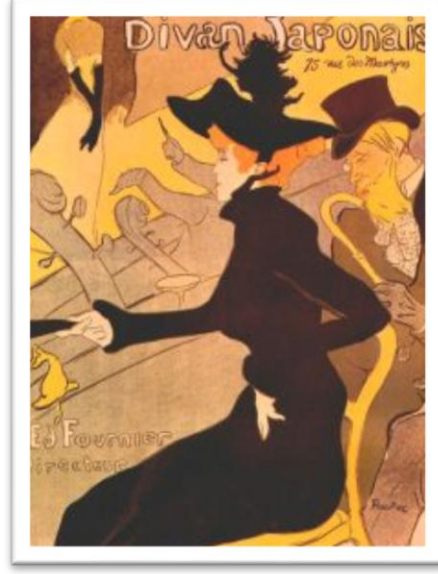

Resim 4: Jules Cheret'nin Palais de Glace afişı

<https://goktugbeser.com/afisin-tarihcesi/>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 14:55

“Kadın figürlerinin yer aldığı Paris’in eğlenceli dünyasını eserlerine taşımıştır. Oyunların, dans salonlarının, bisikletlerin, sabunların, diş macunlarının, biralarn, sigaraların, Singer dikiş makinelerinin, Moet Chandon şampanyasının, “saxoliene” lamba yağının ve benzeri şeylerin reklamını yapan bir dizi afiş yapmış ve büyük renkli afişler tasarlamış. Bu dönemin önemli sanatçılarından birisi de, [Henri de Toulouse Lautrec](#)'tir (1864-1901)” (Göktuğ Beşer, 2019).

Resim 5: Henri de Toulouse-Lautrec'in Divan Japonais afişi

<https://goktugbeser.com/afisin-tarihcesi/>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 14:56

Paris'in renkli gece hayatını afişlerine konu seçmesi ve yazıyla resmi bir arada kullanması önemli bir yenilik kattığı şeklinde açıklamalar verilmiştir.

“Yazılı ve resimli çoğaltılabilir bir grafik tasarım ürünü olan afişin basılı üretime geçilmesiyle gelişmeye başladığı görülmektedir. 15. yüzyıla kadar duvarlara asılmış basılı bir kâğıttan başka bir şey olmayan afişler, Guttenberg'in matbaa sistemini bulmasıyla gerçek kimliğine kavuştu. Böylece grafik sanatların, dolayısıyla afiş tasarımının amaçlarından biri olan basılıp çoğaltılma yöntemi ile daha geniş kitlelere ulaşma olanağı doğdu. Bu sayede artan ürün çeşitliliği birçok tartışmaları da beraberinde getirdi. Duvarlarda ve panolarda yer alan el yazması kâğıtların afiş mi, duyuru mu, olduğu konusu o günlerde en çok tartışılan konular arasındaydı. Bugün dahi basılı kâğıtların, duyuruların, işaretlerin, afiş olup olmadığı sorusu karşımıza çıkmaktadır. Bir duyuru; bilgi vermek, yöneticilerin emirlerini duyurmak amacını taşır. Afişler ise; toplumu oluşturan fertleri, ikna etmek, kapsamında yer alan afişin ilk örnekleri olarak gösterilen Meryem Ana resminin de yer aldığı bir el yazması ile İngiltere'deki “Salisbury Banyolarını” tanıtan afişler, aynı zamanda ilk reklam afişleridir. Sokaklara, halkın toplu olarak bulunabilecekleri yerlere asılması yasaklanan bu

örnekler, daha çok kilise ve dükkân içlerine asılıyordu. Bu kurallara uymayanların en ağır cezalara çarptırılabilceği haberi bazen tehdit olmaktan çıkıp zaman zaman uygulamaya geçirilen bir karar olarak yazılı kaynaklar arasında yer aldı. Bu yasaklamalar, genç sanatın gelişmesine set vurdu. Baskı tekniklerinin gelişimi sonucu tüm yaşamı etkileyebilecek şekilde ortaya çıkan bu sanat dalı yavaş yavaş gerilediğine ilişkin bilgilere yer vermiştir. 16. ve 17. yüzyıla kadar yapılan afişler sadece yazılardan oluşmaktaydı. 18. yüzyılda, artistlerin çekici pozlarını kapsayan resimsel afişler yapıldı. Bu yıllarda afişin gelişimi açısından önemli bir rol oynayan yeni bir teknik, “Taşbaskı” tekniği ortaya çıkıyordu. 1798 yılında Alman Alois Senefelder tarafından yaratılan bu teknik sonucu tondan tona geçişler sorunu çözümlenmiş oldu. Suların yağla birleşmemesi prensibine dayanan bu yöntemle, çok ince taneli kireçtaşı üzerine çizilmiş bir desenin ya da yazının baskı yoluyla kâğıda geçmesi sağlanıyordu. Bu yeni yöntem kısa zamanda resim sanatçılarının kullanım alanlarını oluşturdu. Aynı zamanda ofset baskı sisteminin de temelini atan litografi, afişlerde renkliliği başlatmıştır. 1871 yılına, Frederick Walker’ın düzenlediği “Beyazlı Kadın” afişinin ortaya çıkışına kadar tahta oyma resimler afişleri boğan yazıların yerini alamadığı anlaşılmaktadır” (Göktuğ Beşer, 2019).

Resim 6: Frederick Walker’ın “Beyazlı Kadın” afişi.

<https://goktugbeser.com/afisin-tarihcesi/>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 14:55

“Bu afişten sonra, afişte resmin kullanılması gereği kendisini vazgeçilemeyecek bir biçimde kanıtladı. Ortaya çıkışından kısa bir süre içinde bu afiş kendi çapında bir olay oldu. Yalınlığı, arılığı ve dramatik hareketi tam olarak yansıtmayı ve bütün bunların üzerinde, içerdıği görsel ekonomi ile bu çalışma gerçek ilk afiş sayılır. Yine bu yıllarda Manet'nin yaptığı “Les Chats” adlı afiş, afiş tasarımınının 19. yüzyılda en başarılılarından olduğu söylenmektedir” (Göktuğ Beşer, 2019).

Resim 7: Manet'nin “Les Chats” adlı afişi.

<https://goktugbeser.com/afisin-tarihcesi/>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 14:55

“Afişte yazı resim ilişkisi bulunmamakta olduğu, resim yalnızca kitabın başlığını vermekte ve yazılara göre ikinci planda kalmaktadır. 18.yüzyıla kadar sokaklara, halkın toplu olarak bulunabilecekleri yerlere asılması yasaklanan afiş, bu yüzyılın sonlarında ortaya çıkan basın özgürlüğüyle birlikte gerçek kimliğine kavuştu. Bu gelişmelerin ardından 19.yüzyılda başlayan endüstri devrimiyle ticaret hayatı, bu sanatı kendi istediği gibi şekillendirdi. Gelişmeler ortasında, afiş tasarımcıları kendilerini hiç ilgilendirmeyen konular arasında buldular. İnanırmak, satın almaya zorlamak, kısaca tümüyle beyinlere işlemek amacındadır. Bunların yanı sıra; bir şeyin afiş olup olmadığına karar verilebilmesi için aşağıdaki özelliklerin kesin belirleyici özellikler olarak kabul edilmesi gerekir. Mesaj iletmesi, topluma sunulmuş olması ve birden fazla üretilmesi. Bu nedenle duvarlara yapıştırılan her nesne (kâğıt, deri, kumaş) afiş değildir. Hatta afişin öncüleri arasında yer alan ve düşündüklerini maddeler

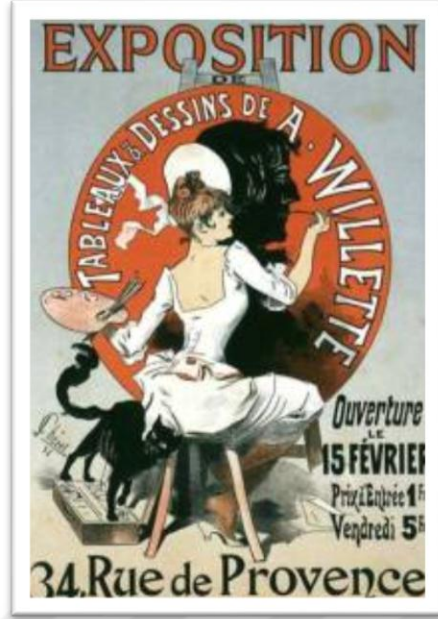
haline getirip, kilise kapısına asarak Hristiyanlık dininde yeni bir ıgır aan Martin Luther, yine de bu sanatın öncülüğünü hak eder görünmüyor. Onun duyuruları elle yazılmış ve tek nüshadan ibaretti. Luther'in ilanları verilen afiş tanımlarının dışında kalmaktadır. Öyleyse Luther'in yaptıkları afiş değildir. 15. yüzyıl Cheret'te, Mucha'da gördüğümüz gibi, eğlence, tiyatro, oyun gibi alanlarda afişler üreten tasarımcılar, bir anda sabun, deterjan, süt ürünleri, yiyecek gibi alanlarda eser vermeye başladılar. Bu nedenler, çevrede kendini afiş tasarımcısı olarak tanıtan birçok insanın ortaya çıkmasına neden oldu. Böylece altın çağını yaşamakta olan afiş, geriledi. Yapılan afişlerde; göze çarpan en önemli unsurun yazı ile anlatılan konu arasındaki ilgisizlik olduğu görülür. Yazılar mutlaka resimler tamamlandıktan sonra ekleniyor, bu işi de çoğunlukla başka sanatçılar üstleniyordu. 20. yüzyıl başlarına kadar devam eden bu anlayış Lautrec ve Aubrey Beardsley'in, özellikle Toulouse Lautrec'in eserlerinden sonra, afiş olayı toplumda en çok konuşulan konular arasında yer aldığına ilişkin bilgiler verilmilmektedir" (Göktuğ Beşer, 2019).

Resim 8: Henri de Toulouse Lautrec'in Ambassadeur afişi

<https://goktugbeser.com/afisin-tarihcesi/>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 14:57

Resim 9: Jules Cheret “Belle Epoque Vintage” tarzı posterini.

<https://goktugbeser.com/afisin-tarihcesi/>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 14:55

Resim 10: Mucha'nın tiyatro, oyun, eğlence gibi alanlarda eserler verdiği görülür.

<https://goktugbeser.com/afisin-tarihcesi/>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 14:57

Resim 11: Grasset'in kitap tasarımları ve illüstrasyonları.

<https://goktugbeser.com/afisin-tarihcesi/>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 14:57

20. yüzyılın ortalarında tasarımlar incelendiğinde afişlerde, geometrik ve tipografik öğelerin kullanıldığı görülmektedir.

Resim 12: Lizzitsky afiş örneği.

<https://goktugbeser.com/afisin-tarihcesi/>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 14:58

Birinci Dünya savaşı döneminde, bütün ülkelerde aşağı yukarı birbirine benzeyen anlatımcı bir üslup doğduğu görülmektedir. Forain zengin ve geniş afiş üretimi içinde kendini gösterdiğine dair şu bilgiler verilmiştir.

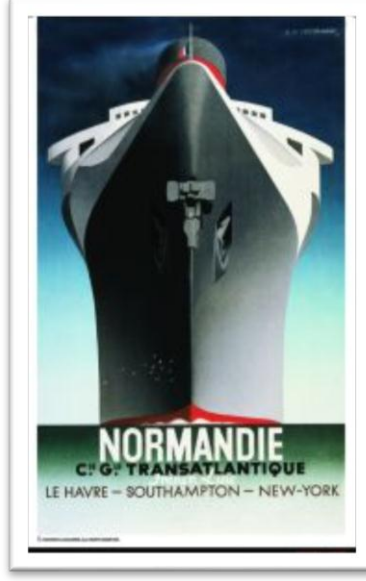

Resim 13: Fransız Ressam Forain afiş örneği.

<https://goktugbeser.com/afisin-tarihcesi/>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 14:57

İkinci Dünya savaşı arasındaki dönem için, özellikle Fransa'da, afiş sanatının en parlak dönemi sayılabilmektedir. O dönemde, afiş dili, en yüksek etkinliğine ulaşıp, sanatın ve sanat tekniğinin bütün olanaklarından yararlandığı, kübizm, soyut geometrik biçimler kullanımına gidilip, üsluplaştırma ve yapıştırma teknikleri, afiş sanatçıları tarafından büyük ustalıkla kaynaştırılmış (Göktuğ Beşer, 2019).

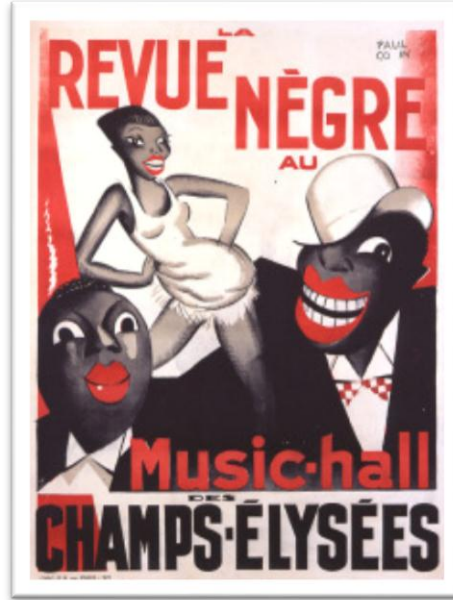

Resim 14: Fransız Ressam Cassandre afiş örneği.

<https://goktugbeser.com/afisin-tarihcesi/>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 14:58

1945'ten günümüze, afişçilerin bazıları yalınlaştırılmış bir grafik üsluba, bazıları da kaba bir anlatımcılığa yöneldiği bilinmektedir.

Resim 15: Paul Colin'in Portre Afiş Örneği.

<https://goktugbeser.com/afisin-tarihcesi/>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 14:57

Bununla birlikte, A.B.D. afişçiliğinin tek örneğe indirgenmiş klişeleri de, Avrupa afişçiliğini etkileyerek büyük ölçüde tek düzeliğe düşmesine neden olmuşlardır. Art Nouveau'nun Amerika'da benimsenmesi bu stilin Fransa ve İngiltere'den taşınmasıyla gerçekleşmiştir. Önceleri Grasset'ye ısmarlanan işler gemiyle Amerika'ya taşınırken, daha sonra İngiltere'de ve Paris'te eğitim gören sanatçıların Amerika'ya göç etmeleriyle yaygınlık kazanmaya başlamıştır. Tasarımın tasrihinin gelişerek, yenilenerek devam etmekte olduğunu söylemek mümkündür.

1.4.3. Türkiye'de Afiş Sanatının Tarihsel Gelişimi

Afiş sanatının Türkiye'ye girişi Cumhuriyetin ilk yıllarına rastlar. “Balkan Savaşından sonra, toplumu yetimlere yardıma çağıran, yalnızca yazıyla hazırlanmış taşbaskı afişlerin kahvelere, Ferah Tiyatrosu için yapılmış yine taşbaskı afişlerin tiyatro kapısına asıldığı bilinmektedir. Ayrıca, harf devriminden önce, Darülbedayi için de eski harflerle bir afiş yapılmıştır. Bu arada, Batı'dan getirilen bazı afişler kullanılmış, Fransız bisküvileri, İsveç çikolataları, ilaç ve giyim gibi bazı ürünler için yapılmış bu afişler, sokaklardan çok dükkânların içlerine asılmış. Türk afiş sanatının gerçek temelleri 1925 yılından sonra, İhap Hulusi Görey'in Çalışmalarıyla atılmaya başlandı. Almanya'da öğrenim gördükten sonra 1925'te Türkiye'ye dönen İhap Hulusi, Türk afiş sanatının kurucusu sayılır. Ludwig Hohlwein'in etkisi görülen afişlerinde, genellikle fotoğraflardan yararlanarak, bir iki rengin tonlarıyla gerçekçi anlayışta çalışmış ve uzun yıllar bu sanat dalının tek kişisi olmuş, ayrıca Türkiye'de ilk kişisel afiş sergisini de açmıştır“(Sakızlı, 1992: 70)

Ludwig Hohlwein'in etkisinde kalarak benimsediği, “kesin çizgilerle belirlenmemiş gölgelerle” yaptığı resimler, Yusuf Ziya Ortaç'ın ifadesi ile “ne resim- karikatür, ne karikatür-resim” dir. 1925'lerde daha Türkiye'de, grafik konusunda basın ilanları haricinde özgün bir çalışma da pek bulunmamaktaydı. İhap Hulusi, Türkiye'de grafik sanatının ilklerinden ve öncülerindendi. O yıllarda Osmanlı topraklarında, 34 ilde nüfus 20 milyona ulaşmasına rağmen, gazete ve dergi baskı sayısı birkaç yüzlük rakamlarla ifade edilmekteydi.

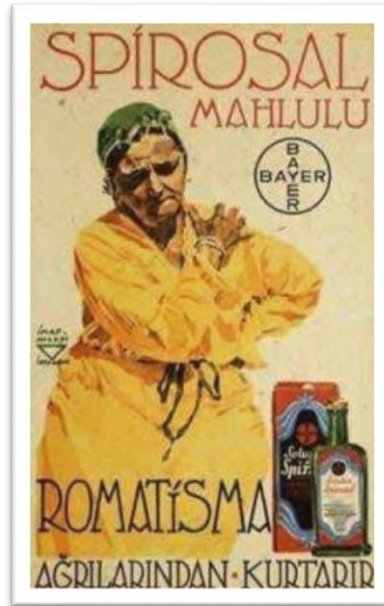
İstanbul daha yeni atlı tramvaya kavuşmuş; fotoğraf ve sessiz film daha yeni yeni çok dar bir kesimin hayatına girmeye başlamıştır.

Resim 16: İhap Hulusi. (1953). “Yeni Yıl” Afişi Tasarımı.

<https://tr.pinterest.com/pin/62065301085348574/>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 15:57

Resim 17: İhap Hulusi “Bayer” Reklam Afişi Tasarımı.

<https://www.ntv.com.tr/galeri/sanat/afislerle-cumhuriyet-tarihi,WxazZPkavUW-hYrHbRCNhw/NjOWttgcKky-LSV9LPyj5A>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 15:57

“İhap Hulusi, bir öncüydü. Osmanlı ile Cumhuriyet Türkiye’si arasında kurulan grafik sanatı köprüsüydü. 1928’e kadar eski Türkçe ile grafik tasarımlar gerçekleştirdi; 1928’den başlayarak yeni bir alfabe gündeme geliyordu. Birkaç yabancı dil bilmesi ve Almanya’da çalışmış olması onun için bir avantaj oluşturdu. Bu nedenle grafik ile kaligrafi arasındaki o çok yakın ilişkiye yabancı kalmadı; çok çabuk adapte oldu. Latin harfleriyle basılan ilk Türk Alfabesi’nin kapağını da o gerçekleştirdi” (Çeviker, 1993: 10).

1927 yılında Güzel Sanatlar Akademisi’nde Weber adlı eğiticinin yönetiminde açılan afiş atölyesinin başına, 1932’de resim eğitimini Paris’te tamamladıktan sonra yurda dönen Mithat Özer getirilmiştir. 1940 yılına kadar bu görevde kalan Mithat Özer, ilk Türk afiş eğitimcisi olmuştur. Uzun yıllar Almanya’da Ufa ve Tobis adlı film kuruluşlarına gerçekçi bir anlayışta, çok ustaca resimlenmiş afişler yapan Kenan Temizan’sa, Türkiye’de pek afiş üretmemiştir. 1959 yıllarına kadar İhap Hulusi Türkiye’de en çok afiş yapan sanatçı olup, 1950 yıllarında Selçuk Önal, Mesut Manioğlu, Fikret Akgün, çalışmalarlarıyla ilgi çekmeye başlamış.

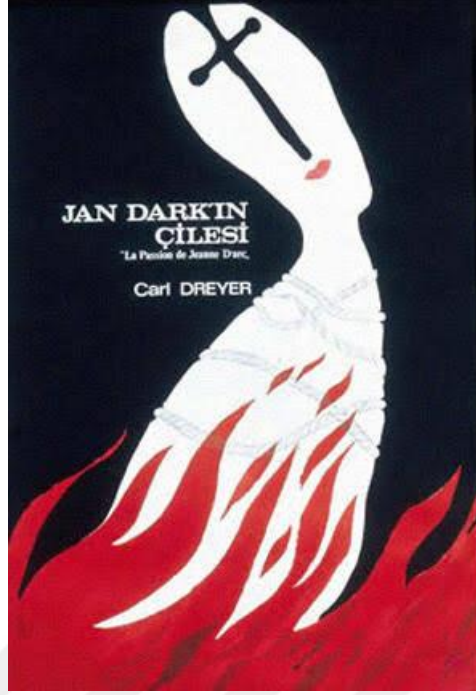

Resim 18: Mesut Manioğlu, “Veremle Savaş” Konulu Afiş Tasarımı.

<https://themahmut.com/2018/08/12/helezonlu-amca-mesut-manioglu/>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 16:17

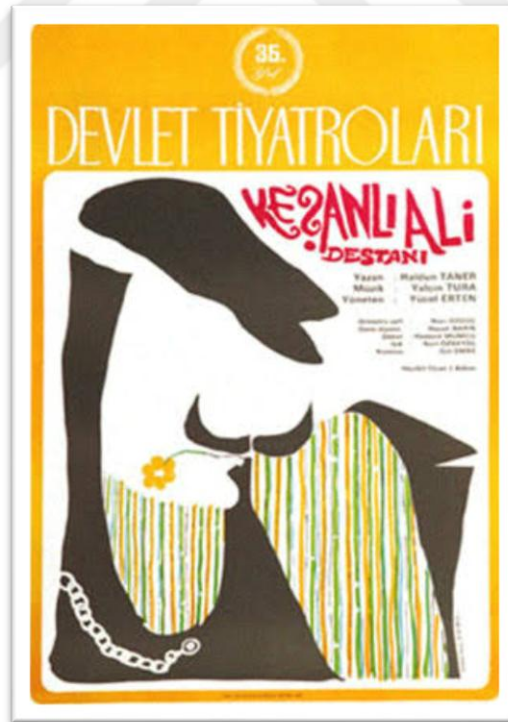
Aynı dönem sanatçılarından üretim kısmında sinema’da Selçuk Önal başarılı afişler yaptı. Aynı yıllarda Mesut Manioğlu, fırça oyunlarına girmeden, yalın ve dolaysız anlatıma yönelerek, dönemin Batı anlayışına uygun afişler üreten Selçuk Önal ve Mesut Manioğlu’nun tasarımları, bildiriye sunma, renk, düşünce, düzenleme ve biçimleme açılarından İhap Hulusi’nin tasarımlarından çok farklı ve o dönemin ruhuna uygun ileri yapıtlardı. 1960 yıllarında, duvarlarda daha renkli zaman zaman soyut aşamasına varan zeminlerin kullanıldığı afişler görülmeye başlandı; Güzel sanatlar Akademisini bitirdikten sonra, Paris’te 5 yıl Paul Colin’i atölyesinde çalışarak 1958’de yurda dönen Fikret Akgün’ün bu afişleri baskı tekniğinin gelişmiş olması sayesinde ortaya konduğu anlaşılmaktadır.

Resim 19: Mengü Ertel. “Jan Dark’ın Çilesi” Oyunu Afiş Tasarımı.

<https://www.wannart.com/afislerin-yalin-ve-guclu-ustasi-mengu-ertel/>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 15:57

Resim 20: Mengü Ertel “Keşanlı Ali Destanı” Oyunu Afişi Tasarımı

<https://www.wannart.com/afislerin-yalin-ve-guclu-ustasi-mengu-ertel/>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 16:07

Ardından Mengü Ertel, yurt içinde ve dışında açtığı sergilerle, Türk afiş sanatının gelişmesine katkıda bulunduğu çeşitli kaynaklarda görülmektedir. “Sergiler için yapmış olduğu tiyatro afişlerinde genellikle yazarın ve oyunun adı vardır; tiyatro, yönetmen, dekoratör, hatta oyun türüyle ilgili hiçbir şeye rastlanmadığı görülmektedir. Geçmiş dönemdeki afiş sanatçılarımızın, yapıtlarında kullandıkları yazılar hep kalıplaşmış yazılardır. Genellikle, konuya uyabilecek özgün yazılara rastlanmaz. 1960 sonrasında afişlerde boyut değişiklikleri görülmüş, o yıllara kadar en çok 70x100 boyutunda yapılan afişler sonradan 100x140 gibi daha büyük boyutlarda ele alınmıştır. Günümüzdeyse çok daha büyük ve değişik boyutlarda afişler yapılmakta, reklam fotoğrafçılığının gelişmeye başlaması, afişlerde de fotoğrafın ağırlık kazanmasına yol açmaktadır. Baskı tekniğinin gelişmesinin yanı sıra afiş için gerekli her tür malzeme ve tekniğin varlığıda, eskiye oranla afiş sanatçısına büyük olanaklar sağladığı bahsedilmiştir” (Göktaş Beşer, 2019).

Resim 21: Mengü Ertel, Moskova Olimpiyatları Afiş Yarışması,
Üçüncülük Ödülü.

<https://www.wannart.com/afislerin-yalin-ve-guclu-ustasi-mengu-ertel/>

Erişim Tarihi: 07.06.2019 Erişim Saati: 15:57

“Ayrıca reklam fotoğrafçılığının gelişmeye başlaması, afişlerde fotoğrafın ağırlık kazanmasına yol açtığına ulaşılabilir. Baskı tekniğinin gelişmesinin yanı sıra, afiş için gerekli her türlü malzeme ve tekniğin varlığı da eskiye oranla, afiş sanatçısına değişik ve etkin olanaklar sağlamış olduğu çeşitli kaynaklarla ifade edilmektedir. Yine Cumhuriyetten 1980'lere kadar geçen süre içinde afiş için, çok süratli bir gelişim içerisine girmiş ve günümüze kadar geldiğin ve bu gelişim hala devam etmekte olduğunu vurgulamıştır” (Göktuğ Beşer, 2019).

“Türk toplumu görsel basılı medyayı benimsemiş ve günlük hayatın bir parçası haline getirmiştir. Her alanda afiş başarıya ulaşılmıştır” (Özkan, 2003).

1.5. Afişin Çeşitleri

İlk afişler süslenmiş duyurular biçiminde tasarlandığını ve dekoratif unsurların zamanla mesajı ileten imgelere dönüştüğünü görmekteyiz. “İmgelere mesaj iletmeye işlevi yüklenince sözcüklerin sayısı azalmaya başladı. Sonuçta imge sözel unsurlardan daha fazla önemsenmeye başlandı. Afiş tasarlandığı ülkenin kültürel ve sosyal özelliklerini yansıtan canlı ve estetik bir göstergedir” (Ünal,2001:28).

Bununla birlikte afişi; kültürel, sosyal ve reklam afişleri olarak üç bölümde inceleyebiliriz;

1.5.1. Kültürel Afişler

Festival, seminer, sempozyum, balo, konser, sinema, tiyatro, sergi ve spor gibi kültürel etkinlikleri tanıtan afişler bu gruba girer. Kültürel afiş kavramı olarak afişin konusunu bize anlatmaktadır. “Kültürel afişlerin çeşitleri olarak festival, tiyatro, sinema, opera, bale, konser, spor, seminer ve konferans gibi kültürel etkinliklerle ilgili kişileri bilgilendiren afişler olarak tanımlanmaktadır. Festival, seminer, sempozyum, balo, konser, sinema, tiyatro, sergi ve spor gibi

kültürel etkinlikleri tanıtan afişler kültürel afiş grubuna girmektedir” (Becer, 2008:202).

Resim 22: İstanbul Film Festivali'nin Afişi. **Kaynak:** İKSV

Erişim Tarihi: 15.06.2019 Erişim Saati: 16:17

“Sanat olaylarının duyurulmasını amaçlayan kültürel afişlerde ağırlığı tiyatro afişleri oluşturmaktadır. Tiyatroyu diğer afiş türlerinden ayıran özelliği daha sanatsal değer taşımasıdır. Tasarımcı ticari amaç taşımayan, kültürel nitelik taşıyan tiyatro afişlerinde kendini daha özgün aktararak tasarlamaktadır” (Ekici, 2004:70). Şeklinde bahsetmiştir.

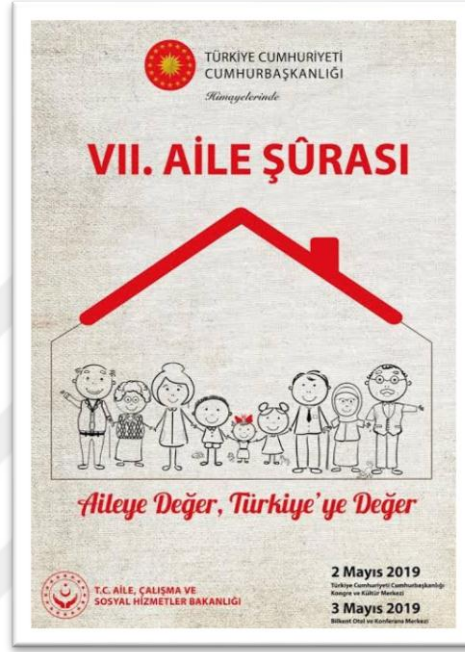
1.5.2. Sosyal Afişler

“Sosyal içerikli afişler hiçbir zaman yalnızca bilgi verme amacıyla yapılmamaktadır. Genellikle davet niteliği taşımaktadırlar. Görsel eleman olarak afişte çok kullanılan resim, alkolle savaş, organ nakli, AIDS gibi propaganda afişlerinde çok az kullanılmaktadır” (Ekici, 2004:71).

“Sosyal yönden afişler; sağlık, sivil savunma, trafik, ulaşım, çevre gibi konularda kişileri eğitmek ve uyarmak amacıyla hazırlanan afişlerdir. Bunların dışında, bir düşüncüyü ya da siyasi oluşumu tanıtan afişler de bu grup içerisinde

ele alınmaktadır” (Becer, 2008:202).

Afişin yöneldiği alanlar içinde bakıldığında geniş ve farklı özelliğe sahip olan sosyal afişler, toplumun yönlendirilmesinde; çeşitli bilgilerin, olayların, düşüncelerin, öğretilerin yayılmasında önemli rol üstlenirler. Eğitim, savaş ve politika için yapılan afişler bu grupta toplandığı görülmektedir.

Resim 23: Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı.

<https://ailevecalisma.gov.tr/athgm/haberler/vii-aile-surasi/>

Erişim Tarihi: 15.06.2019 Erişim Saati: 16:27

“Eğitim alanı içerisinde yapılan araştırmada afişlerin bireyler üzerinde önemli etkilere neden olmakta, örnek verilirse bireylere sigara ve alkolün zararlarını Verem, AİDS gibi hastalıklara karşı korunma yollarını iletmektedir. Çevre Gönüllüğü, Engelliler, Kadın Hakları, Spor, Hayvan Hakları, Sokak Çocukları, Küresel Isınma, Gıda Güvenliği, Meslek Edindirme, Okuma Yazma, Çocuk Hakları, Gürültü Karşıtlığı, Uyuşturucu Karşıtlığı Sigara Karşıtlığı, Kültürel Mirasın Korunması, Bitki Örtüsü ve Hayvan Nesillerinin Korunması, Enerji Tasarrufu, ÇevreKirliliği, Geri Dönüşüm, Eko Verimlilik, Çevreye Duyarlı Teknoloji, OrmanlarınKorunması, Su Tasarrufu, Tarımda Verimlilik, Yeteneğe Destek” (Ünalın, 2001:30).

Sosyal afişlerin diğeri bir çeşidi olan, bireyler üzerinde yönlendirici özelliğe sahip ve 20. yy. propaganda sanatının en belirgin ürünleri arasında yer alan politik afişler olduğu söylenmektedir. I. Dünya savaşının ilk yıllarında radyo ve diğeri elektronik kitle iletişim araçları henüz yaygınlık kazanacak düzeye erişmemiş. Buna karşılık baskı teknolojisi çok büyük aşamalar kat etmişti. Bu koşullar afişi, savaş döneminin en önemli kitle iletişim aracı haline getirmiş.

“Afişlerde basit piktografik savaş sembolleri kullanıldı. Afiş ve basının olanaklarını büyük ölçüde kullanmış olan I. Dünya Savaşına karşın II. Dünya Savaşında savaşan devletler geniş halk kitleleriyle temas kurmak için radyonun olanaklarından daha geniş bir biçimde yararlanmışlardır. Bu sebeple o yıllarda afişin etkinliği azalmıştır” (Ünalın,2001:32).

1.5.3. Reklam Afişleri

Bir ürün ya da hizmeti tanıtan afişler olduğu bilinmektedir. Reklam afişleri altı sektörde yaygın olarak kullanılıp: Moda, endüstri, kurumsal reklamcılık basın- yayın, gıda, turizm. Hedef kitleyi hazır durumuna getirmeyi sağlayan bu ticari afişlere endüstri afişleri de denmektedir. Bize ulaştığı mekanda veya panoda, iletilip, duygusal birlikteliği sağlayarak günlük yaşantıya ürünüyle ya da görüntüsüyle girer şekilde tarif edilmektedir.

Ticari afişlerin görevi, ürünü tüketicinin ayağına götürmekten çok, tüketiciyi ürüne yönlendirmeye çalışmak olduğu görülmektedir. Sosyal afişler yönlendirici, ikna edici nitelikte olup kültürel afişler özgür düşünmeyi, özgür yaratılar sunmayı amaçlayıp, ticari afişlerde böyle bir amaç taşımamadığı söylenmektedir.

“Bugün kendimiz ve yakın çevremiz hakkındaki bilinçli ve bilinçdışı anlayışlarımızın önemli bir bölümünün çerçevesini çizen şey yazılı ve görsel medyadaki reklam imgeleridir. Artık hiç kimsenin yadsıyamayacağı bir gerçek bu. Bu imgeler benlik duygumuzu, inanç sistemlerimizi, bireyselliğimizi ve toplumsal varlıklar olarak statümüzü etkiliyor; ne tür giysiler giyeceğimizi, hangi arabaya bineceğimizi, hangi partiye oy vereceğimizi söylüyor” (Leppert, 2002).

Başka bir deyişle afiş, kitle ve bireyler üstünde ideolojik ve estetik bir baskı yaratıp, beğenileri alışkanlıkları ve düşünce biçimini yönlendirmesi bakımından da moda alanında belirleyici bir etken olduğuna ulaşılmaktadır. Böylece afiş gerek estetik düzlemde gerek insan davranışlarını etkileme düzleminde önemli rol oynadığı ifade edilmektedir.

Resim 24: Reklam Afiş çalışması.

Erişim Tarihi: 11.07.2019 Erişim Saati: 12:22

Resim ve grafik tekniklerine özgü görsel bir dil kullanan bu toplumsal dildir. Bu dilde, ruh bilimciler tarafından özenle incelenmiş bazı teknik ve estetik nitelikler aranır. Afişin başarısı, vuruculuğuna, inandırma gücüne ve okunma kolaylığına bağlıdır. Bir afişin, insan belleğinin bir anda kavrayabileceği, çarpıcı görüntüsüyle kendini kabul ettirecek “görsel bir slogan” içermelidir. Başarısı, düzenleniş biçimine görüntünün yalınlığına ve az sayıda sözcüğün en iyi biçimde kullanılması gerekir. Beklenen ilgiyse, özellikle renklerin uygun biçimde seçilmesiyle ilgili olarak açıklanmıştır.

“Afişin grafik bölümünü, estetik değerlendirmelere başvurmadan incelemek çok güç, hatta olanaksızdır. Ancak, bir reklam afişi ele alındığında, sanatsal yaklaşım açısından başarılı olmasını sağlayan yöntemler ortaya

konulabilir. Söz konusu yöntemlerden bazıları, Vera Ellen'in, L'Affiche, Signes, Fonctions (Afiş, Göstergeler, İşlevler) adlı yapıtındaki tanımlamalara başvurularak şöyle sıralanabilir: Görsel - dilsel karşılaştırma (sözelimi, bir çiçek resmi, sunulan metne dayanılarak bir güzellik ürünüyle bağdaştırılır); görsel- dilsel benzeşme (sunulan resim ile metnin ortaya koymak istediği ürün arasında gizli bir bağlantı vardır); görsel birleştirme iki resim birleşerek, kaynaşarak bir üçüncü resim oluştururlar; lüks maddeleri özel sözcüklerle belirtme, görsel ya da dilsel açıdan abartma konu ve içeriğe göre yer almıştır“(Ansiklopedi).

1.6. Afiş Tasarımında Dikkat Edilmesi Gereken Öğeler

1.6.1. Denge

“Afiş tasarımında denge problemi varsa verilmek istenen mesajın da algılanması zor olduğu bilinmektedir. Tasarımda görsel unsurların sistemli bir şekilde dağılımları ve uyumlu görünüşleri, dengenin bir göstergesidir şeklinde ifadeler yer verilmektedir. Afişte dengeyi sağlayabilmek için görsel elemanları optik bir noktada gruplanabilir. Optik nokta geometrik olarak sayfa ortasının biraz üstüdür. Çağdaş tasarım daha dinamik olmak zorundadır dolayısıyla odak noktası tasarımcının dinamiklerine göre oluşabilir. Gruplanan tasarım elemanları diğer koşullar da göz önüne alarak sayfa içinde odaklanabilir” (Bingöl, 2010).

“Simetrik ve asimetric olmak üzere tasarım alanı içerisinde iki türlü denge vardır. Simetrik denge, dikey ya da yatay bir eksene eşit oranlarda yerleşen ve benzerlikten dolayı oluşan denge olduğu bilinmektedir. Simetrik görünüm tasarıma monoton bir ifade verebilir bu yüzden tasarımcıların dikkatli olması vurgulanır. Geleneğin, resmiyetin, otoritenin vurgulanacağı tasarımlarda simetrik denge tercih edilir. Simetri, dürüstlük ve saygınlığın psikolojik simgesidir. Simetrik dengeye dayalı kompozisyonlar, daha güvenilir olmaları nedeniyle amatör tasarımcılar tarafından daha çok kullanılırlar” (Becer, 1999).

1.6.2. Oran – Ölçü

Tasarımda orantı, görsel bir elemanın başka bir görsel öge ile olan boyut ilişkisini ifade eder. Bu bağlamda orantı, tasarım elemanları ve ölçü kavramı ile ilişki içindedir. Bu ilişki mesajın alıcılar tarafından algılanması ve iletişimin sağlanmasını doğrudan etki edildiği görülmektedir.

Orantı, afiş alanı içerisinde farklı ölçülerle tasarım öğelerini kullanabilir, bu bağlamda denge ilkesini destekleyip, tasarımda görsel ağırlığın ve derinliğin kurulmasına yardımcı olabildiğine ulaşılmaktadır.

Tasarımcılar, tasarımlarında kullandıkları görsel elemanların orantısal ilişkilerinde farklı ölçütler kurmaya çalışırlar. Bu tasarımı tek düze görünmekten kurtarabileceği gibi dağınık bir hale de sokulabilir olduğu anlaşılmaktadır.

1.6.3. Bütünlük

“Bütünlük, tasarım ilkeleri doğrultusunda, estetik kaygılarla tasarım öğelerinin bir araya gelmesidir. Afiş tasarımında bütünlük sadece görsel unsurların değil yazı ve tipografi sunumunu da ilgilendirmekte olduğu görülmektedir. Afiş tasarımında bütünlük, dikkat edilmesi gereken ilkelere en önemlisidir. Çünkü bütünün değeri ayrı elemanların toplamının değerinden çok daha üstündür. Tasarımda, bireylerin görsel parçalar arasındaki ilişkiyi görmelerine yardımcı olur ve bu sayede mesajın algılanmasını kolaylaştırmıştır şeklinde bahsedilmiştir. Bir afiş tasarımında bütünlükten bahsedebilmek için tasarımcıların, birbirlerinden ne kadar farklı olursa olsunlar bir araya getirdiği öğeleri gruplandırmalı ve birbirleriyle uyum sağlayacak şekilde düzenlemelidirler. Bütünlük için benzer yapıdaki elemanları seçip gruplamak gerekir” (Bingöl, 2010).

“Benzer nesnelere gördüğümüzde, bunları doğal olarak gruplandırırız. Benzerliğe dayalı bir bütünlük içindeki farklı unsur, dikkati çeker. Farklı olanı öne çıkararak algılamayı sağlamak için, diğer tasarım unsurlarının bir bütünlük içinde bulunmaları gerekir” (Becer, 1999).

1.6.4. Hiyerarşi

Hiyerarşi ilkesi tasarımda verilmek istenen mesajın yazı ve görsel elemanlar ile işaret edilmesi durumu şeklinde ifade edilmiştir.

Tasarımcılar afişin içeriğini önem sırasına göre düzenleyerek hiyerarşik düzeni oluşturabilirler. Bu sıralamayı oluştururken ölçü, renk, kontrastlık gibi öge ve ilkelerden yararlanabilirler. Burada dikkat edilmesi gereken, tasarım alanında bulunan bütün elemanların önem sırasında birinciyi işaret edecek şekilde tasarlanması olarak söylenmiştir.

“Hiyerarşi basit ya da karmaşık, sıkı veya gevşek, düz veya son derece iyi ifade edilmiş olabilir. Yaklaşım ne olursa olsun, hiyerarşi, bir seviyeden başka bir seviyeye giden ayrılığı gösteren açık işaretlerle sinyal eder” (Becer, 1999).

Başka bir deyişle hiyerarşinin, sözel ve görsel olmak üzere ikiye ayrıldığına ulaşılanılır. Her ikisinde de ölçülendirme ve sıralama vardır. Sözel hiyerarşi, afiş tasarımında yer alan başlık, alt başlık slogan gibi yazınsal bilgileri, verilmek istenen mesaj doğrultusunda önem sırasına göre tasarlayarak hiyerarşik bir yapı kurma şekli olduğu bilinir.

“Görsel hiyerarşi de sözel hiyerarşi gibi verilmek istenen mesaj doğrultusunda vurgulanmak istenen görselleri ölçülendirerek hiyerarşik yapıyı kurmaktır. Tasarımcı, görsel hiyerarşi yoluyla okuyucunun gözünü tasarım üzerinde yönlendirebilme olanağını bulabilir” (Bingöl, 2010).

1.6.5. Vurgu

Tasarımcı nasıl bir görsel öge vurgulaması illüstrasyon, başlık, metin, fotoğraf mı gerektiğine öncesinde belirlemeli ve belirledikten sonra her öge üzerinde çeşitli vurgulama metotları yani kalınlaştırma, boyut büyütme, canlı renk kullanımı, koyu ton ve farklı kompozisyonlar gibi denemeler yapmalıdır diye bahsedilmiştir.

Tasarımda etkileyici ögenin ne olacağını tespit etmek çok zor bir problemdir. Vurgulanan öge, hedef kitlenin özelliklerine, müşteri tutumuna, konuya göre değişiklik gösterilebilir. (Becer, 1999)

1.6.6. Ritim

Ritim, düzenli, güçlü tekrarlanan şekil düzenidir; tamtam sesi, yağmur pırlıtsı, ayak sesi (Lupton ve Phillips, 2008:29).

Tasarım ilkelerinden olan ritim, yenilenmeye yeniden oluşum içerisinde olduğuna ulaşılmaktadır (Lauer ve Pentak, 2007:106).

Uygulanan elemanların farklı biçimlerde tekrarlanarak kullanılmasıyla tasarımdaki ritime ulaşılmaktadır. “Ritim, öğelerin veya motiflerin düzenli tekrarlarından oluşmakta ve hareket çağrışımı yapmaktadır” (Reardon, 2004:117). Bu sayede bir tasarımda öğeler arasında ritme dayalı görsel devamlılık sağladığı anlaşılmaktadır.

1.7. Afişin Değerlendirme Kriterleri

Afişin uygulamasına başlandığında, sade tipografi ile görsel tasarımı ve mesajı en hızlı ve etkili yolla hedef kitleye ilettiği önemli reklam araçlarından biri olduğuna değinmektedir. (Teker, 2009: 139)

Mesajı hedefe hızlı bir şekilde iletmek olan afiş tasarımları, sergilenmek için değil, en hızlı şekilde fark edilmek amacıyla tasarlanmalı ve değerlendirilmelidir. Tasarımın asıl gayesi haberleşme iletmek yerine mesajı etkili şekilde aktarmak olmalıdır. Diğer medya araçları içerisinde farklı bir yeri bulunduğu söylenmektedir. (Teker, 2009:140)

Tasarıma başlarken dikkat edilmesi gereken kurallar vardır. Bu kurallar farklı kişiler tarafından genel olarak benzer şekilde sıralandığına ulaşılabilir.

Örnek olarak Ulufer Teker’in afiş tasarımında dikkat edilmesi gereken hususları şu şekilde sıralamıştır:

1. İlk bakıldığında hemen algılanabilir olmalıdır.

2. Mesaj bize hızlı ve çarpıcı iletilmelidir.
3. uyarucu ve duygusal mesaj vermelidir.
4. Kelimeler kısa, enterasan ve anlaşılır olmalıdır.
5. Eyleme geçiren mesaj içermelidir.
6. Mesajı iletirken kelimelerin sayısını azaltıp özgün imgelerle etkili şekilde aktarılmalıdır.
7. düzenlenme açısından görsel, basit, çarpıcı ve yalın olmalıdır.
8. tasarlanırken özgün olmalı ve benzer kurumların afiş tasarımlarından ayırt edilebilmelidir.
9. Tipograf ve tasarım lüzumsuz detaylardan arındırılmalıdır.
10. Farkını koyarak dikkat çekici tasarım öğeleri içermelidir.
11. Anlam bulanıklığı oluşturacak kadar çok yazı ve görsele yer verilmemelidir.
12. Uygulanan görüntü yalnız olmalı, fazla imaj kullanılmalıdır.
13. Resimde detay azaltılarak tesir artırılmalıdır.
14. Basitçe idrak edilmesi için imaj büyük kullanılmalıdır.
15. Yazı imajın yeniden bir iç sıkıcı görüntüsü olmamalıdır.
16. Yazı kullanımını sade ve en az on metreden okunacak şekilde olmalıdır.
17. Tipografik tasarımının bir ögesi olarak algılanmalıdır.
18. Renkler, simgesel, dikkat çekici ve kimlikli olmalıdır.
19. Zemin rengi karşıt olmalarak imgeyi ön plana almalıdır.
20. Tasarlanan afişlerden az etkilenmelidir.
21. Çoklu yaklaşım düşünülerek yan yana geldiklerinde oluşturduğu manzaraya dikkat elmelidir.
22. Tasarım gündüz, gece ve mevsim şartında sis, kar, yağmur gibi durumda algılanabilmelidir.
23. Televizyon ve diğer bütün basın ilanları ile tamamiyet sağlanmalıdır (Teker, 2009: 141).

Emre Becer ise afiş tasarımında dikkat edilmesi gereken kriterleri şu şekilde sıralamıştır;

1. Tasarımcı vereceği mesajı afiş yoluyla açığa çıkartmalı, aktarmak istediği bilgiyi elinden geldiğince düz bir biçimde aktarıp görsel olarak oluşturmalıdır.
2. Mesaj ve imge birleşimi, tasarımın temelini oluşturan düşüncenin illüstrasyon yöntemiyle mi, fotoğraf yöntemiyle mi, ya da sadece tipografi çözümlenmesiyle mi daha çok biçimde vurgulanacağı araştırılmalı ve trajik, mizahi ya da soyut ifadelerle hangi anlatımın daha güçlü olduğu belirtilmelidir.
3. Sözel olarak hiyerarşi için tasarımcı, afişte bulunan başlık, slogan, alt başlık içeren sözel bilgileri izleyiciyi etki sırasına yönlendirecek bir hiyerarşik yapı kurmalıdır.
4. Fark edilebilirlik açısından afişler bahsedilen kriterlere göre uygun olsalar da etkisi düşük ve düz olabilirler. Olumsuz bir sonucu durduran tasarımcının hayal gücüdür denilebilmektedir. Bu gücün ise aslında kural taşımadığına ulaşılabilir. Yaratıcılık ve buluş kısmını kapsayan tepeden tırnağa, afişin tasarımına yansıtılabilir. Bu anlamda afiş için fark edilebilirlik en önemli kriter olduğu söylenmektedir (Becer, 2011: 202).

Ayrıca Emre Becer, afişteki imgelerin düzenlenmesinde yararlı olabilecek şu önerilerde bulunmuştur;

- 1- Afişte kullanılan imge sayısının üç, ya da iki hatta bir içerisinde sınırlanabilmelidir. Slogan ve başlık oluşumunda tipografik öğe, illüstrasyon ya da fotoğraf ve fon tasarım üzerinde üç ayrı imge olarak idrak edilebilmektedir.
- 2- Tasarımda kullanılan sözel öğeleri olduğunca az kullanılmalıdır. Dört ya da beş kelimedenden oluşan slogan ve başlıklar mesajı daha çabuk okutmaktadır. Sözel düşünce on kelimeyi aştığında okumada güçlük çekilmektedir. Amerikan Reklamcılık Enstitüsüne göre; bir dış mekan afişi, ana düşünce ve mesajını en çok altı saniye içinde iletmemelidir.

- 3- İllüstrasyon ya da fotoğraf, afiş tasarımının içerisinde geniş bir zemini kaplayabilir. Kullanılan imgenin tamamını her zaman göstermek gerekmez.
- 4- Sözel öğeler ve izlenim içerisinde okunaklı, yorumlayıcı ve destekleyici ya da karşıtlık oluşturan bir bağlantı oluşturmalı, tipografi ile imajın birbirini durağan takip etmemesi gerekmektedir.
- 5- Süslenmiş ya da göstermelik yazıların yerinde daha düz ve okunur yaz tipleri kullanılmalıdır. Bold kullanılan fontların uzaktan okunuşu daha kolay olduğu bilinmektedir.
- 6- Renk seçimi yapılırken yaygın yüzeyler kullanılmalı, ışıldaayan ve canlı renkler seçilmeli, renkler içerisinde etkili karşıt oluşturulmalıdır (Becer, 2011: 202).

1.8. Afiş Tasarımında Uygulanan Teknikler

Düşünce olarak tasarlanan afişin görsel hale getirilmesi ve teknik olarak tasarımının yapılabilmesi için gerekli ön çalışmaların yapılması gerektiği bilinmektedir. Afiş tasarımında, illüstrasyon tekniği, fotoğraf tekniği ve karışık teknik, bilgisayar destekli kullanıldığı anlaşılmaktadır.

1.8.1. İllüstrasyon Tekniği ile Tasarım

İllüstrasyon tekniğini uygularken tasarımcı yaratıcılığını, kağıt ve kalemiyle hakimiyet gücünü ortaya çıkartan bir uygulamadır. İlgili çekici bir özelliği olduğu vurgulanmaktadır. Teknikler arasında suluboya, pastel, guaj, püskürtme ve akrilik boya çeşitlerinden birini uygulama yapmak mümkündür.

Uygulama şekli: ulaşılan eskiz çalışmalarına ulaşıldıktan sonra afiş tasarımı, en ve boy kısmından birer santim büyük kesilen, kalın kartonun yüzeyine eskiz uygulanır. Elde edilmek istenen boyayı suyla inceltip ve en açık renk tonunu, en koyu tonuna doğru uygulama şekline dair bilgiler verilmiştir.

Afiş tasarımlarında yazı ile metin bilgileri verilmesi zorunludur. Tasarımı uygularken çabucak baskı tekniği ve karşılaşılan güçlükler göz önüne alınmalıdır. (Çetin, 2005).

1.8.2. Fotoğraf Tekniği ile Tasarım

Afiş tekniğinde fotoğraf sade bir tarz şeklinde uygulanabileceği olarak, çeşitli ve farklı tekniklerle sanatsal düzenlemeye gidilmiş ve fotoğrafın etkisi artırılmıştır. Tekniği uygularken belirli bir aşamadan sonra, afişin belirli ölçülerini ayarlayıp eni ve boyunun birer santim ölçüyü artırarak tasarlanan fotoğrafın üzerine, bilgisayarla yazılar uygulanır. Bu uygulamaları renkli ve siyah beyaz fotoğrafların üzerine uygulamak mümkün olduğu bilinmektedir. (Çetin, 2005).

1.8.3. Karışık Teknik ile Tasarım

Karışık teknik ile tasarlanan, çeşitli malzemelerin bir araya getirilerek uygulamalardan oluşturulmaktadır. Belirli bir aşamadan sonra, fotoğraf, pastel boya, kolaj, kuru renkli kalem ve kullanılan tüm teknikler grafik tasarımda bütün teknikleri karışık uygulayabilir. Bunları yan yana getirirken belirli bir uyumu yakalamak gerekmektedir. Kullanılan teknikler kendi içerisinde uyum sağlamadığı zaman estetik değer taşımadığına ulaşılabilir. (Çetin, 2005)

1.8.4. Bilgisayar Destekli Tasarım

Çağımızda bilgisayar grafik tasarımın her alanına girdiği gibi, afiş tasarım alanında da mükemmel sonuçlar vermektedir. Teknik ve ustalık aşamasını bilgisayar hallettiği için, tasarımcı iyi bir program kullanıcısı ve yaratıcılık bilgisine sahip olduğu takdirde, hayal edilen her şeyi tasarlayabilmektedir. Ayrıca tasarım tekniklerinin tümünü aynı anda ve çok kısa bir zamanda uygulamak mümkündür (Çetin, 2005).

1.8.5. Tipografik Tasarım

Tipografi (Etimoloji: Yunanca'da "typos" (form) ve "graphia" (yazmak) sözcüklerinden türemiş olan) typographia sözcüğünün Türkçe halidir. Kavram; forma uygun yazmak şeklinde ifade edilmiştir.

Yazı tipi, punto büyüklüğü, satır uzunluğu, satır arası boşluk ve benzer etkenlerin kombinasyonları ile yapılır. Harf ve yazınsal-görsel iletişime ilişkin diğer elemanların hem görsel, fonksiyonel ve sanatsal düzenlemesi hem de bu elemanlarla oluşturulan bir tasarım dili, anlayışıdır. Reklam amaçlı her faaliyette; mesajı ikna edici kılan tipografi, vazgeçilmez bir unsur olarak ön plana çıkmakta olduğu bilinmektedir.

Tipografi dalında uzmanlaşmış bireylere Tipograf denir. Tipograflar; grafik tasarım, reklamcılık ve web tasarımı gibi görsel mesajların ağırlıklı olduğu iş kollarında görev aldığı tarif edilmiştir.

2. CAZ VE İSTANBUL KÜLTÜR SANAT VAKFI

“Elit dinleyici için caz, 1980’lerden itibaren klasik müziğin ‘popüler kardeşi’ olarak muamele görmeye başlamıştır”.

Tüm dünyada siyasal ortamda olduğu gibi müzik konjonktüründe de büyük değişimler yaşanmıştır.

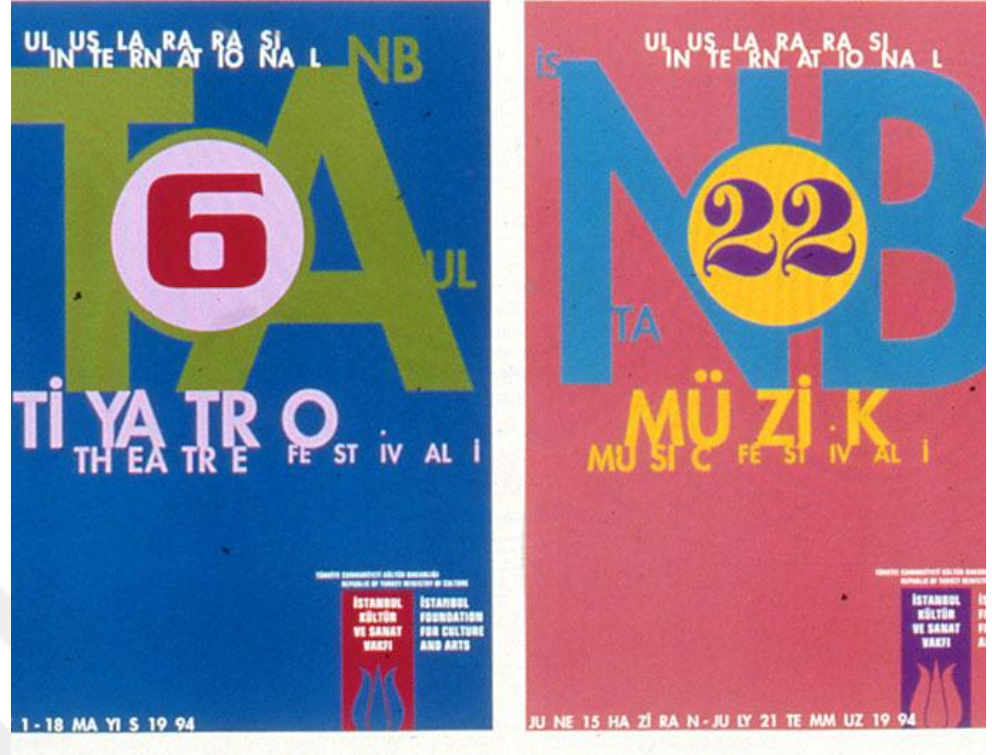
2.1. Türkiye’de Caz

Caz müziğinin Türkiye’de durumunu anlamak için 1980 yılı sadece Türkiye değil dünyada yaşanan değişimler bakımında üzerinde durulması gereken bir tarihtir. Dünya müzik ortamında değişimlerin büyük bir işareti; dönem gençliğini peşinden sürükleyen “*Pink Floyd* ” grubunun 1979 ‘da çıkardığı“ *The Wall*” albümünden sonra dağılma sürecine girmesidir. 1980 yılından iki yıl sonra, dünyada güçlü etkiler yaratmış, özellikle gençleri bir arada tutmayı başarmış çoğu grubun teker teker dağıldığı görülür (Gökerman, 2008). Türkiye’de yaşanan askeri darbe döneminden sonra, Mustafa Kemal Aġaoġlu,

darbeden sonra açtığı Bilsak Jazz Center’da piyanist Emin Fındıkoğlu ile bir araya gelip, Ağaoglu ve Fındıkoğlu Türkiye’de ilk kez uluslararası’ bir caz festivali düzenlemiştir. Şu anda süreklilik kazanmış iki festivalin (İstanbul Caz ve Akbank) kökü Bilsak Caz Festivalidir.

2.2. İstanbul Kültür Sanat Vakfı Tarihçe

1973’te Dr. Nejat Faruk Eczacıbaşı öncülüğünde uluslararası sanat festivalerinin İstanbul’da düzenlenmesi hedefiyle sanatseverler ve 17 iş insanı beraberinde oluşturulmuştur. İKSV’nin önceliği sanat ve kültür çalışmalarında en gözde örnekleri sunarak ve sanat vasıtasıyla uluslararası bir kuruluş olarak Türkiye’deki kültürel, ulusal ve sanatsal değerleri tanıtmaktır. 1973 senesinde Türkiye’de Cumhuriyet’in 50. yıldönümünde İstanbul Festivali düzenlenmiştir. Bu festivalde genel olarak klasik müzik çalınmıştır. Belli bir süre sonrada festival çerçevesinde diğer sanat dalları da yer almaya başlamıştır. Tiyatro, bale, film gösterimi, caz performansının özel sanat alanlarında gerçekleştirilen sergiler de yer almaya başlamıştır. Seyircilerin yükselen ilgi sonrası çeşitli sanat dalları gelişerek değişik kollarda festivallere gidilmiştir. 1983’te sinema bölüm olarak diğerlerinden ayrılıp düzenlenmeye başlamasıyla 1989 yılında Sinema Günleri Uluslararası İstanbul Film Festivali olarak yerini aldı. 1987 senesinde Uluslararası İstanbul Bienali başlangıç tarihi ve bunu 1989’da Uluslararası Tiyatro Festivali devamını getirdi. (İKSV, 2019).

Resim 25: Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali Afiş Örnekleri.

Kaynak: İKSV

1994'te Uluslararası İstanbul Caz Festivali de ayrı olarak yapılmıştır. Yine 1994 yılında Uluslararası İstanbul Festivali'nin ismi Uluslararası İstanbul Müzik Festivali şeklinde değiştirilmiştir. İlk olarak 2012'de gerçekleştirilmiş olan İstanbul Tasarım Bienali'nin düzenlenen etkinliklere katılımıyla, İKSV uluslararası bir arenada iki bienal ve dört festival gerçekleştiren kurum olmuştur. İKSV'nin kurulmasının 30. senesinde sanatın ilerlemesi ve kültürel mirasın korunmasının sağlanması için adı İstanbul Dostları olan sosyal sorumluluk projesi üyelik programı oluşturulmuştur. Günümüzde ismi Lale Kart olan bu program, sanatseverlerin bir araya gelmesini sağlamaktadır. Ayrıca İstanbul Festivalinde üyeler için bazı öncelik ve ayrıcalık göstermektedir. Yine İKSV 30. senesinde farklı projeler oluşturarak yapılacak etkinlikleri yıl boyunca yayma kararı almıştır. Bu çerçevede başlatılmış olan sonbahar film haftası Filmeki 2002'den beri gerçekleştirilmektedir. Ve de 2007'den beri festivallerin dışında sene boyunca bazı özel etkinliklerin de yapıldığı görülmektedir. 2006'dan beri Leyla Gencer Şan Yarışması da İKSV tarafınca düzenlenmektedir. Bu yönde

Avrupa'daki bazı kentlerde festivaller düzenlenmiştir. 2004'te Berlin'de başlamış olan “Şimdi Now”, 2005 yılında “Şimdi Stuttgart”la, 2007 ve 2008 yıllarında Rotterdam ve Amsterdam'daki “Turkey Now” festivali gerçekleşmiştir. 2008 yılında Rusya'da gerçekleşen yolculuğun 2009 yılındaki durağı Viyana olmuştur. Culturesfrance ve İKSV ortaklığıyla yürütülen “Fransa'da Türkiye Mevsimi” çalışmaları 2009 yılının temmuz ayında başlamış ve 2010 yılının mart ayında son bulmuştur. Mevsim kapsamında Fransa'da başlatılmış olan Cité Internationale des Arts sanatçı atölyesinde olan misafir sanatçı programının koordinasyonu İKSV tarafından üstlenilmiştir. İKSV 2007 yılından bugüne Venedik Bienali Uluslararası Sanat Sergisi'nde bulunan Türkiye Pavyonu'nun organizasyonunu üstlenmiştir. İKSV, 2014'te Venedik Bienali'ndeki Türkiye için süresi uzun olan bir mekan kazandırma amacıyla başlatılan girişimi başarılı bir şekilde tamamlamıştır. Türkiye böylece Venedik Bienali Uluslararası Mimarlık Sergisi'nde yer almıştır (İKSV, 2019). Bu bilgilerin beraberinde tasarımcılar daha fazla araştırma ve gözlem yaparak hedef kitleye yönelik uygulamaların karşısında başka güçlü olan çalışmalarla çıkarak özgün tasarımlar gerçekleştirebilirler.

2009 yılının Aralık ayında İKSV Şişhane'de bulunan Deniz Palas Apartmanı'na taşınmıştır. Bu bina 2011'de Nejat Eczacıbaşı Binası ismini almıştır. Binadaki giriş ve birinci katta bulunan alan Salon, farklı kültürel ve sanatsal etkinliğe ev sahipliği yapmaktadır.

Ocak 2010'da 16 sene boyunca İKSV'nin Yönetim Kurulu Başkanı olmuş kıymetli Şakir Eczacıbaşı'nın vefatıyla yerine Bülent Eczacıbaşı seçildi. İKSV, 2012 yılında vakfın 40. yıldönümünü kutlayarak aynı sene klasik müzikle ilgili çalışan kişiye Aydın Gün Teşvik Ödülü sunmaya başlamıştır. 2015'te vakıf tarafından verilen ödüllere bir ödül daha eklenmiştir. Her sene Türkçeye üstün başarı kazandırmış olan bir edebiyat eseri çevirmenine Talât Sait Halman Çeviri Ödülü verilmektedir (İKSV, 2019).

50. yıla gidilen bu yolda İKSV, İstanbul'un güncel sanat ve kültür üretimi için etkin olması, kültür politikalarını oluşturmada katkıda bulunması ve dünya sanat ve kültür başkentleri içerisinde ön sıralara taşınması için çalışmaları sürdürmektedir (İKSV, 2019).

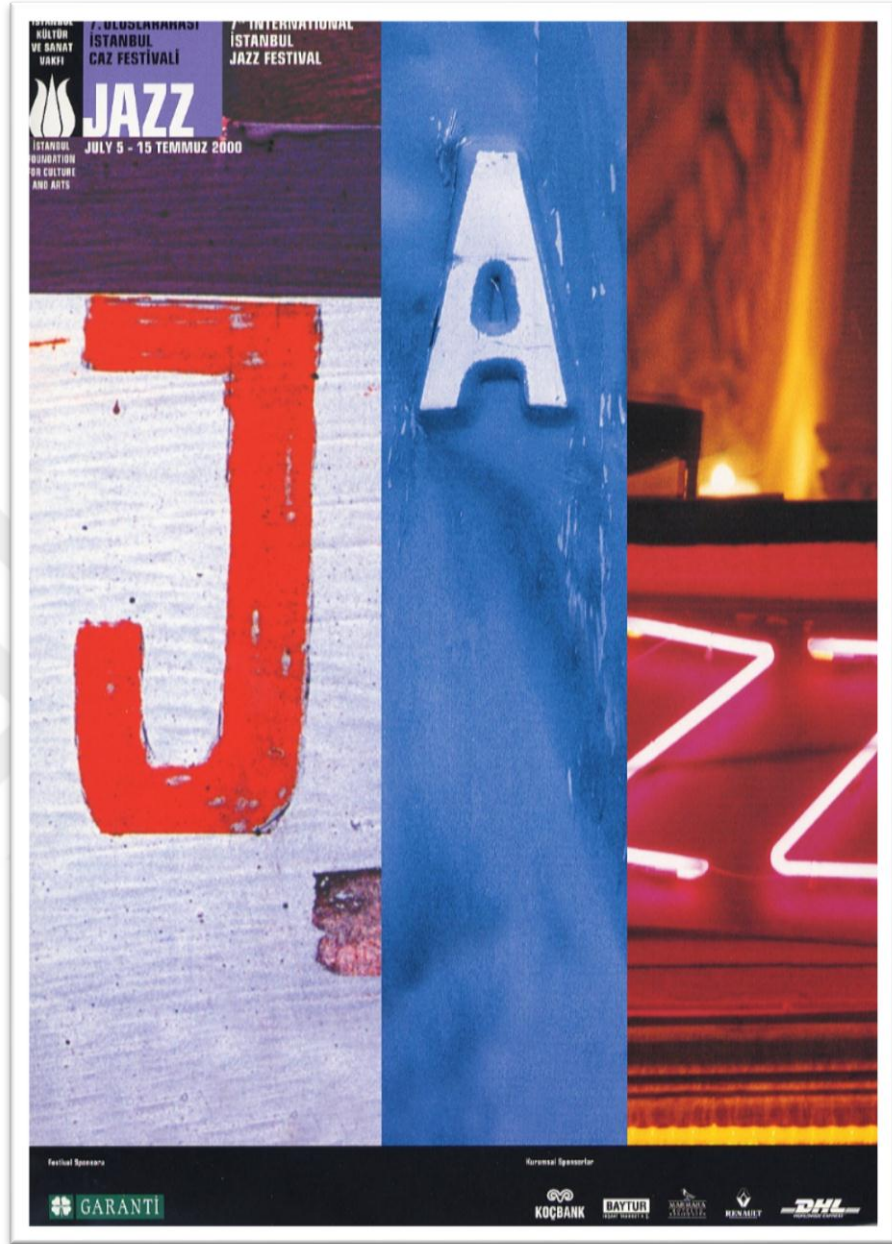
UNESCO Türkiye Millî Komisyonu'da 2018 dönemi Genel Kurul üyeleri içerisinde İKSV de yer almıştır (İKSV, 2019).

3. 2000-2019 YILLARI ARASINDA DÜZENLENEN ULUSLARARASI İSTANBUL CAZ FESTİVALİ AFİŞLERİNİN GRAFİK TASARIM İLKELERİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. Çözümleme Yöntemi

İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV), “Caz Festivali” adlı etkinliğine ait 2000 – 2019 yılları arasında seçilen caz afişleri “grafik tasarım ilkeleri bakımından” değerlendirilmesi başlığına karar verilip İKSV çalışanı Esra Çankaya ile görüştüğten sonra afişleri inceleyip tablo oluşturulmuş ve afişleri tablolar üzerinde çözümlenmiştir.

3.2. Çözümleme ve Değerlendirme

Resim 26: 7. İKSV (2000) Caz Afiş Tasarımı. **Kaynak:** İKSV

Afişin Genel Açıklanması: Uluslararası İstanbul Caz Festivali'nin 2000'de tasarlanan yedinci afişidir. Tasarımcısı MERT KUNÇ (TAYFA AJANS)

TİPOGRAFI	Renk	Parlak, canlı renkler tercih edilmiş ve ağırlık kırmızı, mavi, beyaz turuncu ve mor renklerinden oluşmaktadır.
		Zemin renkleri, üzerine yerleştirilen mavi ve kırmızı dikkat çekicidir.
		Renklerin contrast kullanımı okunabilirliği kolaylaştırmıştır.
		Afişin yüzeyinde farklı renklerle kullanılan “J-A-ZZ” sözcüğü de renklerin gerek uyumu gerek contrast kullanımı tipografik bütünlük içinde dikkat çekicidir.
	Boyut	Tasarımın başında kullanılan ‘J’ harfi cümle başını oluşturduğu için kalın ve büyük kullanılarak okunabilirlik sağlamıştır.
		Afiş tasarımının genelinde farklı boyutlarda ve düzensiz olarak kullanılan yazı gövdelerinde okunabilirlik başarıyla sağlanmıştır.
	Boşluk	Kullanılan kelimeler arasındaki boşluklar da uyum sağlanmıştır.
		Satır arası boşluklar dikey ara formlar ile bütünlük duygusu verilerek çalışılmıştır.
	Biçim	Kullanılan tipografik öğelerin her biri gerek tek tek gerek kelime bütünlüğü içinde algılanabilmektedir.
		Kullanılan yazı biçiminde kesinti kullanılmış ve gözün yazıyı algılayıp okuması, tamamlaması amaçlanmıştır.
		Afişin yüzeyinin geneline yayılan “JAZZ” sözcüğü gerek tipografik gerek illüstratif etki oluşturacak görünürde kurgulanmıştır.
		Afişte yer alan başlık, mesajdaki önem sırasına göre okuyucusunu yönlendirecek hiyerarşik bir yapı olarak kullanılmıştır.

Tablo 1: 7. İKSV (2000) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümü.

TEMEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUK	Denge	Afiş tasarımında kullanılan denge dikey dikdörtgen görsel formlar ile kullanılarak sağlanmıştır.
	Orantı ve Görsel Hiyerarşi	Afiş tasarım yüzeyindeki görsel unsurların eni, boyu, genişliği, yüksekliği ve boyutları ilişkisinde dengeli bir orantı ve hiyerarşik yapı gözlenmektedir.
	Görsel Devamlılık	Algılama yönü, okuyucunun dikkatini tipografik görsellerin kullanımındaki ritme odaklanacak biçimde düzenlenmiştir. Afiş tasarımında kullanılan görsel formlar kompozisyonun devamlılık içinde bütünleşen elemanları düşünülerek yerleştirilmiştir.
	Bütünlük	Görsel unsurlar bir uyum içinde bir araya getirilmiştir. Afiş kullanım alanının tamamı form ve harflerin dengeli yayılımı ile sağlanmıştır.
	Vurgulama	Vutgu ağırlığı tipografik kompozisyonda “J” harfinde sağlanmıştır. Öğeler arasında ki hiyerarşik gruplama etkisi homojen bir doku içinde ve algıda seçicilik ile sağlanmıştır.

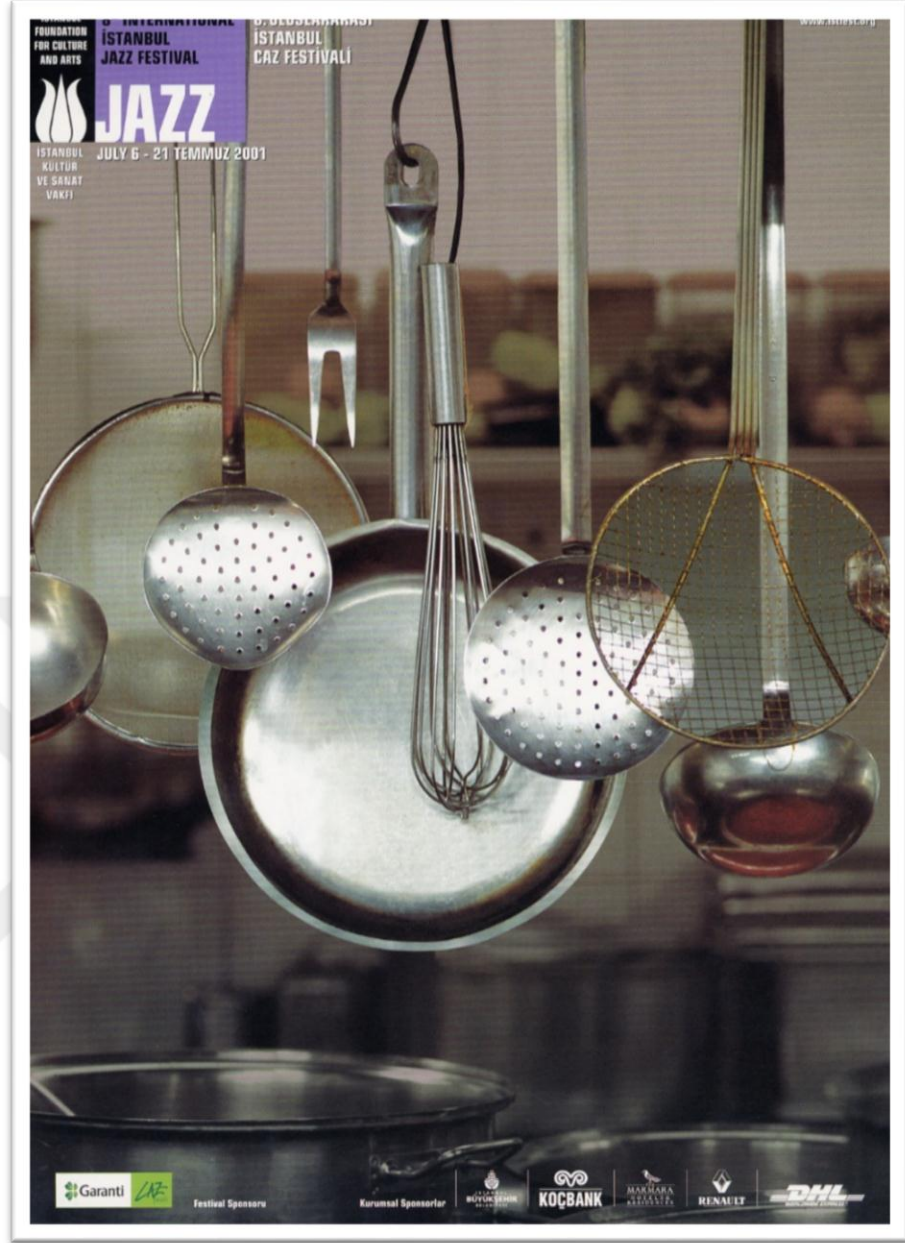
Tablo 2: 7. İKSV (2000) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.

KOMPOZİSYON İÇERİĞİ	Konu	Afiş tasarımı konuyu tipografik olarak yansıtmaktadır. Afiş tasarımı yüzeyde oluşturulan “Jazz” sözcüğü ile bilgi verici niteliktedir.
	Slogan	Afişte içeriğe uygun çarpıcı bir slogan kullanılmamıştır. Afiş tasarımı mesaja uygun sloganni “Jazz” sözcüğüyle vermektedir. Tasarımda slogan eksikliği hissedilmemektedir.
	Görsel ve Yazılı Materyaller	Afişte kullanılan görsel ve yazılı unsurlar konuya uygun ve yeterli düzeydedir. Afişte ortaya çıkan renk zıtlıkları ve uyumu, yazı karakteri ve zemin rengi okunurluğunu sağlayarak etkili bir görsel oluşturulmuştur. Afiş tasarımı özgündür. Afiş tasarımında renkler konuya uygundur. Afiş tasarımında görsel düzenleme başarılıdır. Afiş tasarımı görsel açıdan etkilidir.
	Kültür	Tasarım hedef kitlenin kültürüne uygun olarak tasarlanmıştır.
	Mesaj	Afiş tasarımı izleyende hızlı ve çarpıcı mesaj tasarımı bırakmaktadır. Mesaj kısa ve öz olarak kullanılmıştır.

Tablo 3: 7. İKSV (2000) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon İçeriği Açısından Çözümlemesi.

GÖRSEL ÖĞELER	Renk	Zeminde kullanılan renkler ile jazz sözcüğünde kullanılan renkler yer yer kontrast ilişkisi içerisinde olmalarına karşın uyumludur Afişin dikey dikdörtgen bloklardan oluşan renk uyumu tasarımın izlenmesini kolaylaştırmıştır. Afiş tasarımında kullanılan dikey blok renkler ile “Jazz” sözcüğündeki kontrast harf vurguları öne çıkarmıştır.
	Boyut	Tipografik tasarımda kullanılan “Jazz” sözcüğündeki harflerin dağılım ve yerleşimi birbirleri ile kontrast boyutlardadır.
	Biçim Boşluk İmge	“Jazz” sözcüğü tipografik kullanım olarak değişik büyüklükte ve yüzeye yaygın harflerin anatomisi ile etkileşim içindedir. Kullanılan zemin dokularıyla tasarımda bırakılan boş alanlar görsel etkiyle kullanılmıştır. Afişteki imge sayısı tipografi kullanımı ile sınırlandırılmıştır. Afiş tasarımı özellikle caz’a ilgi duyan kültürel seviyesi yüksek halk kitlelerine göre düzenlenmiştir.
HEDEF KİTLE	Afiş tasarımında mesajın kolay anlaşılabilir olması öngörülmüştür. Tipografi bir görsele dayalı mesaj ile afişin içeriği kolayca algılanabilmektedir.	

Tablo 4: 7. İKSV (2000) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.

Resim 27: 8. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2001 **Kaynak:** İKSV

Afişin Genel Açıklanması: Uluslararası İstanbul Caz Festivali’nin 2001’de tasarlanan sekizinci afişidir. Tasarım: CEM AKAR – KAMER ALTINOVA (TAYFA AJANS)

TIPOGRAFI	Renk	Tasarımın genel yerleşim düzeninde sol üst köşede İKSV logo ve Caz festivali bilgilendirme yazısı yer almaktadır.
		Afişin genel tasarımı görsel olarak düşünüldüğü için tipografi özellikle kullanılmamıştır.
		Tasarım yüzeyinin altında yer alan kurumsal sponsorlar zemin rengi üzerine görsellerle uyum içinde yerleştirilmiştir.
		Kullanılan kurumsal sponsor logolarının yanında “caz yeşili” logosu tek renklidir.
	Boyut	Tasarımda sadece boyut olarak düşünülebilen kurumsal sponsor logoları birbirine yakın ve altta satır etkisiyle sıralanmışlardır.
		Afiş tasarımının genelinde sponsor logoları geleneksel olarak satır etkisiyle yerleştirilmiştir.
	Boşluk	Sponsor logoları arası boşluk afiş tasarımında herhangi bir tipografik kompozisyon yoktur.
		Kullanılan fotografik görsel içindeki elemanların yerleşimi fotoğrafın kadrajı ile etkili bir görünümde değerlendirilmiştir.
	Biçim	Caz afişi için tercih edilen fotoğraf konusu biçimlenmenin kadraj içinde kullanılan görsellerin caz çağrışımı yapması hedef hitte açısından doğru bir seçim olarak gözlemlenmektedir.
		Afiş için kullanılan fotoğraf görselindeki iç elemanların birbirleri ile dengeli ilişki içinde olması dikkat çekicidir.

Tablo 5: 8. İKSV (2001) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.

TEMEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUK	Denge	Afiş fotoğrafında denge, benzerlik ve farklılıklar içeren görsel öğelerin düzenlenmesi bir ritim oluşturmaktadır.
	Orantı ve Görsel Hiyerarşi	Afiş tasarım yüzeyindeki görsel unsurların eni, boyu, genişliği, yüksekliği, boyutları ve arka fon arasındaki contrastlık algılamayı kolaylaştırmaktadır.
	Görsel Devamlılık	Afiş fotoğrafında kullanılan elemanların birbirine çıkan seslerin düşündürdüğü ve caz çağrışımlı içerik afişin ayrıcalıklı ve özgün tavrını ifade etmektedir. Fotoğraf içi elemanların benzerliklerini veya farklılıklarını belirtmek amacıyla görsel öğeler yan yana kullanılmıştır. Kullanılan görsellerin taşıdığı benzetme ve mecaz anlamlarıyla afişin yaratıcı espirisi öne çıkarılmıştır.
	Bütünlük	Kullanılan görsel elemanların birbirleriyle belli bir uyum içinde olması ve biçimdeki esprili anlatım bir bütünlük sağlamıştır. Afişe bakıldığında gördüğümüz tüm detay nesnelere nasıl bir ses ahengi yaratabileceği bizim hayal gücümüze bırakılmış ve dokunsal duyularımızı uyandırarak sanki sesi izleyene hissettirmeye çalışılmıştır.
	Vurgulama	Afiş tasarımında gerçek hayattan sesine aşına olduğumuz, tanıdığımız objeler vurgulanarak bu nesnelere müziği birleştirmiş ve bizim hayal gücümüzle onların yapacağı müziği hissetmemiz amaçlanmıştır. Afiş fotoğrafında kullanılan objeler ilginç ve akılda kalıcı biçimlerde ele alınarak vurgulanmıştır.

Tablo 6: 8. İKSV (2001) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.

KOMPOZİSYON İÇERİĞİ	Konu	Afişte kullanılan fotoğraf görselinin iç tasarımı konuyu mecazi olarak yansıtmaktadır.
	Slogan	Afiş fotoğrafında kullanılan elemanlar ritmik hareketlerle armoni yaratmaktadır. Afişte slogan kullanılmamıştır.
	Görsel ve Yazılı Materyaller	Afişte yer alan görsel iletiler düzensiz gibi görünmesine karşın belli ve kararlı bir düzen içerisinde planlı olarak yerleştirilmiştir.
		Görselde kullanılan metalik elemanlar kendi ışık ve renklerine uygunlukta kullanılmıştır.
	Kültür	Afişin tasarımı özgündür.
		Afişin fotoğrafik görselinde renk ve ışığın etkileyici özelliği öne çıkmaktadır.
		Afiş tasarımında fotoğrafik görselin iç elemanlarının ritmik kompozisyonu başarılıdır.
Mesaj	Afişte tercih edilen fotoğrafta renk ve ışığın etkisi kompozisyon bütünlüğünde başarıyla sağlanmıştır.	
Kültür	Afişte oluşturulan tasarım caz festivalleri için düşünülen hedef kitlenin kültürüne uygunluk göstermektedir.	
Mesaj	Afiş fotoğrafının durağan görünümü izleyicide hızlı ve çarpıcı bir mesaj önermektedir. Kompozisyonda caz etkinliği açısından en direkt bir ilgi sağlanmaktadır.	

Tablo 7: 8. İKSV (2001) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon İçeriği Açısından Çözümlemesi.

GÖRSEL ÖĞELER	Renk	Afişte kullanılan fotoğrafta, sakin ve durağan gri fakat yer yer contrast ışıklı imgeler kullanılmıştır.
		Afişin tasarımının genelinde gri tonlamaların bütünleyici etkisi vurgulanmıştır. Fotoğrafta var olan gri tonlamaları renklerin etkileri, tonları birbirine çok yakın ve parlaktır.
	Fotoğraftaki görseller içinde yer alan formlar, ışık ve gölgeyle uyumlu ve güçlüdür.	
	Kullanılan renk tonları duygusallık çağrışımlarıyla dinlenme hissi yaratılmak istenmiştir.	
HEDEF KİTLE	Boyut	Tasarımda kullanılan objeler birbirleriyle yakın boyutlardadır.
	Biçim	Fotoğraf içindeki elemanların gözde hareket ve dinamik etkisi etkisi vardır.
	Boşluk	Boş alanlar etkili kullanılmıştır.
	İmge	Afişteki fotoğraf içi elemanlar gerçek anlamından farklı, mecazi içerikte etkileyici vurgu oluşturmaktadır. Afiş tasarımında verilmek istenen mesajın, ulaşması hedeflenen grup veya topluluğu ifade eden “hedef kitle” başarıyla belirlenmiştir. Bu nedenle tasarımcının yaratıcı gücünde gözlenmektedir. Afiş tasarımında kullanılan görselin bütünü doğrudan anlaşılır olmamasına karşın en direkt ifadeyle hedef kitle açısından olumlu biçimde belirlenmiştir. Tasarım hedef kitleye ulaşmıştır.

Tablo 8: 8. İKSV (2001) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.

Resim 28: 9. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2002 **Kaynak:** İKSV

Afişin Genel Açıklanması: Uluslararası İstanbul Caz Festivali’nin 2002’de tasarlanan sekizinci afişidir. Tasarım: CEM AKAR – KAMER ALTINOVA (TAYFA AJANS)

TİPOGRAFI	Renk	Tasarımın sol üst köşesinde bulunan “İKSV ve 9. Uluslararası İstanbul Jazz” yazısı festival başlığı mavi zemin rengi üzerinde beyaz renkte kullanımı okunurlukta etkili olmuştur.
		Tasarımda tipografik çeşitliliğe yer verilmemiştir.
		Tasarımın altında yer alan kurumsal sponsor logoları mavi zemin rengi üzerine beyaz kullanarak etkililik sağlanmıştır.
		Garanti Caz logosu sağ üst köşede mavi zemin rengi üzerine kullanılarak mavi üzerinde etkili görünmesini sağlamıştır.
	Boyut	Afiş yüzeyinin altında kullanılan sponsor logolarının yerleşimi, geleneksel olarak bir satır oluşturacak şekilde kullanılmıştır.
		Tipografik bilgilendirmelerin boyutları, diğer İKSV caz afişlerinde olduğu gibi kullanılmıştır.
	Boşluk	Tasarımda gerek tipografik gerek görsel imajların yüzeye dağılımı düzenli şekildedir.
		Tasarımın okunabilirlik kaygısı yoktur.
	Biçim	“XXX” logosu diğer kurumsal logoların mavi zemin üzerindeki görünürlüğüyle kontrast olarak mavi zemin üzerine siyah kullanılmıştır. Bu nedenle mavi zemin üzerine siyah kullanımı algılama sorunu yaratmıştır.
		Sol üst köşede kullanılan tipografik kompozisyonların aşırı küçük boyutta oluşu okunurluğu ve algılanırlığı zorlaştırmaktadır.
		Zemin üzerine “Caz” ve bilgilendirme yazılarıyla blok şeklinde terleştirilmiştir.
		Yazılar arasında yerleşim birbirine yakındır ve bu okumayı zorlaştırıyor.

Tablo 9: 9. İKSV (2002) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.

TEMEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUK	Denge	Tasarımda verilmesi istenilen duygu kutlama objesiyle özdeşleştirilmiştir.
	Orantı ve Görsel Hiyerarşi	Görsel hiyerarşideki orantısal etki zemin, fotoğraf ve tipografik görsel elemanlarıyla uyumlu olarak sağlanmıştır.
	Görsel Devamlılık	Tasarım yüzeyindeki görsel akış diyagonal olarak sol alttan sağ yukarıya doğru fotografik görselin renkliliğiyle devam etmektedir Fotoğrafın diyagonal kullanışı etkileyicidir. Kullanılan görselin hareketliliği ile başlayan eylemin kutlama hissiyle görsel devamlılık sağlanmıştır.
	Bütünlük	Algılanan vurgulu görsel obje kompozisyonda genel bütünlüğün dengesi olarak düşünülmüştür. Fotografik abje izleyicinin algısını kolaylaştıran bir görsel olarak kullanılmıştır. Fotografik obje ve figür arasında bütünlük etkileyicidir. Görsel imaj ile verilmek istenilen duruş, mimik ve ses tonunun hissedilmesi hedef kitlenin algılamasıyla bütünlük sağlanmıştır. Tasarım ile oluşturulan fotografik düzenleme afişin bir müzik festivali için tasarlandığını rahatlıkla verebilmektedir.
Vurgulama	Duyguların uyarılmasıyla edinilen içsel izlenimler afişin genelinde yansıtılmıştır. Kompozisyondaki görselin etkili yerleşimi “o an” ın yaşandığı bir kutlama duygusunu aktarmak için amaçlanmıştır.	

Tablo 10: 9. İKSV (2002) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.

KOMPOZİSYON İÇERİĞİ	Konu	Tasarım ve insan ilişkisi olarak düşünüldüğünde, sanatçının en önemli görevi çevresiyle iş birliği içinde olduğunu görüyoruz.
	Slogan	Afiş tasarımında slogan kullanımına yer verilmemiştir.
	Görsel ve Yazılı Materyaller	Fotoğraf tam olarak istenilen duygu ve düşünceyi aktarmak için kullandığı bir öğeyi, eylemi gerçekleştirmektedir.
		Verilmek istenilen mesaj doğru, kolay ve anlaşılır şekilde aktarılmaktadır. Afiş tasarımı özgündür.
		Tasarımda görsel düzenleme ve obje seçimi yeterlidir. Tasarım görsel açıdan etkilidir.
		Tasarımda erkek fotoğrafının kullanımı, müzik enstrümanının erkekler tarafından kullanımıyla bağlantılıdır.
	Kültür	Tasarımda kullanılan koyu mavi zemin rengi, dinamik ve renkli fotografik kurgu caz kavramının içeriğiyle uygunluk göstermekte ve hedef kitlenin kültürüne doğrudan yansıtılmıştır.
	Mesaj	Kitlelerce elde edilecek etkileşim için, genel anlamıyla mesaj verilmiştir.
		Amaçlanan ve hedeflenen başarıya ulaşmış bir aktarım vardır.

Tablo 11: 9. İKSV (2002) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon İçeriği Açısından Çözümlemesi.

GÖRSEL ÖĞELER	Renk	Tasarım yüzeyinin rengi olarak seçilen mavi ile obje arasında kontrast bir uyum vardır. Mavi fon gökyüzü rengi çağrıştırmaktadır.
		Soğuk zemin üzerine sıcak renkler kullanılmıştır.
	Boyut	Görsel obje üzerinde görünen pembe, mavi, yeşil ve sarı renkler güneşin tayf renkleri olarak, neşe duygusu veren dinamik ve heyecanlı bir tasarım ile uygunluk içindedir.
	Biçim	Tasarımda kullanılan diyagonal görselin obje boyutu oldukça vurgulu ve dikkat çekicidir.
HEDEF KİTLE	Boşluk	Afişte kullanılan görsel etkili tasarımıyla bir seslilik algısı yaratmaktadır.
	İmge	Tasarımda boş alanlar etkili kullanılmıştır.
		Görselin düşünselliği, kitlesel bireylerin ruhsal yapısına etki yaratabilecek bir aktarıma sahiptir. Afiş tasarımında kültürel ve müzik birikimi yüksek kitlelere ulaşmak hedeflenmiştir. Afişin iletişim kurulacağı ve yaşanılacağı düşünülen bir kitle konsept olarak doğru hedeflenmiştir. Tasarımda kullanılan görselin belirli bir yaş aralığına hitap ettiği görülmektedir. Afişte kurgulanan kompozisyonla açık ve anlaşılır bir çağrışım sağlanmıştır.
		Hedef kitle ile birlikte olarak değerli olduğunu düşünülen bir duygu ve hissettirme ilgisi bırakılmıştır.

Tablo 12: 9. İKSV (2002) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi

Resim 29: 10. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2003 **Kaynak:** İKSV

Afişin Genel Açıklanması: Uluslararası İstanbul Caz Festivali’nin 2003’de tasarlanan onuncu afişidir. Tasarım: YOUNG & RUBICAM / REKLAMEVİ

TİPOGRAFI	Renk	Tasarıma genel baktığımızda kırılan yumurtadan dağılan sarı renk yoğun gözüktüğü halde “iyi caz ne?” yazısının düz ve bold kullanımı yazıyı yinede çarpıcı hale getirmemiştir.
		Afişte kullanılan ilüstrasyon ile dağımlık hissi yaratılmış ve “iyi caz ne?” sloganının siyah ve sert font kullanımı tercih edilmiştir.
		Tasarımda rengin tonlarına ve fazla renk kullanımına gidilmemiştir.
		Slogan kullanımı beyaz zemin üzerinde küçük boyutta olmasına karşın siyah tonuyla oldukça güçlü kullanılmıştır.
	Boyut	Afiş tasarımının genelinde sponsor logoları geleneksel olarak satır etkisiyle yerleştirilmiştir.
		Afiş tasarımının geneline bakıldığında slogan için kullanılan yazı boyutu küçük ama etkilidir.
	Boşluk	Yazılar arası boşluğun fazla olması izleyicinin algısını zorlaştırmaktadır.
		Tipografik boşluklar dengeli kullanılmıştır.
	Biçim	Sloganda serifsiz fon kullanılmıştır.
		Sloganda kullanılan serifsiz bold, condansed görünümüyle yalın ve dikkat çekicidir.
		Afişi incelendiğinde tipografinin yeterince etkili kullanılmadığını görmekteyiz.
		Afiş tasarımı negatif – pozitif etkisi yoğunlukla hissedilmektedir.

Tablo 13: 10. İKSV (2003) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.

TEMEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUK	Denge	Afiş tasarımında kullanılan denge unsuru sayfanın sağ ve sol alt köşesine doğru bir hareketlilik duygusu yaratmaktadır.
	Orantı ve Görsel Hiyerarşi	Görselin genel dokusunda kırık yumurta parçalarının görünümünde dengeli homojen bir dağılım izlenmektedir.
	Görsel Devamlılık	Afişteki yumurta kabukları görselleri ile oluşturulan illüstratif yüzey, durağan ve simetrik görünümünün yanı sıra aktif ve dinamik bir yüzey hissedilmektedir. Illüstrasyonun orta alanı kaplayan sarı leke durağan olmasına rağmen küçük parçaların dağılmasından dolayı bir biçimde devamlılığında sağlamıştır.
	Bütünlük	Tasarımda bir arada kullanılan materyallerin doku benzerliğiyle bütünlük uyumu sağlanmıştır. Bütün yüzeyin algılanması ve ilgisiz öğeleri birbirleri ile ilişkilendirerek farklı bir etkide yaratılmıştır.
	Vurgulama	Afiş tasarımında öncelikle tanıdığımız objelerle müziği birleştirme çağrısı vurgulanmak istenmiştir. Afiş tasarımında obje ile festivalin aralarında yakın bir bağ bulunmamasına karşın, methafor bir olgu vurgulanmıştır.

Tablo 14: 10. İKSV (2003) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.

KOMPOZİSYON İÇERİĞİ	Konu	Afiş tasarımı konuyu yansıtmaktadır.
		Afiş tasarımında kullanılan ritmik hareketlerle armoni yakalanmıştır.
	Slogan	Afişte “iyi caz ne?” sorusuyla izleyicide ilgi yorum yapabilme duygusu oluşturulmuştur.
		Aktarılan sloganda cevap endişesi yoktur.
		Afiş tasarımında kullanılan soru tarzı akılda kalıcıdır.
	Görsel ve Yazılı Materyaller	Afişte görsel iletiler düzensiz gibi görünse de belli bir kompozisyon düzen içerisinde planlı ve bilinçli olarak yerleştirilmiştir.
		Görselde kullanılan renk çeşitlendirmeleri kendine özgü ışık ve renk tonlarına uygun olarak kullanılmıştır.
		Afiş tasarımı özgündür.
		Afiş tasarımında renk ve ışık etkisi güçlü bir şekilde kullanılmıştır.
	Kültür	Afiş tasarımı genelinde görsel düzenleme kompozisyon olarak başarılıdır.
Afiş tasarımında kullanılan görsel dikkat çekiciliği ile kompozisyonda bütünlüğü oluşturmuştur.		
Mesaj	Tasarım hedef kitlenin kültürüne uygun olarak tasarlanmıştır.	
	Afiş tasarımı izleyende hızlı ve çarpıcı bir algı, mesaj etkileşimi bırakmaktadır.	
		Kompozisyonda izleyici açısından mesajın oluşturduğu ve algıladığı fiziksel etkileşim sağlanmıştır.

Tablo 15: 10. İKSV (2003) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon İçeriği Açısından Çözümlemesi.

GÖRSEL ÖĞELER	Renk	Sarı dikkat çekici ve aynı zamanda uyarıcı bir renktir. Arka plan renginin beyaz olması her iki rengin de öne çıkmasını sağlayabilmiştir.
		Renklerde parlaklık derecesi güçlüdür. Arka plandaki beyaz alanın doğru kullanımı sayfa düzeninin biçim ve yapısına estetik katmıştır.
		Beyaz fon ile sarı tonlarının yoğun kullanıldığı afişte renkler tondan tona geçişleri ile yer yer kontrastlığında kullanımıyla başarıyla kullanılıp dengelenmiştir.
	Boyut	Kompozisyonda dikey bir kurgu izlenmektedir.
	Biçim	Beyaz arka fon, bir üst gri fon ve kırılmış yumurtanın renk dağılımı ile tonlar arası geçiş oluşturulan kompozisyon kurgulanmıştır.
HEDEF KİTLE	Boşluk	Tasarımda boş alanlar etkili kullanılmıştır. Kompozisyonda tasarım öğelerinin var olduğu ortam başarıyla yaratılmıştır.
	İmge	Tasarımda biçim ve imge vurgusu dengeli olarak kullanılmıştır.
		Afiş tasarımında kullanılan grafik elemanların oldukça etkili bir şekilde kullanılması mesajın açık ve net olarak anlaşılır olmasını sağlamıştır.
		Afiş tasarımında materyalleri en doygun şekilde kullanılarak mesajın anlaşılabilir olması sağlanmıştır.
		Fotoğrafla desteklenen kompozisyon ve verilmesi istenilen mesaj ile afişin içeriği kolayca kendi hedef kitlesi tarafından algılanabilmektedir.
		Afiş tasarımında kullanılan görselin bütünü anlaşılabilir biçimdedir.
	Afişte kullanılan kompozisyon festivalin gösterimi içinde hissettirilerek hedef kitle ile ilişkilendirilmiştir.	

Tablo 16: 10. İKSV (2003) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.

Resim 30: 11. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2004 **Kaynak:** İKSV

Afişin Genel Açıklanması: Uluslararası İstanbul Caz Festivali’nin 2004’de tasarlanan on birinci afişidir. Tasarım: YOUNG & RUBICAM / REKLAMEVİ

TİPOGRAFI	Renk	Afişte zemin üstüne yazılan “11. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” başlığı, “Caz” sözcüğü” “July 7-18 Temmuz 2004” bilgilendirme ve “11st International İstanbul Jazz Festival” bilgilendirme yazısı beyaz kullanılmıştır.
		Tasarımın alt kısmında yer alan kurumsal logoların hepsi zemin üzerine beyaz renkte okunabilir olarak kullanılmıştır.
		Garanti caz logosu diğer sponsor logolarından ayrı olarak tasarımın alt kısmına beyaz zemin üzerine yerleştirilip blok olarak sağ alt kısmına “ www.istfest.org ” siyah fontla öncelikli olarak yerleştirilmiştir.
		Tasarımın genelinde etkili renk kullanılmıştır.
	Boyut	Tasarımın sol üst kısmında toplanan festival yazısı ve İKSV logosu blok halinde birbirine yakın kullanılmıştır.
		Tasarımda yer alan sponsor logoları eşit boyutta kullanılmıştır.
	Boşluk	Sponsorlar arası boşluk dengeli kullanılmıştır.
		Üst kısımda kullanılan beyaz bilgilendirme yazıları arası boşluk azdır.
	Biçim	Tasarımda tipografi fotografik görsele göre geri planda kalmıştır.
		Afişin sol üst kısmında dengeli tipografik kompozisyon kullanılmıştır.
		Tipografik tasarıma gidilmemiştir.
		Tipografik bir endişesi söz konusu değildir.

Tablo 17: 11. İKSV (2004) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.

TEMEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUK	Denge	<p>Tasarımda kullanılan denge unsuru sayfanın ortasındadır.</p> <p>Mekanın içinde mekan yaratılmak istenmiştir.</p>
	Orantı ve Görsel Hiyerarşi	<p>Orantısal ve görsel hiyerarji açısından insan figürü ve müzik aleti algısal olarak ön plana çıkartılmıştır.</p> <p>Tasarımda kullanılan görsel dikkat çekicidir.</p>
	Görsel Devamlılık	<p>Tasarımı oluşturmada ana unsur izleyicinin algısını afişte fotografik görselin vurgusuna dikkat çekerek birleştirilmek istenmiştir.</p> <p>Afişte görsel detaylarda ayrıntı ve nötr renklerin fazlalığı dikkat çekmektedir.</p>
	Bütünlük	<p>Ön plandaki vurgulu fûğür ve müzik aleti görseli ile arka plan fotografik ayrıntıları dikdörtgen kadraj içinde bütünlük oluşturmaktadır.</p> <p>Anı fotoğrafı hissi yaratılarak hedef kitleye, istenilen mesaj verilmeye çalışılmıştır.</p>
	Vurgulama	<p>İzleyicinin gözü afiş üzerindeki farklı biçimlere yoğunlaşmadan önce içinde olabileceği düşünülen genel mekanı tarayabilmektedir.</p> <p>Tasarımda mekanın içinde gezinebilen izleyiciyi afişteki fotografik ayrıntılar olumlu bir düşünceyle izleyiciyi içerisinde bulundurabiliyor.</p>

Tablo 18: 11. İKSV (2004) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.

KOMPOZİSYON İÇERİĞİ	Konu	Afiş tasarımı konuyu yansıtmaktadır. Tasarım günlük yaşantıda bir anı belgelemiştir. Afiş içinde birbiriyle bütünleşen iki kompozisyon bir araya getirilmiştir.
	Slogan	Afiş tasarımında slogana gerek duyulmamıştır.
Görsel ve Yazılı Materyaller	Görsel ve Yazılı Materyaller	Ana görsel genelde siyah-beyaz olarak kullanılmıştır. Arka plan renkli kullanılmıştır. Ana görsel fotoğraf genelinde ön plana çıkartılmıştır. Afişin merkezine sahnede kullanılan iki ana görseller yerleştirilmiş. Görseldeki sanatçının yüz kısmının olmaması sokaktan geçen herhangi birinin yüzünü bu kısma yerleştirerek sahnelenen eserin bir parçası olmaları istenmiştir. Kompozisyonda insan fügürlü görsel ögenin ön planda olduğu görülmektedir. Afiş görselinde arka renkler canlı ve etkilidir.
	Kültür	Fotoğrafta hedef kitleyi etkisi altına almak isteyen bir kompozisyon oluşturulmuştur.
Mesaj	Mesaj	Tasarımlar sahne ile bağlantılı tasarlanmış ve görselin çekiciliği artırmıştır. Afişte amaçlanan hedef hem dinleyiciyi hem de sanatçıyı caz olgusunun içerisine çekebilmektir.

Tablo 19: 11. İKSV (2004) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon İçeriği Açısından Çözümlemesi.

GÖRSEL ÖĞELER	Renk	Ana görselde genel olarak renkler siyah-beyaz olarak vurgulanmaktadır. Tasarıma özgü mekanda farklı renklerde kullanılmıştır.
	Boyut	Bunun yanısıra afiş yüzeyinde bütünleyici renklerde yer verilmektedir. Kompozisyonda kullanılan afiş tasarımı içindeki figürün boyutu normal insan boyu ile orantılıdır.
	Biçim	Afişte sahne alan bir figür görülmekte ve konser sırasında çekilen fotoğrafın içerisinde çello çalan bir caz sanatçısı yer almaktadır.
	Boşluk	Afiş yüzeyi içinde kurgulanan kompozisyonda gereksiz boş alanlar görülmemektedir.
	İmge	İzleyicide fotografik görsel duygusal etki yaratabilmektedir. Afiş tasarımı kreatif açıdan değişik ve dikkat çekicidir. Tasarımın içine yerleştirilen enstürman çalan kişi için “siz olabilirsiniz” düşünceci yaratılarak hedef kitleye alternative yorumlama seçeneği verilmiştir. Tasarım caz festivaline ilgi uyandırabilmek için izleyiciyi katılıma davet edebilmektedir.
HEDEF KİTLE		Afişin içeriği kolay ve anlaşılır fotografik öğelerden oluşmaktadır bu nedenle hedef kitle ile olan ilgisi kolaylaştırılmıştır.
		Belirgin bir hedef kitle belirlenmeyerek dış mekana yerleştirilen afiş görselin amacı, oradan geçen tüm insanları caza davet etmek olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 20: 11. İKSV (2004) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.

Resim 31: 12. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2005 **Kaynak:** İKSV

Afişin Genel Açıklanması: Uluslararası İstanbul Caz Festivali’nin 2005’de tasarlanan on ikinci afişidir. Tasarım: YOUNG & RUBICAM / REKLAMEVİ

TİPOGRAFI	Renk	12. Uluslararası İstanbul Caz Festivali yazısı siyah yazılmıştır ve harflerin ağırlığı gri yazılan “12th International İstanbul Jazz Festival” yazısıyla aynı olmasına rağmen daha baskın gözükmektedir.
		İki renk kullanılmıştır. Siyah ve gri. Siyah pembe üzerinde kendini göstermiştir ama gri mavi ve yeşilde geri planda kalmıştır.
	Boyut	Büyükten küçüğe doğru bir daralma vardır.
		İki farklı boyut kullanılmıştır. Boyutların tekrarı yani benzer kullanımı, tasarımda güçlü bir birleştirici olarak dengelenebilir.
	Boşluk	Aralarındaki boşluğun az oluşu okunaklığı azaltmıştır.
		Garanti caz logosu sayfanın sağ tarafında düzensiz yerleştirilmiştir.
	Biçim	“12. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” başlığı, başlığın İngilizce karşılığı olan “12th International İstanbul Jazz Festival” ve festivalin tarih açıklaması “July 6-17 Temmuz 2005” aynı doğru üzerinde yerleştirilmiştir.
		Yazılar net bir şekilde yazılıp etrafındaki illüstratif görsellerle desteklenmiştir. Kullanılan tipografik yerleşimde rahatlık vardır ama etkili kullanılmamıştır.

Tablo 21: 12. İKSV (2005) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.

TEMEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUK	Denge	<p>Tasarımda bir şeylerin tamamlanmamış ya da eksik olduğunu hissediyoruz.</p> <p>Karşıt renkleri kullanarak görsel bir denge sağlanmıştır.</p>
	Orantı ve Görsel Hiyerarşi	<p>İllüstrasyon çizimi sayfanın genelini oluşturarak abartıya başvurulmuştur.</p> <p>Algılama yönü izleyicinin dikkatini dağıtmayacak biçimde düzenlenmiştir</p>
	Görsel Devamlılık	<p>Tasarımda kullanılan karakterin bizim ölçülerimizin dışında kullanıldığını görüyoruz.</p> <p>Görsel bir tekrar aranmamaktadır.</p>
	Bütünlük	<p>Objeler arasındaki bütünlüğün gerçeğe uzak olduğunu görüyoruz.</p> <p>Tasarım elemanları kendi içerisinde bütünlük sağlanmıştır.</p>
	Vurgulama	<p>Tasarımda sadeleştirme yapılarak izleyicinin canlandırma yapması istenmiştir.</p> <p>Kullanılan tüm elemanların birbirinin parçası olduğu vurgulanmıştır.</p>

Tablo 22: 12. İKSV (2005) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.

KOMPOZİSYON İÇERİĞİ	Konu	<p>Tasarımın tüm öğelerinin uyum içinde olduğu birlik bir etkiyle stilize edilerek yansıtılmaya çalışılmıştır.</p> <p>Afiş tasarımı konuyu yansıtmaktadır.</p>
	Slogan	<p>Afiş tasarımında slogan kullanımına ihtiyaç duyulmamıştır.</p>
	Görsel ve Yazılı Materyaller	<p>Tasarımda kullanılan renk dereceleri figürü algılamamızı netleştirir.</p> <p>İmgesel bir anlatım kullanılmıştır.</p> <p>Renkli ve ruhu olan bir anlatım yansıttığını söyleyebiliriz.</p> <p>Çizginin önem verildiği bir tasarım uygulanmıştır.</p> <p>Objelerin büyüklüğünün doğru olarak algılanabilmesi için tanıdık başka bir obje ile desteklenip “j” harfinden saksafon imajı yapılmıştır.</p> <p>Görsellerde doku kullanılmamıştır.</p>
Kültür	<p>Tasarım hedef kitlenin kültürüne uygun olarak tasarlanmıştır.</p>	
Mesaj	<p>Verilmek istenilen mesaj, biçimsel özellikleri ve özgünlüğü sayesinde mesajı net bir şekilde verebilmektedir.</p> <p>Şekillerin az olması mesajı iletmiştir ama etkisi düşüktür.</p>	

Tablo 23: 12. İKSV (2005) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon İçeriği Açısından Çözümlemesi.

GÖRSEL ÖĞELER	Renk	Tasarımın arka planında pembe renk baskın olmaktadır. Görselde yeşil, mavi ve siyah ağırlıklı alanda kullanılmıştır. Işığın tamamen yutulduğu bir tasarımdır.
	Boyut	Görsel büyük kullanılmıştır.
	Biçim	Ağırlığın biçime verildiği bir tasarım görüyoruz.
	Boşluk	Tasarımın zemin kısmı az olmasına rağmen etkili kullanılmıştır.
	İmge	Ruhu olan bir hayatı yansıtmaktadır.
HEDEF KİTLE		Afiş tasarımı dikkat çekicidir. İllüstrasyon çizimi görsel bütünlük sağlayarak her kesime hitap etmektedir.
		Tasarımda kullanılan hareketli figür başlanan etkinliğe eğlenceyi bekleyenleri davet ediyor.

Tablo 24: 12. İKSV (2005) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.

Resim 32: 13. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2006 Kaynak: İKSV

Afişin Genel Açıklanması: Uluslararası İstanbul Caz Festivali'nin 2006'de tasarlanan on üçüncü afişidir. Tasarım: YOUNG & RUBICAM / REKLAMEVİ

TİPOGRAFI	Renk	Beyaz zemin üzerine kullanılan “j” harfi formu çok değişik renkte görseller kullanılarak tasarlanmıştır.
		Deneysel tipografi etkili ve değişik renkler kullanılarak üretilen “j” harfinde bütünlük hissi yaratılmıştır.
		Hohojen bir doku içinde kullanılan renkler “j” harfi formuna uygun seçilmiştir.
		Afiş yüzeyinin beyaz renk olarak tercih edilmesi “j” formunun üstündeki görsellerin renklerinde herhangi bir kayba neden olmamış ve ayrıca renklere canlılık getirmiştir.
	Boyut	Deneysel tipografik etkili kullanımıyla “j” harfi yüksek vurgulu bir obje olarak büyük ölçekli boyutuyla yerleştirilmiş ve yüzeyin hemen hemen tamamını kaplamıştır.
		Afiş yüzeyindeki büyük boyutlu “j” formu içerisinde kullanılan renkli objeler birimden bütüne kompoze edilerek algıda seçicilik sağlanmıştır.
	Boşluk	Objeler arasında parçaların birleşimi ile bütünlük hissi yaratılmıştır.
		“j” formu içinde kullanılan objeler ve boşlukların dağılımı birbiri ile eşit olarak düşünülmüş ve bu nedenle homojen bir doku yaratılmıştır.
	Biçim	“j” harfi formu deneysel etkili görünümüyle oluşturulmuş afişin yegane etkili görselidir.
		Tasarımda kullanılan “j” formunun durağan görünümüne karşın ekstra bold gövde vurgusu içinde konumlandırılan çok renkli objelerin dinamik ve hareketli kurgusuda başarıyla sağlanmıştır.
		Kitlenin belleğinde tipografik bir imaj oluşturan bu afişte genel olarak anlamsal ve biçimsel bütünlük başarıyla oluşturulmuştur.
		Görselde “j” harfini alt ucundan başlayarak yukarıya doğru devam eden bir devamlılık gösteren hareket göze çarpmaktadır.

Tablo 25: 13. İKSV (2006) Caz Afiş Tipografi Açısından Çözümlemesi.

TEMEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUK	Denge	Tasarımda anlam, fiziksel duruma gönderme yapar veya iki özellik arasında kesin bir ilişki vardır. Bir nesne veya objeye açısından sadece kendi temsilini değil görüntünün temasını görüyoruz.
	Orantı ve Görsel Hiyerarşi	Objeler tasarlanırken şekil ve denge dikkate alınarak mesaj alıcıya istenildiği gibi aktarılmıştır.
	Görsel Devamlılık	Vurgulanmak istenen form bir ölçüde deneysel anlamında ‘J’ yapısında tamamlanan iç görsellerle oluşturulmuştur. Jazz festivalin başlangıç harfi olan “j” tasarımı bütün vurgu ve etkisini afiş yüzeyinde üstlenmiştir.
	Bütünlük	Afiş kompozisyonunda bütünlük tek bir obje olan “j” harfiyle sağlanmıştır. Tasarımın içindeki denge, parçaların bütün içerisindeki kararlılığının gösterilebilmesi için eşit olarak bilinçle yerleştirilmiştir.
	Vurgulama	Afişin göndermek istediği fikirselsel mesaj bir imgeyle elde etmiştir. Afiş tasarımına bakıldığında yukardan aşağıya ve aşağıdan yukarıya dinamik ve süreklilik yaratılmıştır.

Tablo 26: 13. İKSV (2006) Caz Afiş Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.

KOMPOZİSYON İÇERİĞİ	Konu	<p>Tasarımcının kullandığı görsel çalışma içerik hakkında açıkça bilgi vermektedir.</p> <p>Afiş tasarımı konuyla ilgili verilmek istenilen mesajı yansıtmaktadır.</p>
	Slogan	<p>Tasarımda slogan kullanımına gerek duyulmamıştır.</p> <p>Dikkat çeken birleşimle kompozisyon oluşturulmuştur.</p> <p>Tasarımı oluşturan parçalar çok çeşitli renk ve biçimlerden bütüne varılarak oluşturulmuştur.</p>
	Görsel ve Yazılı Materyaller	<p>Afiş yüzeyindeki “j” biçimli alan, durağan görünümüne karşın form içi hareket ve dinamikleriyle başarıyla tasarlanmıştır.</p> <p>Gösterilmek istenilen festival tarihi “j” formu içinde görsel elemanın bir parçası olarak kullanılmış ancak algılamada gerekli işlevsel etkisi zayıf kalmıştır.</p> <p>Afiş yüzeyinin beyaz oluşu üzerinde kullanılan tüm materyallerin algılamasında kolaylık sağlanmıştır.</p>
	Kültür	<p>Afiş tasarımı kullanılan tek görsel objenin yoğun etkisi arka planda bırakılan beyaz boşlukların etkisinde ölçüde arttırarak tamamlamıştır.</p> <p>Tasarım hedef kitlenin kültürüne uygun olarak düşünülüp biçimlendirilmiştir.</p>
	Mesaj	<p>“j” formu içinde kullanılan objelerin toplum içindeki her kesimden seçilerek kullanılmış oluşu verilmek istenilen mesaj doğrultusundadır.</p>
		<p>Afişin tasarımı ile vurgulanan konseptin etkinliğe çağrısı ile ilişkisi gözlenmektedir.</p>

Tablo 27: 13. İKSV (2006) Caz Afiş Kompozisyon İçeriği Açısından Çözümlemesi.

GÖRSEL ÖĞELER	Renk	Arka plan renginin beyaz olması kullanılan değişik renkleri bir form bütünlüğü içinde öne çıkartmıştır.
		Renklerin farklılıkla bir bütün form içinde kullanımı algıda seçiciliği netleştirmiş ve kolaylaştırmıştır.
		Beyaz fon ile renkli tonlarının yoğun kullanıldığı afişte renkler kontrastlık ve bütünlük oluşturuyor.
	Boyut	Afişte kullanılan tek görsel öğe dikey olarak tasarlanmıştır.
	Biçim	“j” harfini oluşturulduğu dikdörtgen bir form oluşturulmuştur.
Boşluk	Tasarımda boş alanlar form kadar etkili kullanılmıştır.	
	İmge	Tasarımda biçim vurgusu özellikle ön plana çıkartılmıştır.
HEDEF KİTLE	Afiş tasarımı dikkat çekiciliği ile kitle üzerinde etkisi vurgulanmıştır.	
	Afiş tasarımında konsept ve hedef kitle ilişkisi başarıyla aktarılmıştır.	
	Çeşitli ve çok renkli görsellerle desteklenen kompozisyon hedef kitle ile doğrudan buluşmaktadır.	
	Afiş tasarımındaki güçlü konsept ve görsel vurgu kültürel etkisi yüksek kitlelerle doğrudan ilişkilidir. Afişin genel ilkelerinden biri olan doğrudan ve eksiksiz algılama söz konusu olduğunda bu tasarımın afişi net algılanırlığı ile ilkelere uygunluk göstermektedir.	

Tablo 28: 13. İKSV (2006) Caz Afiş Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.

Resim 33: 14. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2007 **Kaynak:** İKSV

Afişin Genel Açıklanması: Uluslararası İstanbul Caz Festivali’nin 2007’de tasarlanan on dördüncü afişidir. Tasarım: YOUNG & RUBICAM / REKLAMEVİ

TİPOGRAFI	Renk	Afiş yüzeyinin genelinde kullanılan bir fotoğraf üstünde renklerin dağılımları yeşil, sarı, turuncu ve kırmızı ağırlıklı olarak görüldüğünden tipografide detaylı ve renkli bir kompozisyona gidilmemiştir.
		Fotoğrafta soğuk renklerin ve kapalı bulutlu bir havanın öne çıkarılmasıyla birlikte afişteki insan figürlerin hareketli ve enerjik dokusuna kontrast olarak koyu mavi dikdörtgen zemin içinde “14. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” ve detay yazılarıyla birlikte sade bir tipografik tasarım kolay algılanır olarak çözümlenmiştir.
		Tipografik renklerin kullanımı kolay algılanır ve tasarıma uygun seçilmiştir.
		Dikdörtgen formlu tabela rengi görselin bütünlüğünde ve üzerinde uygulanan beyaz rengi fotografik hareketlili dengelemiştir.
	Boyut	Tasarımda kullanılan tipografik boyut kolay algınır ve etkilidir.
		Afiş tasarımın geneline bakıldığında tipografik değerlerin algılanırlığı harflerin boyutları açısından doğru seçilmiştir.
	Boşluk	Objeler parça ve bütünlük hissi yaratmıştır.
		Tipografinin kullanıldığı alan içindeki boşlular etkileyici ve dengelidir.
	Biçim	Tasarımda insanların yol üzerinde yoğun kullanıldığı ve araçların bulunduğu mekanın biçimsel boyutu ile tipografinin içinde bulunduğu biçimsel alan görsel uygunluk içinde kullanılmıştır.
		Afişin anlık algılanışı gerek tipografik alan ve gerek fotografik alanların algılanışı etkili sağlanmıştır.
		Tasarımın genelinde serifsiz yazı kullanılmıştır.
		Yazı kullanımında okunurluk etkilidir.

Tablo 29: 14. İKSV (2007) Caz Afiş Tipografi Açısından Çözümlemesi.

TEMEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUK	Denge	Yolun başında dağınık düzenle festivale doğru ilerleyen insanların yolun sonuna vardıklarında festivalde bir araya geleceklerinin çağrışımını yapan görsel bir denge etkisi yaratılmıştır.
	Orantı ve Görsel Hiyerarşi	Her gün yollarla etkileşim halindeyiz vurgusuyla yola çıkılarak bir anlam bütünlüğü oluşturulmuş kalabalık kitlelerin birbirleri ile etkileştiği duygusu verilmiştir.
	Görsel Devamlılık	Yön bulma tabelası ve üzerinde kullanılan tipografik tasarım kitlenin dikkatini dağıtmayacak biçimde düzenlenmiştir.
		Algılama yönü, okuyucunun dikkatini dağıtmayacak biçimde düzenlenmiştir.
	Bütünlük	Fiziksel olarak ulaşılamayan yerlere bile ulaşma arzusu, tabelanın üstüne yerleştirilen “melek” figürüyle verilerek bütünlüğe gidilmiştir.
		Fiziksel olarak ulaşılamayan yerlere melek figürüyle vurgu yapılmıştır.
Vurgulama	Farklı bölgelerde yaşayan insanların birbirleriyle iletişim kurabilmelerini sağlayan kara yolunun afişteki seyri ve ulaştığı nokta umut vericidir.	
	Bilgilendirme tabelasının üzerine kondurulmuş ve sihiri temsil eden melek cazın ve festivalin takipçisidir.	

Tablo 30: 14. İKSV (2007) Caz Afiş Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.

KOMPOZİSYON İÇERİĞİ	Konu	Afiş tasarımı konuyu yansıtmaktadır.
		Afiş tasarımında kullanılan ritmik hareketlerle armoni yakalanmıştır.
	Slogan	Afişte insan figürleri doğal görüntüler ve tipografik tasarımlar bir ritim oluşturmuştur.
		Afiş tasarımına kompozisyon açısından bakıldığında görsel etkisi olan bir sloganın kullanımına gerek duyulmamıştır.
		Afiş tasarımında kullanılan materyaller akılda kalıcıdır.
	Görsel ve Yazılı Materyaller	Afişte görsel iletilerin düzensiz gibi görünmesine karşın belirli bir düzen içerisinde planlı olarak yerleştirilmiştir.
		Görselde kullanılan fotografik ve tasarım elemanları kendi ışık ve rengine uygun kullanılmıştır.
		Afiş tasarımı özgündür.
		Afiş tasarımında renk ve ışığın etkisi oldukça güçlüdür.
		Afiş tasarımında görsel düzenleme başarılıdır.
		Afiş yüzeyinde üst alana yerleştirilen tabela görseli dikkat çekerek kompozisyonda bütünlük sağlanmıştır.
	Kültür	Tasarım hedef kitlenin kültürüne uygun olarak tasarlanmıştır.
	Mesaj	Afiş tasarımı izleyende hızlı ve çarpıcı mesaj algısı bırakmaktadır.
		Kompozisyonda tasarım elemanları ile ilgili mesaj içeren bağlantılar kurulmuştur.

Tablo 31: 14. İKSV (2007) Caz Afiş Kompozisyon İçeriği Açısından Çözümlemesi.

GÖRSEL ÖĞELER	Renk	Mavi renk fotoğraf ve tasarımın geleninde ağırlıklı olarak görülmektedir.
		İKSV logosunda kullanılan ve yönlendirme tabelasının rengi olan lacivert de tasarımda ağırlıklı olarak düşünülmüş ve uygulanmıştır.
		Kullanılan renkli kostümler, balonlar, süs eşyaları ve benzeri öğeler caz severlerin caz için bir araya geldiklerinde oluşturacağı atmosferi betimlemektedir.
	Boyut	Afiş dikey olarak tasarlanmıştır.
	Biçim	Tipografik tasarımda “J” çağrısı yapan “ok” aynı zamanda festival yazısına yönlendirme yapmaktadır.
	Boşluk	Tasarım genelindeki boş alanlar etkili kullanılmıştır.
	İmge	Tasarımda geleceğe yönelim etkisi ve vurgusu açıkça izlenmektedir.
HEDEF KİTLE	Afiş tasarımı farklı sosyal katmanlara hitap edebilmektedir.	
	Afiş tasarım elemanlarının en doğru şekilde kullanılmış olması mesajın her kesimde kolay algılanırlığını sağlamıştır.	
	Fotoğrafla desteklenen kompozisyon içeriğine uygunluk açısından kolayca algılanabilmektedir.	
	Afiş tasarımında tipografi, fotoğrafı birlikteliği caz konsepti hedef kitle iletişimi açısından uygunluk göstermektedir.	
	Afiş tasarımı hedef kitlenin algısıyla bütünleşmiştir.	

Tablo 32: 14. İKSV (2007) Caz Afiş Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.

Resim 34: 15. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2008 **Kaynak:** İKSV

Afişin Genel Açıklanması: Uluslararası İstanbul Caz Festivali’nin 2008’de tasarlanan on beşinci afişidir. Tasarım: ALAMETİFARİKA

TIPOGRAFI	Renk	Afiş tasarımının genelinde beyaz, sarı ve siyah renkler göze çarpıyor.
		Beyaz üstünde siyah zemin kullanımı, siyah zeminde beyaz kullanımı, aralarda sarı ve gri renkleri ile tasarım daha etkili kılınması hedeflenmiştir.
		15. İstanbul Caz Festivali yazısında kullanılan farklı renkler biçimsel bütünlük oluşturmuştur.
		“Festival trafiğini bilirsiniz. Aman geç kalmayın” yazısı beyaz üzerinde etkilidir.
	Boyut	Tasarımda kullanılan 15. İstanbul Caz Festivali yazısında perspektif kullanılmıştır.
		Slogan sayfanın alt kısmına küçük ölçekli olarak sıkışmış olsada okunurluk etkilidir.
	Boşluk	Afişin tamamı genelinde font kullanımları algısal ve görsel olarak etkili kullanılmamıştır.
		Tasarım genelinde yer alan boşlukların tasarım elemanları ile birlikte homojen bir doku içinde görünüşleri sağlanmıştır.
	Biçim	Sarı siyah kullanımı tasarımın genelinde etkili fakat biçimsel olarak zayıf kalmaktadır.
		“festival trafiğini bilirsiniz aman geç kalmayın” yazısının yerleşimi sayfanın alt kısmında kalmış ve okunurluğu etkisizdir.
		Afiş yüzeyi üzerinde kullanılan tüm yazıların renkleri ile armonik ve biçimsel ilişkisi uygunluk içindedir.
		Toplumu etkileme, yönlendirmede etkili olmak için yazılarda çizgisel değişikliklere gidilmiş ve siyah zemin üzerinde dikkat çekici olarak kullanılmıştır.

Tablo 33: 15. İKSV (2008) Caz Afiş Tipografi Açısından Çözümlemesi.

TEMEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUK	Denge	Siyah beyaz dengesi gece – gündüz yaklaşımıyla ve caz festivali etkisiyle hissettirilmeye çalışılmıştır.
	Orantı ve Görsel Hiyerarşi	Afiş tasarım yüzeyindeki görsel unsurların eni, boyu, genişliği, yüksekliği ve boyutları arasında orantıya dayalı farklı ilişkiler kompozisyon bütünlüğü içinde kullanılmıştır.
	Görsel Devamlılık	İmajlarla festivale dair duyguları keşfetme arzusu tasarımda kullanılan tipografik ve görsel elemanlarla hissettirilmeye çalışılmıştır.
		Afişte dikey ve yatay zemin oluşturularak iki adet düzlemde anlatıma gidilmiştir. Yatay düzlem olarak yolda hareket halinde bir araç seçilip arkadaki çizgisel çizimlerle bir sokak görseli canlandırılmıştır.
	Bütünlük	Tüm görsel unsurlar uyum içinde bir araya getirilerek bütünlük sağlanmıştır.
		Afişin alan kullanımı içindeki elemanlarla dengelidir.
Vurgulama	Vurgulama olarak enstürman çalan büyük ölçekli bir figür ortada diğer elemanlara hakim biçimde kolaj olarak uygulanmıştır.	
	Eski model bir araba ve içindeki figürler ikinci önemli vurgu olarak yer almaktadır. Üçüncü ana vurgu caz festivali panosudur. Diğer tüm görsel ve tipografik elemalar kompozisyon bütünlüğü içinde yer almaktadır.	

Tablo 34: 15. İKSV (2008) Caz Afiş Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.

KOMPOZİSYON İÇERİĞİ	Konu	Afiş tasarımı konuyu yansıtmaktadır.
		Afiş tasarımında kullanılan ritmik hareketlerle armoni yakalanmıştır.
	Slogan	Afiş tasarımında sloganın görsel işlevselliği oldukça geri planda kalmıştır.
		Afişlerde genellikle slogan kullanımı ortanın üstünde tercih edilirken bu afişte alt ve etkisiz bir alanda kullanılmıştır.
		Afiş tasarımında kullanılan slogan akılda kalıcıdır.
	Görsel ve Yazılı Materyaller	Afişte görsel iletiler düzensiz gibi görünse de belli bir düzen içerisinde planlı olarak yerleştirilmiştir.
		Görselde kullanılan materyaller kendi ışık ve rengine uygun kullanılmıştır.
		Afiş tasarımı özgündür.
		Afiş tasarımında tercih edilen renk ve ışığın etkisi oldukça güçlüdür.
		Afiş tasarımında görsel düzenlemeler başarılıdır.
		Afiş tasarımında uygulanan görsel bütünlük sağlanmıştır.
	Kültür	Tasarım hedef kitlenin kültürüne uygun olarak düşünülmüştür.
	Mesaj	Afiş tasarımı izleyicide hızlı ve etkili mesaj iletişimi yaratmaktadır.
		Kompozisyonda verilen mesajın hedef kitle ile bağlantı sağlanmıştır.

Tablo 35: 15. İKSV (2008) Caz Afiş Kompozisyon İçeriği Açısından Çözümlemesi.

GÖRSEL ÖĞELER	Renk	Renkler siyah ve beyazın etkinliğine dair bilgileri konseptin amacına yönelik olarak belirli bir düzen içerisinde vermiştir.
		Kompozisyonda kolaj tekniği ile hiyerarşik bir düzen içerisinde kullanılan tüm elemanların renkliliğinde birbirleri ile uyumludur.
		Afişin geleninde kullanılan siyah beyaz dokunun ön altında kullanılan sarı taksi kullanımı etkili olmuştur.
	Boyut	Tasarımda genel boyutun kare formda olarak tasarlandığı izlenmektedir.
	Biçim	Caz festivali olgusu için bir araya gelindiğinde şehrin de aynı atmosfere büründüğünü simgeleyen bir biçim kullanılmıştır.
	Boşluk	Boş alanlar lekese olarak etkili kullanılmıştır.
HEDEF KİTLE		Fotoğrafla desteklenen kompozisyon mesaj ile afişin içeriği kolayca algılanabilmektedir.
		Afiş tasarımında görsel elemanların oluşturduğu belirli bir dizge hedef kitle açısından kolay ve anlaşılır şekilde sunulmuştur.
		Afiş tasarımında varolan tüm görsel elemanların hedef kitle ilişkileri konsept bağlamında düşünülmüştür.
		Amaçlanan kitleye ulaşım sağlanmıştır.
		Afiş tasarımında kullanılan görselin bütünü kolay, anlaşılır şekiliyle izleyicilere buluşturulmuştur.
Afişte kullanılan kompozisyon festival gösterimi içinde hissettirilerek müziğe dokunmak isteyen hedef kitle çağrışımı yapılmıştır.		

Tablo 36: 15. İKSV (2008) Caz Afiş Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.

Resim 35: 16. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2009 **Kaynak:** İKSUV

Afişin Genel Açıklanması: Uluslararası İstanbul Caz Festivali’nin 2009’de tasarlanan on altıncı afişidir. Tasarım: ALAMETİFARİKA

TIPOGRAFI	Renk	Tipografi için seçilen zemin rengi baz alınarak okunurluk sağlanması için kontrast beyaz tipografilerde kullanılmıştır.
		Tipografilerde ikincil bir renk kullanımına gidilmemiştir.
	Boyut	Farklı puntolarda tipografi kullanımı yapılmıştır.
		Tipografide Türkçe ve İngilizce sözcükler birlikte kullanılmış, biçim ve boyut olarak ana figürle bütünleştirilmiştir.
	Boşluk	Sözcük dizilimleri ve kullanılan boşluklar düzensiz bir yapıdadır. Satır arası boşlukları tasarıma dinamiklik katması için dağınık bir yapıda konumlanmıştır. Fakat bu okunabilirliği zorlaştırmıştır.
		İngilizce bilgilendirme yazısı aşırı küçük puntolarda okunurluğu zorlaştıracak biçimde gözü rahatsız edici olarak kullanılmıştır.
	Biçim	Yazı seçimlerinde serifsiz font kullanılmıştır.
		Yazı stili serifsiz, yalın ve yerleşimi dinamik olarak tasarlanmıştır.
		Genelde hareketli bir görsel tasarıma sahip olan afişte tipografi kullanımında dinamizm hakimdir. Yazılarda kavisli tipografik yerleşime, alt çizgiler gibi detaylar eklenmiştir. Bütün bunlar afişin görsel bütünlüğünü göz önüne alındığında tasarımcı gözü için algılama zorluğu getirmektedir.
		Gerek tipografiler, gerek ana görsel arasındaki kompozisyon etkileyici bir bütün içerisindedir.

Tablo 37: 16. İKSV (2009) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.

TEMEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUK	Denge	Tasarımda ana öge afiş yüzeyinin alt ortasında kullanılırken tipografi bütünlüğünde asimetriye gidilmiş. Bu da genel dengeyi olumlu yönde etkilemiştir.
	Orantı ve Görsel Hiyerarşi	Afişte, görsel ve tipografi dengesi gözetilmiş. Görsele daha büyük bir alanda yer verilmiştir. Tipografide kendi kompozisyon boyutuyla bütünlüğe katkı sağlamıştır.
	Görsel Devamlılık	Afişte ilk başta algılanan el ve enstürman figürünün birlikte kullanıldığı görseldir. Sonrasında tipografi dikkat çekmektedir. Tipografide genel algı sıralamasına dikkat edilmiştir. Tipografi ve ana görsel kompozisyon bütünlüğü içindedir. Sol üst köşeden sağ alt köşeye olan okuma yönü belirgindir. Bilgiler dağınık bir şekilde verilmiştir.
	Bütünlük	Görsel ve tipografik bütünlük sağlanabilmiştir.
Vurgulama	Afişte vurgu ana görsel öğededir. Zemin renginde mavi tonunun kullanımıyla izleyicide güven hissi yatarılmaya çalışılmıştır.	

Tablo 38: 16. İKSV (2009) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.

KOMPOZİSYON İÇERİĞİ	Konu	Konu ile kompozisyon içeriği anlatım dili olarak uygunluk içindedir.
	Slogan	Verilen bilgilerin algılanmasında kompozisyon açısından kısmen algı zorluğuda varsayılabilir.
	Görsel ve Yazılı Materyaller	Slogan kullanımına gerek duyulmamıştır.
		Afiş tasarımında fikirsel bir özgünlük olduğu görülmektedir.
		Görsel uygulama akılda kalıcı ve estetikdir. Tipografi kullanımı etkili ve fakat görsele göre zayıflık gösyermektedir.
		Hareketli ve çok kıvrımlı baskın bir görselde yine kıvrımlı ve hareketli tipografi kullanımı birlekteliği izlenilmektedir.
Kültür	Tasarım, caz kültürüne sahip hedef kitlenin alışık olduğu İKSV posterlerine göre nispeten daha etkisiz görülmektedir.	
Mesaj	Tasarımda mesaj görsel öge ile algılanmakta, başlık ve informatif bilgiler ise net olarak karşı tarafa geçişte eksizlik hissi vermektedir.	
	Bilgilendirme mesajı içeren tipografik yazılarda iletişim eksikliği gözlemlenmektedir.	

Tablo 39: 16. İKSV (2009) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon İçeriği Açısından Çözümlemesi.

GÖRSEL ÖĞELER	Renk	Kontrast iki rengin kullanımı ile tasarımın ortaya çıkması sağlanmıştır. Lacivert zemin üzerinde parlak sarı metalik renk kullanımı ile tasarım fikri daha belirgin hale getirilmiştir. Metalik algısı koyu renk zemin kullanımı ile güçlendirilmiştir.
	Boyut	Tasarımda görsel öğelerin boyutu, kompozisyon kurgusuyla yeterli alan kullanımına sahiptir.
	Biçim	Verilmek istenilen fikir biçimsel olarak olumlu ve kreatiftir. Kolaj ve görsel etkileşimleri kullanılarak temayı görsel bir dille anlatmaktadır.
	Boşluk	Kompozisyonda boşluk kullanımları genelde dengelidir.
	İmge	Objelerde anlam ilişkisi kurmakta kolaylık sağlanmıştır.
HEDEF KİTLE		<p>Görsel öğe tasarımı hedef kitle algılamasına uygun fakat kompozisyon tasarımında biraz eksiklik göze çarpmaktadır.</p> <p>Afişte festival ile konu içeriği açısından bilgilendirici unsurlar yer almaktadır ve anılan bu bilgilerin çoğunluk olarak kendi izleyici kitlelerine uygun bir söylem içindedir.</p> <p>Afiş görselini izleyen kitlelerin ilgi alanlarının dolaylı ya da dolaysız olarak etkilenecek insanlara iletişimi olumlu hissedilmektedir.</p>

Tablo 40: 16. İKSV (2009) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.

Resim 36: 17. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2010 **Kaynak:** İKSV

Afişin Genel Açıklanması: Uluslararası İstanbul Caz Festivali’nin 2010’da hazırlanan on yedinci afişidir. Tasarım: ALAMETİFARİKA

TİPOGRAFI	Renk	Afiş tasarımında arka planda mor zemin üzerinde beyaz renk kullanılmış olması nedeniyle tasarımda okunurluk artırmıştır.
		Garanti caz yeşili logosu sayfanın sol üst kısmında kendi renginde yerleştirilmiştir.
		Tasarımın alt kısmında sponsorlar beyaz zeminde siyah olarak kullanılmıştır.
		Renkler genelde kontrast olarak düşünülmüştür.
	Boyut	Afiş yüzeyinin görsel oluşumunda illüstratif çalışmaya kompozisyonda eşlik eden yazılar birlikte tasarlanmıştır.
		İllüstratif yazıların kompozisyonu kreatif ve kaligrafik olarak düşünülmüştür.
	Boşluk	Sözcükler arasında metin dokusu etkilidir.
		Tipografik arayışlar sürecinde “Caz” yazısı öne çıkarılmaya özen gösterilmiş ve boşlukların kontrolü sağlanmıştır.
	Biçim	Kullanılan tipografik düzenin arka planının koyu olması kontrast bir etki yaratarak etkileyici bütünlük sağlanmıştır.
		Genel görüntüyü tamamlayan görsel öge olarak kullanılan tipografi, kendi biçimselliğini ortaya çıkartmıştır.
		İllüstrasyon ağırlıklı afiş tasarımlarında tipografik olarak çeşitlilik denenmiştir.
		Seçilen yazı karakteri kompozisyon olarak biçimlendirildiğinden okunurluğu zorlaştırmaktadır.

Tablo 41: 17. İKSV (2010) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.

TEMEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUK	Denge	Tasarımda yer alan her görsel unsur birbiri ile çatışmadan uyum içinde kullanılmıştır. Eşit ağırlıkta birbirini tekrar eden grid etkisi görülebilmektedir.
	Orantı ve Görsel Hiyerarşi	İzleyiciye aktarılmak istenen mesaj görsel iletişimin yoluyla kurgulanmıştır.
	Görsel Devamlılık	Figürün yüzü, saksafon ve tipografik kompozisyon peşin sıra birbirleri devamlılık oluşturmaktadırlar.
		Kompozisyonun birleştiriciliği güçlüdür.
	Bütünlük	Tasarımı etkileyen zemin rengi olarak kullanılan mor arka planda gökyüzü etkisi yaratarak devamlılık sağlanmıştır.
		Kullanılan görsel unsurlar izleyicinin dikkatini dağıtmamaktadır. Görsel objeler birbiri ile uyum içerisindedir.
	Vurgulama	Tasarımın genelinde yerleştirilen yüz, saksafon figürü tipografik doku vurgulamaları teker teker oldukça güçlüdür.
		Afişte ilk özellik ayrıcalıklı görsel vurguların net algılanırlığı olarak izlenmektedir.

Tablo 42: 17. İKSV (2010) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.

KOMPOZİSYON İÇERİĞİ	Konu	Grafik bir biçimlendirmelerde kent içi etkinlik iletişimi hissettirilerek öylüleme yoluna gidilmiştir.
		Görsellerle ifade edilen sembollerin kullanıldığı tasarım konuyu açıkça anlatabilmektedir.
	Slogan	Tasarımda slogan kullanılmamıştır.
	Görsel ve Yazılı Materyaller	İmgeyi bütün olarak görmebilmek mümkündür.
		Şehrin içindeki günlük yaşamda karşılaşılan görsellerin kullanımı festival olgusu düşünülerek başarıyla kullanılmıştır.
		Görseli akılda kalıcılığını sağlamak amacıyla tipografik kompozisyonla birleşim ana figürün oluşturulmasına destek vermiştir.
		Tasarımdaki renklerin kontrast kullanımları nedeniyle ton geçişleri uygulanmamıştır.
		Tasarım öğeleri belli bir düzen içinde etkili olarak yerleştirilmiştir.
		Ana görselin vurgulanması tipografik form yapısı ile birleşim içindedir.
	Kültür	Hedef kitlenin eğitim profili ve yüksek sanat algısı bu tür tasarım seçenekleriyle doğrudan ilişkilidir.
Mesaj	Tasarım için yaratılan süreçte istenilen etkinin hedef kitleye doğru yönlendirilebilmesinde kreatif aklın ve öngörünün etkisi oldukça büyüktür.	

		Tasarımın kitleler genelinde etkili olabilmesi için yaş, cinsiyet ve eğitim durumu göz önüne alınmıştır.
--	--	--

Tablo 43: 17. İKSV (2010) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon İçeriği Açısından Çözümlemesi.

GÖRSEL ÖGELER	Renk	Renk kullanımı seçimi dikkati tasarıma çekme konusunda yardımcı unsur olarak kullanılmıştır.
		Kontrast renkler kullanılarak bütünlüğün yanı sıra bir ölçüde armoni dokuda yaratılabilmektedir.
		Parlak ve canlı renklerin kullanımıyla mor, sarı ve beyazlar yoğunlukla kullanılmıştır.
	Boyut	Tasarım öğeleri belli bir düzen içinde yerleştirilmiştir.
	Biçim	Çizgisel ve tipografik çizim desteğiyle ana görsel ayrı bir kişilikte kazandırılmıştır.
	Boşluk	Tasarım elemanları genelde orantılı olarak kullanılmıştır.
HEDEF KİTLE	İmge	Tasarım anlam ve form bütünlüğü olarak kendi dilini oluşturmaktadır.
		Tasarım kurgusu dikkati çekmek ve tipografinin okunurluğunu sağlayacak biçimde şekillendirilmiştir.
		Dinleyicinin çeşitli yaş grafiğine sahip, içinde bulunmaktan mutluluk duyan ve çeşitlilik gösteren seyirci topluluğunu etkisi altına almak amaçlanmıştır.
		Afiş tasarımının amacı hedeflediği kitlesel guruba ulaşabilmiştir.
		Tasarımda şehrin atmosferini hisseden kişilere yönelik bir yaklaşım vurgulanabilmiştir.

		Şehirde yaşayan kitleye yönelik çağrı afişin tasarımında gözlenebilmektedir.
--	--	--

Tablo 44: 17. İKSV (2010) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.

Resim 37: 18. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2011 **Kaynak:** İKSV

Afişin Genel Açıklanması: Uluslararası İstanbul Caz Festivali’nin 2011’da tasarlanan on sekizinci afişidir. Tasarım: ALAMETİFARİKA

TİPOGRAFI	Renk	Tipografide ağırlıklı olarak sıcak mor tercih edilmiştir. İkincil renk olarak da morun kontrats rengi olan turuncu ve magentayla ile desteklenmiştir.
		Tasarımın alt kısmında sponsor logoları beyaz zemin üzerine siyah kullanılmıştır.
	Boyut	Tipografide harf gövde puntoları boyutlar vurgu yapılmak istenen kelimeye göre düzenlenmiştir. Ana kelime olan “Caz” kelimesi öne çıkarılmış, kelime içerisinde de hareketlilik katmak için puntoların boyutları değişik ölçülerde kullanılmıştır.
		Tipografideki ikincil öğelerin boyutları başlığa göre hiyerarşik bir düzen içermektedir.
	Boşluk	Satırlar arası boşluk kullanımları değişken fakat kendi içerisine bir düzen içersindedir.
		Boşluk dengeli kullanılmıştır.
	Biçim	Serifsiz ve tasarım diline uygun bir font kullanılmıştır.
		Font kullanımı renkler ile desteklenmiş, bant kullanımı çeşitlendirilip tek düzelikten çıkartılmıştır.

Tablo 45: 18. İKSV (2011) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.

TEMEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUK	Denge	<p>Tipografi ve görsel kullanımı dengeli ve birbiriyle uyumlu bir şekildedir.</p> <p>Sayfanın sol tarafında yerleşimin fazla yoğun olduğu görülmektedir.</p>
	Orantı ve Görsel Hiyerarşi	<p>Tasarımın merkezindeki baskın öge illüstratif bir dille anlatılmıştır. Tipografi ana öğeden rol çalmayacak ama ona katkıda bulunacak şekilde konumlandırılmıştır.</p> <p>En çok dikkat çekmesi istenen görsel, magenta gibi baskın ve dikkat çekici bir renkle verilmiştir.</p>
	Görsel Devamlılık	<p>Tipografi ve görsel kullanımında renk uyumu etki bırakmaktadır.</p> <p>Okunurluk sırası ve tipografinin yeri tasarımda en uygun yere konumlandırılmıştır. Göz, anlatılmak istenen konu ve mesajı rahatlıkla takip edebilmektedir.</p>
	Bütünlük	<p>Poster kompozisyonu genel olarak kendi içerisinde bütünlüğe sahiptir.</p> <p>Renk uyumuyla bütünlük sağlanmıştır.</p>
	Vurgulama	<p>Vurgu hem renk olarak hem de anlatım dili olarak görselde odaklanmıştır.</p> <p>İllüstrasyon çizimiyle etkili vurgu yapılmıştır.</p>

Tablo 46: 18. İKSV (2011) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.

KOMPOZİSYON İÇERİĞİ	Konu	Konu, hedef kitleye sorunsuz bir şekilde aktarılabilir.
	Slogan	Posterde slogan kullanımı olmasına gerek duyulmamıştır.
	Görsel ve Yazılı Materyaller	Tasarımda illüstrasyon kullanılarak özgün ve yaratıcı bir kompozisyon yaratılmıştır.
		Tasarımda vurgulanmak istenen mesaj çizgi, yazı ve renklerle ön planda vurgulanması istenilen özellikler harmanlanarak etkili bir tasarımın genelinde öne çıkarılmıştır.
	Kültür	Tasarım hedef kitlenin benimseyeceği tarzda uygulanmıştır.
	Mesaj	Duygusal ve uyarıcıdır.
Posterde istenilen mesaj karşı tarafa geçmektedir.		

Tablo 47: 18. İKSV (2011) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon İçeriği Açısından Çözümlemesi.

GÖRSEL ÖĞELER	Renk	<p>Oldukça canlı, baskın, pastel ve çoklu renk kullanımlarının olduğu tasarımda zemin olarak görsel uyumlu tonlar kullanılmıştır.</p> <p>Kalp illüstrasyonu arkasında kullanılan turuncu ve yeşil ritim oluşturmuştur.</p> <p>Renk seçimi etkili kullanılmıştır.</p>
	Boyut	<p>Burada sadece görsel öğeyi merkezdeki kalp illüstrasyonu olarak ele almamak gerekir. Tipografi ve görsel ile iç içe geçmiş olduğundan artık bir bütünü oluşturmuştur. Her ikisini tek bir görel olarak ele alırsak, poster içerisindeki kapladığı alan bu bütünlüğe uygundur.</p>
	Biçim	<p>Biçimsel olarak yaratıcı ve eğlenceli bir illüstrasyon kullanımı yapılmıştır.</p>
	Boşluk	<p>Boşluk kullanımları dengelidir.</p>
HEDEF KİTLE	İmge	<p>Fikir estetik bir şekilde yansıtılmıştır.</p> <p>Tüm öğeleriyle hedef kitleye uygun ve dikkatlerini çekecek bir tasarımıdır.</p>
		<p>Aktarılan mesaj hedef kitleye uygundur.</p>

Tablo 48: 18. İKSV (2011) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.

Resim 38: 19. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2012 **Kaynak:** İKSV

Afişin Genel Açıklanması: Uluslararası İstanbul Caz Festivali’nin 2012’da hazırlanan on dokuzuncu afişidir. Tasarım: ALAMETİFARİKA

TIPOGRAFI	Renk	Tasarımda tipografinin yanısıra yoğunlukla beyaz çizgisel bir doku kullanılmıştır.
		Afiş tasarımının sol üstünde tipografik yazıların kullanımı koyu mor zemin içinde beyaz olarak kullanılmış ve bu nedenle okunması sağlanmıştır.
		Lale figürünün çizgisel yapısı ana görselle bütünleşmiş ve tasarımın karakteri olarak yapılandırılmıştır.
		Tasarımın altında beyaz zemin üzerinde kullanılan sponsor logoları siyah renkte kullanılarak görsel algı kolaylaştırılmıştır.
	Boyut	Tüm sözel bilgiler aynı condanset bold font ve aynı puntodadır. Tipografinin genel yapısı içinde belirli ve herhangi hiyerarjik düzenleme gözetilmemiştir.
		Tasarımın ana başlığı logo ile birleştirilerek tipografik bir doku ile kullanılmış. Bu kullanım logonun okunurluğunu belirli ölçüde zorlaştırmıştır. Tasarımın içerisindeki ikincil bilgilerin boyutu, mesajın algılanması açısından yeterli büyüklükte kullanılmamıştır.
	Boşluk	Satırlar arası boşluklar belirli bir hiyerarşi gözetmeksizin genelinde eşit olarak düşünülmüştür.
		Dokusal bütünlük içinde farklılaşmayacak şekilde boşluklar, birbirleri ile ilişkili olarak konumlandırılmıştır.
	Biçim	Biçimsel olarak düz sade ve monoton görümlü bir tipografi kullanımı tasarlanmıştır.
		İstanbul Caz Festivali yazısı serifsiz bold kullanılarak etkilendirilmiştir.
		Tipografinin görsel gücünün yanında çizgisel dokunun görselliği etkisizdir.
		Bilgilendirme yazısı geri planda kalmıştır.

--	--	--

Tablo 49: 19. İKSV (2012) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.

TEMEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUK	Denge	Görsel - Tipografi dengesi içerisinde kendi içerisinde uyumlu fakat tasarımın bütün olarak algılanması güçtür. Görsel illüstrasyondaki çizgilerin kalınlığına uygun olacak şekilde font kullanımı tercih edilmiştir.
	Orantı ve Görsel Hiyerarşi	Lale formundan yola çıkılarak çizgisel dokulu ve resimsel bir caz ögesi saksafon formu yaratılmaya çalışılmıştır. Fakat bu bağlantı ve benzetme yeterli olamamış ilk bakışta algılanma yaratılamamıştır. İllustaryonun, sağ ve solundaki dengesiz boşlukları, tipografi ile çizgilerin kimi yerlerdeki teğet pozisyonları ve yer yer kararsız kesilmeleri nedeniyle konumlandırması yeterli ölçüde uygulanamamıştır.
	Görsel Devamlılık	Tüm tasarımın geneline bakıldığında okunurluğun doğru sıralamaya uygunluğuna karşın hiyerarşik olarak önceliklendirme yeterliliği zayıftır.
		Çizgisel dokuda tekrar etkisi form oluşturma düşüncesiyle yaratılmaya çalışılmıştır.
	Bütünlük	Ana görsel kompozisyon olarak kendi içinde bir bütünü oluşturamamıştır.
		Tipografik tasarım ve yerleştirme etkilidir.

	Vurgulama	Lale formu ile izleyiciye verilen konuya ait kodlama hissettirilmesine karşın görsel etkililik form bütünlüğü içinde algı zorluğu yaratmaktadır.
		Vurgu, çizgisel lale görselinin tekrarları ile elde edilen saksafon illüstrasyonundadır. Ancak görsel algılama zayıflığından ötürü tipografi algılamada öne çıkmaktadır.

Tablo 50: 19. İKSV (2012) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.

KOMPOZİSYON İÇERİĞİ	Konu	Konsept konusu olarak verilmek istenen ana görselin algılanması zor ve neredeyse soyut denebilecek bir şekilde ele alınmıştır.
		Görsele konu olan lale figürün seçimi doğrudur.
	Slogan	Slogan kullanımı tercih edilmemiştir.

	Görsel ve Yazılı Materyaller	<p>Afişte ana görsel tema olarak geleneksel bir sembol olan lale fikrinden yola çıkılmıştır.</p> <p>Lale kompozisyonunun üzerinde tipografik bir başlık olmadan değerlendirildiğinde bu illüstratif çözümler konuyu anlatmaya yeterli olmamıştır. Ancak başlıkla birlikte ele alındığında görsel bir saksafon çağrışımı yapmaktadır. Tüm bunlar birlikte düşünüldüğünde görsel ve yazılı materyallerin bu kompozisyon özelinde birbirlerine gereksinimi olduğu düşünülmüştür.</p>
	Kültür	Toplum kültürü ve özelliğine sahip insanların zevklerine ve algılarına fazlaca cevap veremeyen bir tasarım çalışmasıdır.
	Mesaj	Ana mesajın algılanması görsel figürün etkisizliği nedeniyle zayıf kalmıştır.

Tablo 51: 19. İKSV (2012) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon İçeriği Açısından Çözümlemesi.

GÖRSEL ÖGELER	Renk	<p>Zemin rengi olarak İKSV nin kurumsal renk tonlarından esinlenilmiştir.</p> <p>Kesin bir algı netliğiyle kullanılan zeminin mor rengi İKSV ile doğrudan çağrışım içindedir.</p>
----------------------	------	---

	Boyut	Görsel öge olarak kullanılan illüstrasyon boyut ve form olarak kararsız ve zayıf algılamaya sahiptir. Görsel anlaşılabilirlik etkisi yeterli değildir.
	Biçim	Tasarım genelinde komplike ve karmaşık bir görsel anlatım dili kullanılmıştır.
	Boşluk	Afişin özellikle sağ ve sol alanlarındaki boşlukların düzensizliği göze çarpmaktadır.
	İmge	İngesel yaklaşım izleyici kitlenin algısını yönlendirmek için düşünülmüştür.
HEDEF KİTLE		Afiş tasarımının geneli kendi hedef kitlesinin algısını zorlayabilecek zayıflıkta bir tasarımdır.

Tablo 52: 19. İKSV (2012) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.

Resim 39: 20. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2013 **Kaynak:** İKSV

Afişin Genel Açıklanması: Uluslararası İstanbul Caz Festivali’nin 2013’da hazırlanan yirminci afişidir. Tasarım: Desen ve El Yazısı ile ORHAN PAMUK, BÜLENT ERKMEN

TIPOGRAFI	Renk	Afiş tasarımı genelinde tipografi olarak kullanılan İKSV, Garanti Caz ve tarih bilgilendirme yazıları afişin üst kenarına yatay ve paralel olarak kendi kurumsal renkleriyle konumlandırılmıştır.
		Festivalle ilgili olarak diğer bilgilendirme yazıları illüstrasyonun resimsel elemanı olarak el yazısı ve kaligrafi çağrışımıyla uygulanmıştır.
		Kurumsal sponsor logoları beyaz zemin üzerinde siyah renk kullanımı etkili kullanılmıştır.
		Tipografik yazıların resimsel görselle bütünlük sağlaması ve zemin üzerinde okunabilir olması için siyah renkle uygulanmıştır.
	Boyut	Boyut olarak hiyerarşik bir sıralama gözetilmemiştir. Tüm tipografi öğeleri farklı boyutlarda uygulanarak kullanılmıştır.
		İKSV logosu, festival tarihi ve garanti caz logosu tasarımın üst tarafında okunurluğu ve algılanırlığı zor olarak kullanılmıştır. “2-18 Temmuz/July 2013” el yazıları resimsel zemin üzerinde okunurluğu algıda zorluk yaratmaktadır.
	Boşluk	Tasarım içi boşluklar genelde homojen olarak dağıtılmıştır.
		Dikey kullanımlı afiş dikdörtgeni içinde iki ana form belirli olarak gözlenmekte ve alt beyaz boşluk genelinde herhangi bir tasarım öğesi görülmemektedir.
	Biçim	İllüstrasyondaki fırça ve kalem etkili resimsel dokunuşlar ile birlikte kullanılan yazılar afişin üst ana alanını biçimlemektedir.
		Yazıların hareketleri kaligrafik el yazımıyla biçimlendirilmiştir.
		Biçimsel olarak gerek el yazıları gerek resimsel öğeler sanatsal ve kişisel bir stil ile çalışılmıştır.
		İllüstrasyon içindeki yazılar serbest el yazımıdır.

Tablo 53: 20. İKSV (2013) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.

TEMEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUK	Denge	<p>Afişin sol üst boşluğu üstünde martının kanatları lekesel olarak çalışılıp form bütünlüğünde diğer illüstratif elemanlarla dengelenmiştir.</p> <p>Tasarımda tipografi ve görsel kullanım denge içerisinde.</p>
	Orantı ve Görsel Hiyerarşi	<p>Görsel yönü daha baskın olan afiş tasarımı ana mesajın yani konu başlığının okunurluğu yeterli görülmemektedir. Alt boşluk ve illüstratif dokunun oluşturduğu üst alan arasında dengeli bir orantı gözlenmektedir.</p>
	Görsel Devamlılık	<p>İllüstratif dokudaki görsel devamlılık ve ritim olgusu önemle ve sanatsal bir etkiyle öne çıkmaktadır.</p>
	Bütünlük	<p>Bütün olarak değerlendirildiğinde illüstrasyon ve tipografinin iç içe kullanımı estetik açıdan doğru gözükmeyle birlikte, tipografide ki hiyerarşik problemlerden ötürü algılama sorunları görülmektedir.</p>
	Vurgulama	<p>Afiş yüzeyindeki bütünsel formun tamamlayıcısı olarak alt yüzeydeki sponsor logoların dizilişi dikdörtgen afiş formunu tamamlama özelliğine sahiptir.</p> <p>Afişteki İKSV caz başlığının yoğun hareketlik gösteren illüstrasyonun içinde kullanılması algılama zorluğu yaratmaktadır.</p>

Tablo 54: 20. İKSV (2013) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.

KOMPOZİSYON İÇERİĞİ	Konu	İllüstrasyonun etkili görünümüne karşın, afişin ana teması ile ilgili hedef kitlenin iletilen mesajı alabilmesine yeterince olanak sağlanamamıştır.
	Slogan	Slogan kullanımı düşünülmemiştir.
	Görsel ve Yazılı Materyaller	Martı illüstrasyonu, görsel ağırlık oluşturulacak biçimde yaratılan tasarımın kompozisyondaki konumu dengeli kullanılmıştır. Tipografi ile birlikte kullanılan illüstrasyon görsel bütünlüğü oluşturmaktadır. Tipografi olmadan tek başına konu başlığını ifade edecek özellikte ve farklı görsel kullanımına gidilmemiştir. Görsel görüntü lekesele olarak etkilidir. Görsel ve tipografi aynı rahatlıktadır.
	Kültür	Hedeflenen kitlenin kültüre uygun doğru bir tasarım dili kullanılmış ancak verilmesi istenilen mesaj iletilenmemiştir.
	Mesaj	Etkili ve çarpıcı tasarlanan görsel ile hızlı ileti aktarılıyor olmasına karşın mesajın algılanmasında güçlük vardır. Resimsel görselin yoğunluğuna karşın afişte olması gereken anlık algıda eksiklik vardır.

Tablo 55: 20. İKSV (2013) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon İçeriği Açısından Çözümlemesi.

GÖRSEL ÖĞELER	Renk	Siyah, kahve ve gri tonlarının hakim olduğu, beyaz zemin üzerine kurgulanmış bir resimsel ve tipografik kompozisyon oluşturulmuştur.
		Tüm görsel elemanlar arasında kontrastlık söz konusu değildir
	Boyut	Yazı ve tipografilerdeki ölçüler ve illüstrasyonun kapladığı alan net bir üçgen form içinde tasarlanmış ve uygulanmıştır.
	Biçim	Biçimsel olarak serbest bir illüstrasyon dili ve tipografik uygulamalarla birlikte yukarıdan aşağıya bütünü oluşturacak biçimde tasarlanmıştır.
	Boşluk	İllüstratif renkli, serbest dokunuşlar ile birlikte boşluk kullanımları bilinçli olarak kullanılmış, tasarımın homojen ve sanatsal dokusu sağlanmıştır.
	İmge	Tasarım geneli üzerindeki çizgisel, noktasal ve serbest lekeler görsel öğeyinin bütünü oluşturmuştur.
HEDEF KİTLE		<p>Kültürel hedef kitlenin algılamasına açık ve net bir illüstrasyon grafik tasarım ilkeleriyle uygulanmaya çalışılmıştır.</p> <p>Hedef kitlenin afişte kullanılan tasarımı anında algılama yeteneği açısından ve tipografilerinde anlaşılır olmaması nedeniyle iletişimde yetersizlik görülmektedir.</p> <p>Görsel ve tipografi kullanımının aynı form içinde kullanılması hedef kitlenin konuya ulaşımını zorlaştırmıştır.</p>

Tablo 56: 20. İKSV (2013) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.

Resim 40: 21. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2014 **Kaynak:** İKSVM

Afişin Genel Açıklanması: Uluslararası İstanbul Caz Festivali’nin 2014’de tasarlanan yirmi birinci afişidir. Tasarım: Eliptik Ayrıntılar ve El Yazısı ile GÜLSÜN KARAMUSTAFA, BÜLENT ERKMEN

TİPOGRAFI	Renk	Afişte kullanılan görsel ve tipografik elemanlar illüstratif kompozisyon ve biçimsellik içinde pastel renk tonlamalarıyla birlikte kullanılmıştır.
		“21. İstanbul Caz Festivali” ve İngilizcesiyle birlikte “21 st İstanbul Jazz Festival” beyaz zemin üzerinde siyah renkte kullanılarak görsel etkisi artırılmıştır.
		Sol üst köşede yer alan İKSV logosu, festival bilgilendirme yazısı ve garanti caz yeşili beyaz zemin üstüne kendi kurumsal renkleriyle kullanılmıştır.
		Sponsor amblem ve logoları beyaz zeminde kendi kurumsal renkleriyle kullanılmıştır.
	Boyut	“21. İstanbul Caz Festivali” ve İngilizcesi boyut olarak kolay algılanabilir ve etkilidir.
		Kurumsal sponsorların okunaklılığı yeterince etkili görünümündedir.
	Boşluk	“21. İstanbul Caz Festivali” ve İngilizcesi satırlar arası boşluklarda görsel algılama açısından karışıklık gözlenmektedir.
		Görsel sponsor logolarında boşluk kullanımı etkili ve yeterlidir.
	Biçim	El yazısı stilinde ve işlekliliğinde yazılan “21. İstanbul Caz Festivali” ve İngilizcesi yazısı doğal bir görünüm yaratılarak caz müziğinin doğasına uygunluğu düşünülerek tasarlanmıştır.
		Kullanılan kaligrafik el yazıları kişisel özgünlüğe sahiptir.
		“Caz” ve “jazz” kelimeleri büyük ölçüleriyle öne çıkarılarak önemi vurgulanmıştır.
		El yazısı stilinde yazılan “21. İstanbul Caz Festivali” ve İngilizcesi ana görsel kompozisyonun tamamlayıcı elemanı olarak tasarıma yerleştirilmiştir.

Tablo 57: 21. İKSV (2014) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.

TEMEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUK	Denge	Tasarımda kullanılan tüm elemanlar dengeli yerleştirilip doğru kullanılmıştır.
	Orantı ve Görsel Hiyerarşi	Tasarımdaki görsel unsurların birbirleriyle orantılı biçimde düzenlemeleri sağlanmıştır.
	Görsel Devamlılık	Kompozisyon olarak izleyicinin gözünü ve dikkatini tasarım yüzeyinde belli bir yöne doğru hareket ettirerek etkileyici bir bütünlük sağlanmıştır. Tasarım yüzeyinde hareketle yön gösterilen çizgisel el hareketlerinin önündeki boşlukla arkasındaki boşluğun azlığına rağmen homojen bir birleştirici özelliğe sahiptir.
	Bütünlük	Görsel öğeler birlikteliğinde etkileşim sağlanmıştır. Kompozisyonda form bütünlüğünü birbirini takip eden farklı boyutlardaki benzer görsel elamanların yinelenmesiyle sağlanmıştır. Ana kompozisyon içinde yer alan değişik boyutlardaki benzer görsellerin dinamik yerleşimiyle elde edilen vurgulamalar etkili biçimde sağlanmıştır.
Vurgulama	Tasarımda renk, doku, ton, çizgi gibi unsurların ön plana çıkması ile etkili vurgu yeterince sağlanabilmiştir.	

Tablo 58: 21. İKSV (2014) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.

KOMPOZİSYON İÇERİĞİ	Konu	Afiş tasarımı konuyu genelde yansıtabilmektedir. Afiş tasarımında uygulanan kompozisyon değerlendirildiğinde konuyla çağrışım verilebilmiştir.
	Slogan	Afiş tasarımında slogan kullanılmamıştır.
	Görsel ve Yazılı Materyaller	Kullanılan görselin, yazı ve tipografik dokusunun aynı form içinde çözümlenmesi dikkat çekicidir. İllüstratif görsel tasarımlı el hareketi resimleri, dokuyla etkili olarak stilize edilmiştir.
	Kültür	Stylize edilen bütün resimsel işaretler 21. İstanbul Caz Festivali” ve İngilizce başlıklarını gösteriyor izlenimi yaratmaktadır. Afiş, çizgisel soyutlamalarla dikkat çekebilecek özelliğe sahip olması ve kendi hedef kitesini etkileyebilecek özelliğe sahip olduğu görülmektedir.
	Mesaj	Tasarımdaki dinamik hareketlilik duygusu resimsel el işaretleriyle anlatılmaya çalışılmıştır.
		Tasarımın üzerinde kullanılan el işaretlerinin yönlendiriciliği açıkça izlenmektedir.

Tablo 59: 21. İKSV (2014) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon İçeriği Açısından Çözümlemesi.

GÖRSEL ÖĞELER	Renk	Afiş yüzeyinde pastel mavi, kırmızı, mor ve sarı renklerin kullanımı etkili biçimde görülmektedir. Tasarımda ağırlıklı olarak pastel renkler kullanılmıştır.
	Boyut	Tasarımın genelinde kullanılan resimsel objelerin renklerinde pastel doku ön plana çıkarılmıştır. Ana görselde kullanılan resimsel öğeler aynı olmakla birlikte boyutları farklıdır.
	Biçim	Afiş tasarımında kullanılan yönlendirici etki, renk ve dizilim açısından oldukça etkilidir.
	Boşluk	Kompozisyon görselleri arasındaki boşluk form bütünlüğünü sağlamaktadır.
	İmge	Tasarımda vurgu yapılan imge, renklerin dokusu ile stilize edilen el işareti ve kullanılan renklerin dokusu algısal çekiciliği artırmıştır.
HEDEF KİTLE		Hedef kitle açısından afiş tasarımının dikkat çekebilecek konsepti caz dinleyicisini yönlendirebilecek nitelikler taşıdığı açıkça izlenebilmektedir.
		Afiş hedef kitlesinin algılanırlığına açıktır.

Tablo 60: 21. İKSV (2014) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.

Resim 41: 22. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2015 **Kaynak:** İKSV

Afişin Genel Açıklanması: Uluslararası İstanbul Caz Festivali’nin 2015’de tasarlanan yirmi ikinci afişidir. Tasarım: ALAMETİFARİKA

TİPOGRAFI	Renk	Çizgisel renklerin tonları, afişin siyah zemini üzerinde kullanılan yeşil ve pembedir.
		Kullanılan renkler canlı ve parlaktır.
		Tasarım alanlarında kullanılan renkler zemin ile kontrastlık sağlamış ve okunurluğu artırmıştır.
		İlgi çekici renklerin kullanımı tercih edilmiştir.
	Boyut	Satır arası boşluklar etkisizdir.
		Satır arası boşluklar yazının okunabilir olmasını zorlaştırmıştır.
	Boşluk	Harfler ve görseller homojen bir doku içinde birlikte kullanıldığı için tipografik kompozisyonla kullanılan harflerin okunurluğu etkisiz kalmıştır.
		Yazı karakterleri ve çizgisel diğer görsellerin çizgi kalınlıkları eşit tutulmaya çalışılmıştır.
	Biçim	Tüm tipografik tasarımlamalar sol üst alana yerleştirilmiştir.
		Afişte önerilen mesajın izleyiciye görsel ve çizgisel anlatım diliyle aktarılmaktadır. Çizginin yalnızca süsleme unsuru olarak kullanılmadığı, konuyu piktogram ve daha güçlü bir anlatım dili oluşturmada önemli rol oynayabildiğini izleyebilmekteyiz.
		Görsel objelerde kullanılan minimalist çizimlerin paralelinde afiş yüzeyinde bütünlük oluşturularak etki yaratılmıştır.
		Font tasarımlarını daha dikkat çekicilikle kullanıp, karmaşık ve yorucu olmaması engellenebilirdi.

Tablo 61: 22. İKSV (2015) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.

TEMEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUK	Denge	<p>Tasarımda benzer kalınlıkta çizgiler kullanılarak homojen bir doku, ritim ve devamlılık sağlanmıştır.</p>
	Orantı ve Görsel Hiyerarşi	<p>Oran, orantı ve görsel hiyerarşi açısından afişin yüzeyinde kullanılan elemanların anatomilerini imgelerle kugulayan bir tasarım oluşturulmuştur.</p>
	Görsel Devamlılık	<p>Tipografik ve diğer görsellerin yüzeydeki benzer yerleşimleri afişin geneline yaygınlaştırılmıştır.</p>
	Bütünlük	<p>Afişin çizgisel örgüsünün baştan sona devam edilmesiyle birlikte dikey olarak yerleşim yapılmış, konumlandırma kararlılıkla sağlanmıştır.</p> <p>Tasarım bütün olarak algılatılıp, çizgisel buyutu devam ettirilerek bütünlük içerisinde uyumu sağlanmıştır.</p> <p>Görsel bütünlükte homojen ve kararlı bir doku sağlanmıştır.</p>
	Vurgulama	<p>Tasarımda vurgular görsel eşitlikle ve etkili kullanılmıştır. Festival ve kent olgusu bağlamında müziğin ritmine göndermede güçlü bir vurgu oluşturulmuştur.</p> <p>Tasarımda birincil öge olarak kullanılan çizgide hem görsel hem tipografik birleşim sağlanarak ritm devam ettirmiştir.</p>

Tablo 62: 22. İKSV (2015) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.

KOMPOZİSYON İÇERİĞİ	Konu	Afişin grafik tasarım uygulaması içerik olarak konuyu yansıtmaktadır.
	Slogan	Görsel olarak çizginin sürekli kullanımı kişisel özgünlük içinde bir festival etkinliğine dönüştürülmeye çalışılarak kişilik kazandırılmıştır. Afiş tasarımında slogan kullanımı tercih edilmemiştir. Aktarılmak istenilen mesaj içerik olarak doğrudan hedef kitleye yansıtılmıştır.
	Görsel ve Yazılı Materyaller	Tasarımın temelinde çizginin tekrarlanan anatomik yapısına sadık kalınarak tasarlanan afişin yüzeyi, daha çekici, soyut ve çok anlamlı parçalarla etkili birleşim sağlanmıştır.
	Kültür	Afiş tasarımında görsel düzenleme başarılıdır. Afiş tasarımı grafiksel olarak düşünüldüğünde özgündür. Tasarım hedef kitlenin kültürüne uygun olarak tasarlanmıştır.
	Mesaj	Ön görülen duyguyu etkili bir şekilde hedef kitlesine iletmektedir. Tasarımda kullanılan mesaj müziğin doğasına uygun anlatımla başarıyla aktarılmıştır.

Tablo 63: 22. İKSV (2015) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon İçeriği Açısından Çözümlemesi.

GÖRSEL ÖĞELER	Renk	Afiş yüzeyinin genelinde kullanılan siyah alanın üzerinde yeşil ve pembe çizgisel tasarımın yayılaştırılmasıyla bütünlük sağlanmıştır.
		Başarılı bir renk uyumu gözlenmektedir. Kompozisyonda kullanılan değişik materyallerde bağımsız renkendirme uygulamış olmasına karşın kullanılan renklerin dikkat çekiciliği görülmektedir.
	Boyut	Tasarımda görsel vurgunun etkisini güçlendirmek için objelerin boyutlarında denge sağlanmıştır.
	Biçim	Küçük ve farklı ikonların belirli bir yüzeysel düzen içerisinde izlettirilmesi arzu edilmiştir.
HEDEF KİTLE	Boşluk	Yüzey değerlendirme bilincinde boşluk kullanımı minimal düzeye indirgenerek tüm objelerin birbirleri ile etkileşimi genelde dengeli bir yerleşim oluşturulmuştur.
	İmge	Afişin tüm yüzeyini kaplayan çok sayıdaki objenin kullanımı doğaçlama ile düşünülüp yapılarak görsel bir deneyim sonucu başarıyla uygulanmıştır. Görsel öğe tasarımı hedef kitleye uygun olarak düşünülüp tasarlanmıştır.
		Afişin içeriği hedef kitle tarafından kolayca anılabilmektedir. Çizgisel dokulu illüstrasyon tekniğiyle oluşturulan görsel soyutlama belirli bir kitle seviyeye hitap etmektedir.

Tablo 64: 22. İKSV (2015) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.

Resim 42: 23. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2016 **Kaynak:** İKSV

Afişin Genel Açıklanması: Uluslararası İstanbul Caz Festivali’nin 2016’de tasarlanan yirmi üçüncü afiştir. Tasarım: ALAMETİFARİKA

TİPOGRAFI	Renk	Zeminde mavi bir renk kullanılması soğuk bir duygu yaratmaktadır, ortada bulunan fotografik ve illüstratif görsel ile uyum içinde olmamıştır.
		Afiş yüzeyinin solunda kullanılan mavi renkli tipografi zemine verilen mavi renk ile uyum içerisindedir.
		Afiş yüzeyinin sağında kullanılan leylak renkli tipografi grafik görsellerle kompozisyon bütünlüğü içerisinde konumlandırılmış ancak ortada kullanılan leylak renkli tipografiyle uyum sağlayamaktadır.
		Arka fon olarak kullanılan degrade mavi renk afişin altına satır hizasıyla yerleştirilen sporso ve iletişim bilgileri okunurluğu kuvvetlendirmiştir.
	Boyut	Tasarımda kullanılan tipografik çözümlü yazıların boyutları büyük puntolarda kullanılarak belirginlikle ön plana çıkarılmıştır.
		Yazıların geneli büyük puntolarla kullanılışları algılama kolaylığı açısından tercih edilmiştir.
	Boşluk	Kompozisyon açısından değerlendirildiğinde gerek tipografik gerek görsellik olarak doluluk ve boşluk yerleşimleri etkili kullanılamamıştır, afişin sol üst alanına yerleştirilen İKSV logosu, sağ üstte bulunan Garanti logosu olabildiğince boşluk duygusunu ortadan kaldırmıştır.
		İstenilen mesaj tam olarak verilememiştir.
	Biçim	Tipografik biçimlemeler görsel ve lekesel yoğunlukla kullanılmıştır.
		Özellikle afişin sol altında kullanılan 27 Haziran ve 25 Temmuz'un aşağısındaki 2016 yazısı yalnız bırakılmıştır.
		Afişin altında kullanılan sosyal medya ikonları ve 23. İstanbul Caz Festivali renkleri aynı kullanılmış olduğundan verilmek istenilen mesaj ile karışıklık yaratmıştır. Bir başka renk kullanılmış olması algılamada ayırıcılık açısından uygun olabilirdi.
		Görsel fotografik ve illüstratif öğeler afiş zemininde büyük ölçekli kullanıldıklarından tipografik öğeleri ikincil plana atmıştır.

Tablo 65: 23. İKSV (2016) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.

TEMEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUK	Denge	Afişte bulunan görsel ortalamalı simetrik bir kompozisyon kullanılmıştır. Yazılarda grafik elemanlara dair öğelerin ortaya konulmasıyla birlikte diğer elemanlar dinamik görünümüleriyle alan içerisinde dengeli yerleştirilmişlerdir.
	Orantı ve Görsel Hiyerarşi	Yazı ile fotografik ve illüstratif ana görsel arasında uyumlu bir denge oluşturulmuştur.
	Görsel Devamlılık	Afişte arka zemin renk ile diğer tüm grafik tasarım elemanları ile ilgili bir renk uyumluluğu ve devamlılık söz konusudur.
		Afişin tüm yüzeyini kaplayan çok sayıda görsel elemanı birbiriyle ilişkilendirmek ve dengeli bir uyum sağlamak amacıyla izleyiciye nitelikli bir görsel deneyim yaşatılmak istendiği gözlenmektedir.
	Bütünlük	Yüzeyin ortasında kullanılan grafik tasarım objeleri ile kompozisyon bütünlüğü oluşturmuştur.
		Grafik ve tipografik yaklaşım tasarımda öne çıkarılmıştır. Ortalamalar ve sağ sol boşluklarına özen gösterilmiştir.
Vurgulama	Ortada kullanılan grafik kolaj ile müziği birleştirme kullanılmıştır. Grafik objeler ile vurgulama yapılmıştır.	

Tablo 66: 23. İKSV (2016) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.

KOMPOZİSYON İÇERİĞİ	Konu	Afiş tasarımı konuyu tam olarak anlatmaktadır.
		Afiş tasarımındaki ortada kullanılan ritmik vurgulu grafik tasarım konu ile doğrudan ilişkilidir.
	Slogan	Afişte slogan kullanımı tercih edilmemiştir.
		Geleneksel bir afiş dilinin kullanımı ile birlikte konsept açısından değerlendirildiğinde klasik bir bilgilendirme tercih edilmiştir.
	Görsel ve Yazılı Materyaller	Slogan kullanımının tercih edilmemesi afişin kitlelerle iletişimini geri planda bıraktığı gözlenmektedir.
		Afişte kullanılan görsel meteryaller yerinde ve yeterli olmuştur.
		Yazılı meteryallerin kompozisyon içinde karışık ve özensiz olarak yerleştirilmiş olduğu gözlenmektedir.
		Afişte kullanılan yazılarda renk seçimlerinin yeterince doğru olmayışı iletişimi zorlaştırmakta ve okuyucuyu yetersiz yönlendirmeye neden olabilmektedir.
		Kullanılan renklerin seçimi nedeniyle mesajın tam olarak iletilmediği izlenmektedir.
		Grafik öğelerin fazlaca ön plana çıkarılmış olması slogan kullanımının gereksiz olduğunu düşündürmektedir.
Yazılı meteryallerin fazla kompozisyon çeşitliliği içinde kullanımı açısından algılama eksikliği görülebilmektedir.		
Tasarım hedef kitleye uygunluğu düşünülerek doğru uygulanmıştır, ancak slogan kullanımının olmayışı bilgilendirme açısından eksikliği düşündürmektedir.		
Mesaj	Tasarım izleyenlerde algılama açısından güçlü bir iletişim duygusu oluşturamamıştır.	
	Görseli destekleyici slogan bulunmamaktadır.	

Tablo 67: 23. İKSV (2016) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon İçeriği Açısından Çözümlemesi.

GÖRSEL ÖĞELER	Renk	<p>Kullanılan renklerin soğuk tonlu oluşu ve görsel öğelerin zeminle ayırıcı tonlarda kullanılmaması nedeniyle ulaşılması istenilen mesajı ön plana yeterince çıkaramamıştır.</p> <p>Tasarımda kullanılan görsel renklerin orta alanda yerleştirilip yoğunlaştırılması ve ton farklılıklarının az olması mesaj iletiminde kargaşa ve zorluk yaratmıştır.</p> <p>Kullanılan renkler açısından değerlendirildiğinde iletişim açısından yeterince etkili kullanım gerçekleştirilememiştir.</p>
	Boyut	Görsellerin genel kompozisyonu dikey yönlü olarak tasarlanmıştır.
	Biçim	Renk ve biçim tonlamalarında ön ve arka formların ana kompozisyon bütünlüğü içindeki ilişkileri yeterince etkili olamamıştır.
	Boşluk	Kompozisyon içi görsel yoğunluklar ve boşlukların kullanımında yetersizlikler görülebilmektedir.
HEDEF KİTLE	İmge	<p>Kitlesel mesajın iletimi açısından etkileyici ve vurgulayıcı bir imge yaratılabilmektedir.</p> <p>Afiş yüzeyinin orta alanında kullanılan ana grafik imge ile vurgululuk öne çıkarılabilmektedir.</p> <p>Mesaj hedef kitle ile tam olarak iletişime geçememiştir.</p> <p>Kompozisyon hedef kitlenin doğrudan algısı açısından fazlaca başarılı değildir.</p> <p>Orta alanda kullanılan grafik kurgunun dışında kitleyi müzin etkisine odaklandırabilecek bir yaklaşım kullanılmamıştır.</p>
		Tüm hedef kitleyi iletişim açısından kapsayabilme etkisine sahip bir afiş izlenimi görülememektedir.

Tablo 68: 23. İKSV (2016) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.

Resim 43: 24. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2017 **Kaynak:** İKSUV

Afişin Genel Açıklanması: Uluslararası İstanbul Caz Festivali’nin 2017’de tasarlanan yirmi dördüncü afişidir. Tasarım: ALAMETİFARİKA

TIPOGRAFI	Renk	Afişin fuşya renkli zemini üzerinde sarı tonlamalı rengin kullanımı tasarıma duygusallık katabilmiştir.
		Zemin, renk üzerinde tipografik kurgusu ve kontrast tonlu ilişkisiyle frapan görünümlü sarı ve parlak bir renk kullanılmıştır.
		Sarı rengin tonlamalarının kullanımıyla görsel etkileşim öne çıkarılmaya çalışılmıştır.
		Tasarım genelinde kullanılan tüm renklerin görsel bütünlük içinde tamamlayıcılığı öne çıkarılabilmektedir.
	Boyut	Kompozisyon tasarımındaki doğru düzenleme aynı zamanda hiyerarşik kurguda beraberinde getirmektedir.
		Yazı karakteri kullanımı için tercih edilen slab serif bold font seçimi kolay okunabilirliktedir.
	Boşluk	Tipografik çalışma afiş yüzeyini tüm elemanlarıyla etkili bir görünümle doldurabilmiştir. Grafik unsurlar rahatlıkla okunur ve algılanırlık özelliğine sahiptir.
		Kolay algı için zemin rengi ve diğer tipografik elemanların boşluk değerlendirmeleri doğru kullanılmıştır.
	Biçim	Afişte tipografik düzenlemenin ön planda olduğu bir çalışma tasarlanmıştır.
		Serifli yazının ekstra bold kullanımı, estetik ve dekoratif bir etkiyle tasarlanmıştır.
		Afişte tasarımcının kendine özgü kişisel bir kreatif vurgusu öne çıkmaktadır.
		“24. İstanbul Caz Festivali” yazısı bold kullanımıyla değeri artırılmaya çalışılmış ancak estetik olarak yeterince etkili olamamıştır.

Tablo 69: 24. İKSV (2017) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümlemesi.

TEMEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUK	Denge	Tasarımın geneli dahil olmak üzere bütünlüğü tipografiyle desteklenmiştir.
	Orantı ve Görsel Hiyerarşi	Orantı ve görsel hiyerarşide grafik tasarım ilkeleriyle doğrudan ilişki içerisinde tutarlılık sağlanabilmiştir.
	Görsel Devamlılık	Afişte ana görsel olarak kullanılan sarı tonlu tipografik slogan etkili görseelliği sağlayıp uyumlu bir bütünlük içinde uygulanabilmiştir.
		Etkili görseellik sloganda sarı rengin güçlü ve kuvvetli kullanımıyla sağlanmıştır.
	Bütünlük	Tasarımda tüm görsellerin hiyerarşik geçişi ısrarcı bir tavır ile sergilenmiş ve iletişimde okuma kolaylığını sağlamıştır.
		Kullanılan renklerin bütününde uyarıcılık ile festivale kitlelerin davet edilmesini sağlayarak kitlesel birleşim hedeflenmiştir.
	Vurgulama	Afiş görselinin etkileyiciliği ile insan zihnini ve düşüncesinin harekete geçirilmesi kolaylaştırılmıştır.
		Slogan özellikle görseellik açısından vurgulayıcı bir unsur olarak yansıtılabilmektedir.

Tablo 70: 24. İKSV (2017) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.

KOMPOZİSYON İÇERİĞİ	Konu	Afiş tasarımında kullanılan tipografik tasarım konuyu doğrudan yansıtmamakta ancak renklerdeki frapan görsel etkisiyle festival olgusuna bir anlamda gönderme de yapılabilmektedir.
		Kompozisyonu oluştururken, konuya uygun olan malzeme kullanılmamasına rağmen bir hareket gerçekleştirip zihinde hazırlanması ve oluşturulmasıyla yaratıcı şekilde anlatıma gidilebilmiştir.
	Slogan	Ana görsel olarak kullanılan slogan içgüdüsel olarak etkileyicidir.
		Slogan açısından izleyicinin algılamasında değişiklik olgusu yaratabilme amacıyla eylem oluşturulmuştur.
		Etkili slogan kullanılmıştır.
	Görsel ve Yazılı Materyaller	Tipografik çözümlene grafik tasarım açısından yeterli yapılmıştır.
		Tasarım renklerinde pozitif ve negatif alanlar yaratılarak hareket etkisi yaratılmıştır.
		Slogan görseli ile bir tanımın karakteristik bir şekilde ortaya konulması olumlu bir düşünsel etki sağlamıştır.
		Kullanılan yazı karakteri yalın ve anlaşılır şekildedir.
		Görsellik afiş bütününde başarıyla uygulanabilmiştir.
	Kültür	Tasarım hedef kitle kültürünü doğrudan yansıtmaktadır.
	Mesaj	Verilen sloganla zaman ve mekan olgusu kullanılmış ve kitleler ile iletişim yakınlığının olduğu vurgusu belirtilmek istenmiştir.
Afişte arzulanan vurgu direkt olarak tipografik tasarımla gerçekleştirilmiştir.		

Tablo 71: 24. İKSV (2017) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon İçeriği Açısından Çözümlemesi.

GÖRSEL ÖGELER	Renk	Zemin rengi söz konusu olduğunda estetik uyumluluk gözlemlenmektedir.
		Zeminde koyu-açık renklerin kullanımı tonlamalar arasındaki görsel çatışmayı engelleyerek zemin pembe ve sarı renklerin uyumu etkili kullanılmıştır.
		Afiş tasarımında kolay anlaşılır bir biçimde bütünlük kurulabilmiş ve kullanılan renk zemin üzerinde okunurluğu artırmıştır.
	Boyut	Afiş tasarımı dikey olarak uygulanmıştır
	Biçim	Tasarım bütününde dengeyi ışık-gölge ve renk elemanlarıyla birleştirip etkili kullanıma gidilmiştir.
	Boşluk	Boşlukların kullanımı tipografi ve rengin etkili tasarımıyla doğru değerlendirilebilmiştir.
	İmge	İmgesel yaklaşımın dolaylı kullanımı kitleyi etkileyebilmiştir.
HEDEF KİTLE		Hedef kitleye sunulacak mesaj sadece tipografiyle aktarılmıştır.
		Zemin ve zemin üzerinde kullanılan tüm tasarım elemanları festival çağrışımı yapmakla birlikte afişin hedef kitle ile doğrudan güçlü bir iletişim kuramadığı izlenebilmektedir.

Tablo 72: 24. İKSV (2017) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.

Resim 44: 25. Uluslararası İstanbul Caz Festivali” Afişi, 2018 **Kaynak:** İKSV

Afişin Genel Açıklanması: Uluslararası İstanbul Caz Festivali’nin 2018’de tasarlanan yirmi beşinci afişidir. Tasarım: MUHABBET

TİPOGRAFI	Renk	Zemin rengi üzerine yerleştirilen “25. İstanbul Caz Festivali” bilgilendirme yazısı beyaz kullanılarak dikkat çekmekte ve algıyı kolaylaştırmaktadır.
		Renklerin kullanımı 25 yazısına hareketlilik katmıştır.
		Görsel canlılık sadece tipografide etkilidir.
		Arka planın gri olması tipografinin öne çıkmasını sağlamıştır.
	Boyut	Afişte yer alan tüm yazılar aynı fontla light ve bold olarak kullanılmıştır.
		Boyut kullanımı “25” için etkilidir.
	Boşluk	25 yazısı tipografik olarak üst kısmında boşluk bırakılarak alt kısımda göz takibini belirli bir ölçekte kullanmayı birleştirme yapılmıştır.
		Boş alanlar etkili kullanılmıştır.
	Biçim	Afişte farklı bir alana etkili görsel yerleştirme yapılmamıştır.
		Yüzeyin genelini kaplayan tipografik metinler kendi içerisinde bütünsel etkiye sahiptir.
		Tasarım bütünlüğü izleyicinin algısını belirli bir alanın içerisinde odaklayabilmiştir.
		Afiş tasarımında yazı tipi seçimi, düzenli ve kompozisyon içinde yerleştirilmesi uyumludur.

Tablo 73: 25. İKSV (2018) Caz Afiş Tasarımının Tipografi Açısından Çözümü.

TEMEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUK	Denge	Görsel meteryallerin genelde dengeli kullanıldığı bir tasarım gerçekleştirilmiştir.
	Orantı ve Görsel Hiyerarşi	Orantı ve görsel hiyerarji olarak tüm yüzeyi kuşatan tipografik metinler grafik tasarım mantığı ile yerleştirilmiştir. Mesajı algılamak için farklı görsellere ihtiyaç aranmamıştır ve bu etkide başarılı kullanılarak devamlılık sağlanmıştır.
	Görsel Devamlılık	25 yazısı içinde kurgulanmış biçim bir yandan ritim algısı yaratırken, diğer yandan bu görsellerin kendi içlerinde farklı açılarda fotografik görseller kullanılarak geçmiş ve gelecek algısı yaratıldığını duyumsayabiliriz.
	Bütünlük	Görsel bütünlük yüzeyde gerçekleştirilmiş ve iletişim açısından bütünlük sağlandığı belirlenmiştir.
	Vurgulama	Tasarımın alan kullanımı dengelidir. 25 yazısının içinde vurgulanan görsellerin etkisi caz afişi için algıda yetersiz kalmıştır. Fotoğraf ve tipografi, afiş üzerinde homojen yapıda yeterince güçlü vurgulanabilmiştir.

Tablo 74: 25. İKSV (2018) Caz Afiş Tasarımının Temel Tasarım İlkelerine Uygunluk Açısından Çözümlemesi.

KOMPOZİSYON İÇERİĞİ	Konu	<p>Afişin sınırlı boyutunda yeterli etki alanı yaratılarak başarılı bir anlatım dili oluşturabilmiştir.</p> <p>Konunun kavramsal içeriği bütünsel bir yapıda birbiriyle etkilşim içinde anlatılmıştır.</p>
	Slogan	“25 yıldır ve daha fazlası” sloganının yaratıcılığı kitlenin algısına uygundur.
		Hedef kitle ile bağlantı kurulabilen bir sloganın kreatifitesi, kişisel algısı olumlu etkilemektedir.
		<p>Sloganın kitlesel bir yapıda bireylerin birbiriyle etkileşim içerisinde olduğunu vurgulayan yönü belirgindir.</p> <p>Tipografinin içerisinde kullanılan görseller izleyicinin içerisinde olduğu 25. Yılın yoğunluğuna odaklandırılmıştır.</p>
	Görsel ve Yazılı Materyaller	<p>Tipografi ve görsel arasında açıklayıcı, destekleyici, yorumlayıcı bir hava oluşuma rağmen bir caz afişi için etkileyici gücü yetersiz kalmaktadır.</p> <p>Afiş tasarımı özgündür.</p> <p>Ton geçişleri etkili kullanılmıştır.</p> <p>Tasarımda görsel düzenlemeleriyle uyum ve kontrast, görsel etkileşim birlikte kullanılmıştır.</p>
	Kültür	Kültüre uygun doğru bir tasarım dili kullanılmıştır.
	Mesaj	<p>Grafik tasarım elemanlarının görsel gücü aktarılan mesajı net olarak verebilmektedir.</p> <p>Afiş tasarımı hızlı iletişim aktarımı içermektedir.</p>

Tablo 75: 25. İKSV (2018) Caz Afiş Tasarımının Kompozisyon İçeriği Açısından Çözümlemesi.

GÖRSEL ÖĞELER	Renk	Afişin yüzeyinde vurgu olarak dikkat çeken “25” rakamının mavi rengi baskın özelliğiyle kullanılmıştır. Mavi rengin gri zemin üzerinde kullanımı güven ve gücü temsil ediyor duygusunu hissettirmektedir. Zeminde soğuk renk kullanımı istikrar ve güvenin temsili olarak algılanabilmektedir.
	Boyut	Tipografi ile görselin birlikte kullanılması ve dengeli yerleşimiyle görsel bütünlüğe gidilmiştir.
	Biçim	Afiş tasarımı biçimsel olarak etkileyicidir.
	Boşluk	Boşluk kullanımı diğer tasarım elemanları ile birlik ve bütünlük içindedir.
	İmge	Dikkati tasarıma çekmek için imgesel yaklaşımlar çizgisel formla bütünleştirilmiştir. Afiş tasarımı hedef kitlenin dikkat festival olgusuna yönlendirebilmektedir.
HEDEF KİTLE	Afiş tasarımında kullanım olarak tercih edilen font, görsel ve renklerin hitap ettiği kendi hedef kitlesinin, orta ve üst sınıfa ait bireyler olduğunu da söyleyebiliriz. Caz festivallerine zıt bilgi içeren mesajın büyük bir etkileycilikle izleyiciye ulaşması hedeflenmek istenmiştir.	

Tablo 76: 25. İKSV (2018) Caz Afiş Tasarımının Görsel Öğeler / Hedef Kitle Açısından Çözümlemesi.

4. BÖLÜM

SONUÇ

Afiş tasarımının sürekli toplumla iç içe yaşadığını ve her kesimden tüketiciye seslenme olanağı taşıdığını incelediğimiz tasarımlara dayanarak söyleyebiliriz. Uygulama alanı olarak bir afişin en önemli kriteri öncelikle fark edilebilmektir. İstanbul Kültür Sanat Vakfı'nın (İKSV) düzenlemiş olduğu “Uluslararası İstanbul Caz Festivali” etkinliğinin, 2000 – 20019 tarihleri arasında gerçekleştirilen afiş tasarımlarını incelerken tipografi, temel tasarım ilkelerine uygunluk, kompozisyon içeriği, görsel öğeler ve hedef kitle başlıkları altında ele alınıp değerlendirildi.

Araştırmada incelenen tasarımların sonuçlarına göre, tasarlanan “Uluslararası İstanbul Caz Festivali” afişlerindeki, kullanılan tipografik çözümler değerlendirirken kağıt üzerindeki alanları; figür, harf, yazı ve şemayı tasarlaması gereken bir öğe ve tipografi konusunda uyulması gereken temel ilkeler olduğunu görüyoruz. Özgürce tasarlanmış fontlar, karakterler arasındaki boşlukların farklı kullanımları, metinlerin okunurluğunun çeşitlilik göstermesi ve çok fazla değişik font kullanılması gibi uygulamalara yer verildiği, temel tasarım ilkelerine uygunluk açısından baktığımızda, yüzey üzerinde organize edilen fikirlerin ya da düşüncelerin estetik yönden tutarlılığı ve ahengi için gerekli olan; denge, birlik, hiyerarşi, oran-orantı, uygunluk, zıtlık ve yoğun kompozisyon oluşumlarıyla toplandığını ve festival afiş tasarımlarında güçlü bir şekilde yer aldığını, kompozisyon içeriği açısından, biçimlerin yerleşiminde görsel ifadelerin bütünlük içinde ne kadar etkili olduğuna yine görsel öğelerin yoğunluk gösterdiği nokta, çizgi, renk, doku, format, biçim ve yüzey gibi belirli konuları görsel yönden arzulan amacın etkili bir şekilde ele alındığını ve hedef kitle açısından vurgusunun yerinde kullandığını, yaptığı tasarımlarla daha geniş halk kitlelerine hitap etmek isteyen afişlerle tasarımda etkili olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak; bir afiş tasarımını oluştururken yaratıcı ve yapıcı düşünme süreçlerinin sonucunda gelişen ve dolayısıyla bu grafik içerikli çalışmalarda başarının yolu, güçlü bir buluş yeteneği, özel bir renk ve biçim duyarlığı, sistemli bir araştırma ve gözlem alışkanlığından geçmektedir. Yetenekli, öngörüsü yüksek grafik tasarımcılarının yaratıcı güçlerini yüksek teknoloji ürünleriyle birleştiren güçlü ve görselliği zengin afiş tasarımları ortaya çıkarabildiğini görebilmek mümkündür. Yeni tasarlanan afişlerde, hazırladığım tablo yöntemiyle yapılan ayrıntılı açıklamaların yol göstermesi amacıyla grafik tasarımcıların gelecekte uygulayacakları afişlerde içerik, hedef kitle, tasarım ilkelerini belirlemek ve bunun gibi birçok diğer etkenlerde etkili olabileceğini ön görmekteyim.

Kaynakça

www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx .

Alakuş. (1997). Kaligrafinin Modern Türk Resmine Etkisi Sürecinde . *Erol Akyavaş. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi* . Erzurum: Atatürk Üniversitesi.

Anonim. (2010). *Tasarım Nedir*.

Ansiklopedi, G. (tarih yok). *Gelişim Hachette Alfabetik Genel Kültür Ansiklopedisi, 1983, Cilt: 6*.

Becer, E. (2000). *Tasarım*. Dost Kitabevi.

Becer, E. (2006). *Grafik*.

Becer, E. (2009). *Becer, 2009: 58. İletişim ve grafik tasarım, 7. Baskı*. Ankara: Dost Yayınevi.

Becer, E. (2009). *Grafik Tasarım İlkeleri*.

Becer, E. (2009). *İletişim ve grafik tasarım*. Ankara: Dost Yayınevi.

Becer, 58. (2009). Ankara: Dost Yayınevi.

Burulgan, U. (2001). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi*. Ankara: Dersal Yayıncılık.

Buyurgan, S., & Buyurgan, U. (2001). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Ankara: Dersal Yayıncılık.

Çağlarca, S. (1993). *Çağlarca, 1993: 3. Renk Ve Anatomi Kuralları*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Emre, B. (1999). *İletişim ve Grafik Tasarım*. Ankara: Dost Kitabevi.

Göktuğ Beşer. (2019, Ekim Salı). Göktuğ Beşer:

<https://goktugbeser.com/afisin-tarihcesi/> adresinden alındı

Gürer, L. (. (1990). *Gürer, 1990: 39. Temel tasarım*. İstanbul: Teknik Üniversite Matbaası.

Hasan Fehmi, C. B. (2006). *Görsel İletişim ve Grafik Tasarımı*. İstanbul: Beta Basım Yayın.

İKSV. (2019, Ekim). İKSV: <https://caz.iksv.org/tr> adresinden alındı

Kılıçkan, H. (2002). *Kılıçkan ,2002:75*. İstanbul: Fil Yayınevi.

Kılıçkan, H. (2002). *Kılıçkan, 132*. İstanbul: Fil Yayınevi.

Odabaşı, Y. (2002). *tasarım nedir*.

Odabaşı, Y., & Mine , O. (2005). *Pazarlama iletişimi yönetimi*. İstanbul: Mediacat.

- Sloane, P. (1980). *Sloane, 1980: 40. Colour casic principles and new directions*. London.
- Tepecik, A. (2002). *Grafik Sanatlar*. Ankara: Detay Yayınları.
- Turani. (1992). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Turani, A. (1992). *Dünya Sanat Tarihi*. İstanbul: Remzi Kitap Evi.
- Yaman, R. A. (2003). *Yaman, Anadol, 2003: 229. Reprodüksiyon ve klişe teknolojsi*. Ankara: Milli Eğitim.

Görüşmeler

Çankaya, Esra. Kişisel görüşme. 12 Şubat 2019

Tezler

Küçük Berna: Görsel İletişim Tasarımı Açısından Sanatsal ve Kültürel Afişlerin Çözümlemesi: Uluslararası İstanbul Caz Festivali Afişleri